Udfordringen

... hele kirkens ugeavis

Søndag den 13. april 2025 * Uge 16 * * Årgang 53

"For Gud sendte ikke sin søn til verden for at dømme verden, men for at verden skal frelses ved ham."
(Joh. 3, 17)

Anette Hoffmann: En af Danmarks jernhårde ladies
Side 3

Er torino-ligklædet bevis på Jesu opstandelse?
Side 14-15

Var det her, Moses gik over havet den første påske?
Side 18-19

En springgymnast blev helbredt midt i Aarhus
Side 13

Glædelig påske

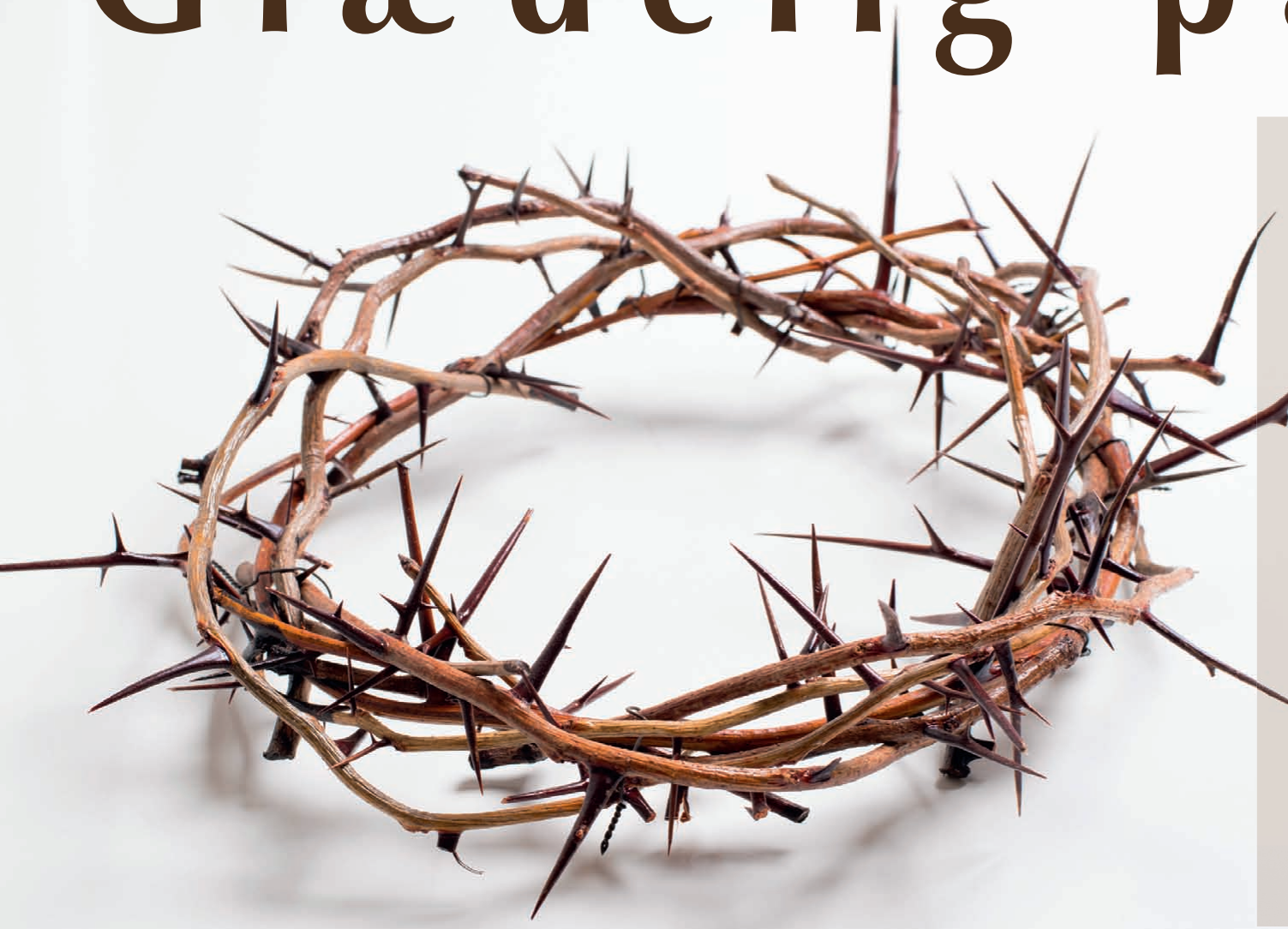

Hvad er det bedste billede til påske?

Er det Jesus på korset? Jesus, der bliver pisket? Er det den tomme grav? Er det lys og sejr og herlighed? Er det Jesu øjne, der kigger på Peter? Eller er det Jesus, der møder Maria søndag morgen? Eller er det tornekronen? Påsken er så mættet med stærke budskaber, at det er umuligt at rumme i ét billede. I påsken gik Jesus i døden for os alle og opstod igen. Han besejrede døden og har inviteret os til at få del i hans lys, kærlighed, varme og liv.

Han giver os et håb, der holder. Et håb, der bringer liv, trøst og mening i livet – og et håb, der endda også rækker på den anden side af døden.

Udfordringen er en fælleskirkelig ugeavis, der udkommer hver weekend hele året. Denne udgave er en særlig påskeudgave, som også uddeles gratis.
God læselyst - og glædelig påske!

Er du Klippens nye skoleleder?
Brænder du for at drive skole for børn?
Er du en synlig og tillidsskabende leder med blik for både udvikling og relationer?

KLIPPEN
fri skole på fast grund
klippen.dk

Kresten Reuss Kragh-Schmidt
MentalTouch
Kontakt Kresten Reuss Kragh-Schmidt
på +45 2968 9668
eller kresten@mentaltouch.dk
for yderligere oplysninger.

BRAVE
Profetisk konference
HORSENS PINSEKIRKE
PETER NORDBERG
KOMMER TIL HORSENS
2.-3. MAJ
SE HER / TAKE A LOOK
AFSÆT 2 DAGE TIL AT BLIVE UDFORDRET TIL AT TAGE NYE SKRIDT FOR JESUS. PETER NORDBERG KOMMER OG BRUGER TID SAMMEN MED OS OG STILLER SKARPT PÅ ET PROFETISK LIV I EN PROFETISK TID.
www.hopin.dk/brave

En påskeavis helt uden toldsatser

Trænger du til påskeferie med streg under ferie? Og trænger du til et break fra alle de daglige dårlige nyheder? Et break fra Trump, trusler og toldsatser?

Så kan det faktisk være, at det hjælper, hvis du i denne påske sætter streg under påske i stedet for under ferie. Påsken handler om liv og lys og Gud og mennesker. Den handler selvfølgelig også om mørke og død - som vi kender det fra de daglige nyheder - men her blot i en form, hvor døden og mørket taber.

Noget af det gode ved ferie er at komme lidt væk fra hverdagens travlhed og få øjnene rettet mod noget andet - pejsen i sommerhuset eller loftet i soveværelset. Den mulighed får du også ved at rette øjnene mod påske, væk fra din travle og muligvis bekymrede hverdag, væk fra din egen navle som verdens centrum og hen på den verdenshistoriske begivenhed, der skete for ca. 2.000 år siden.

I det store billede er Trumps toldsatser og svingende aktiekurser et fingerknips i verdenshistorien. Det er langt mere frigørende og afgørende at lære den Jesus at kende, der opstod fra de døde, end det er at opnå nultold og handelsbalance.

Derfor udgiver vi denne avis. Som et lille forsigtigt budskab om noget andet - om et håb, der holder i livet og et håb, der både rækker igennem sygdom og udfordringer og endda helt ind på den anden side af døden.

Måske er du en vores mange faste abonnenter og har derfor blot modtaget denne avis, som du plejer, og så er der jo ikke noget mærkeligt i det. Men det kan også være, at du er en de mange, som ikke plejer at læse denne avis, men som har fået den af en bekendt eller af en tilfældig eller pludselig har fundet den i postkassen. Udfordringen er en fælleskirkelig ugeavis, som udkommer hver uge året rundt, men i anledning af påsken har vi trykt ekstra mange eksemplarer, fordi vi gerne vil være med til at minde om, hvorfor det er, vi holder påske.

Giv dig tid til at kigge avisen igennem. Der vil sikkert være flere ting, som ikke rigtig siger dig noget, men der vil forhåbentlig også være ting, som du finder interessant. Der er i hvert fald en stor variation både i form af boganmeldelser, interviews, personlige vidnesbyrd, reportager, en enkelt novelle og ikke mindst arkæologi og et mystisk ligklæde fra Torino.

Håber, der vil være noget, du finder interessant!

Simon Thidemann
Ansvarshavende redaktør

Udfordringen

Udfordringen er en **selvejende** fælleskirkelig ugeavis med stof fra både **frikirker og folkekirken.** Avisen finansieres af abonnementer og annoncer og er **uafhængig** af såvel kirker som organisationer. - 2025: Årgang 53. Medlem af avisernes organisation Danske Medier. ISSN nr. 0902-5693

Simon Thidemann · Lisbeth Thomsen · Bodil Lanting · Erik Damm · Henriet. Pallesen
Troels Hertzum · Eilis Jokszies · Henrik Engedal · Kirsten Krog · Lisbeth Jepsen

Tlf: 74 56 22 02. Postadresse:
Jernbanegade 1, 6070 Christiansfeld.
Redaktion@udfordringen.dk
Simon Thidemann (ansv.hav.), Lisbeth Thomsen, Bodil Lanting, Eilis Jokszies, Anne Manning-Pedersen, Kirsten Krog m.fl.
Korrektur: Ingolf Becker.
Brevkasseredaktører: Anne Manning-Pedersen og Poul Henning Krog.
Ung@udfordringen.dk: Henrik Engedal
Annoncer@udfordringen.dk:
Erik Damm og Lisbeth Thomsen
Abonnement@udfordringen.dk
Troels Hertzum
Bogsalg@udfordringen.dk
Bogholderi@udfordringen.dk
Henriette Pallesen
Hjemmesider: udfordringen.dk
hosianna.dk (bøger, musik, film)
udf.nu (for unge).
Revision: Redmark, Århus.
Tryk: Jysk Fynske Medier.
Medl. af Danske Medier. ISSN 0902-5693
DMO oplagskontrol for 2024: 4.727

Akvarellen er lavet sognepræst Henrik Højlund fra Aarhus Bykirke.

To kunstnere åbner udstilling i Galleri Bibelland Palmesøndag

I forbindelse med ferniseringen den 13. april fortæller Henrik Højlund om sine malerier.

Af Bodil Lanting

Der er fernisering på Galleri Bibelland den 13. april, hvor to kunstnere, henholdsvis Henrik Højlund og Dorthe Christensen, udstiller deres værker. Samme sted kan man også se en permanent udstilling med 50 skulpturer fremstillet af Gert Grube.

Henrik Højlund, der er præst i Aahus Bykirke, udstiller i Galleri Bibelland i perioden april til sidst i juli.

I forbindelse med ferniseringen vil kunstneren fra klokken 15.00 fortælle om sine malerier, akvarel og akryl, og om det at male.

Kongeord, runer og H.C. Andersen

Også grafikeren Dorthe Christensen fra Fredericia udstiller sine værker på Galleri Bibelland. Hun fortæller om sig selv:

"Jeg har gået på Kunsthåndværkerskolen i Kolding på tegning og grafiklinjen.

Derefter er jeg uddannet som typografisk håndsætter i Fredericia.

Jeg har været på flere lærerige kurser på Fyns Grafiske Værksted i Odense og deltaget i inspirerende workshops i Tyskland og Sverige.

Jeg arbejder med maleri, skrift, tegning og grafik.

På nærværende udstilling er jeg inspireret af blandt andet naturen, H. C. Andersen og Kongeord."

Dorthe Christensen har tidligere udstillet 25 steder i Danmark og i udlandet.

Dorthe Christensen har illustreret Kongeordene "Forbundne" og "Forpligtet" og skrevet dem med runer.

Gert Grube har en permanent udstilling af sine skulpturer på Galleri Bibelland. Den tidligere overlærer er især inspireret af bibelske personer eller store livstemaer som lidelse, smerte og kærlighed.

Foruden Kongeordene udstiller Dorthe Christensen blandt andet sine illustrationer til eventyrene Prinsessen på ærten og Tepotten.

Galleri Bibelland

På Galleri Bibelland, Brejning Søndergade 10, 7080 Børkop, kan man ud over malerierne på væggen se en fast udstilling af Gert Grubes skulpturer. Den tidligere overlærer er især inspireret af bibelske personer eller store livstemaer som lidelse, smerte og kærlighed.

- Jeg brugte og udviklede de evner, som Gud gav mig, og det gør jeg stadig

"Mine evner har Gud har givet mig, for at jeg skal bruge dem," siger tidligere håndboldstjerne Anette Hoffmann, der fortsat stræber efter at være med til at gøre en forskel på det menneskelige plan i samspillet med andre.

"Ved at rose og anerkende hinanden kan vi hæve trivslen og glæden hos andre. Det kan også ændre hele verdenssituationen, som nu er temmelig udfordret," siger Anette Hoffmann Møberg, der i 1990'erne var en af Danmarks jernhårde ladies på kvindelandsholdet i håndbold.

Af Lisbeth Møller Uhd Jepsen

I højt solskin ankommer vi til den hvide villa i Jelling, hvor 53-årige Anette Hoffmann Møberg sammen med sin familie har boet de sidste tyve år. Hun blev gift med Henrik Møberg i 1994, og sammen har parret tre voksne døtre.

I den ene ende af haven står et håndboldmål, men ellers er der ingen synlige tegn på, at vi er sammen med en tidligere håndboldstjerne. En af de "jernhårde ladies", som det danske kvindelandshold i håndbold blev kaldt i midten af halvfemserne.

"Vi kom frem på samme tid som udtalelsen: "At livet var for kort til at se kvindehåndbold," siger Anette med et varmt smil og et glimt i øjet.

Hun voksede op i et kristent hjem i Jelling, og hun oplevede fra barnsben at have Gud med som en naturlig del af hverdagen. Det gav hende en fred og et håb at have Jesus med i alle ting. At kunne vende alt med Jesus var for hende en stor tryghed. Ligesom det var dejligt at have den indre ro, som Gud gav hende.

"Jeg føler, at mine håndboldevner var givet af Gud. Når jeg tænker tilbage på de ti år fra 1990 til 2000, er det med stor taknemmelighed."

Sammen med landsholdet vandt hun OL-guld i 1996 og 2000, ligesom holdet også vandt guld ved VM i 1997 og ved EM i 1994 og 1996. Hun sluttede også med kåring til Allstar-holdet under OL i 2000 som bedste venstre fløj.

Da Anette blev kendt, oplevede hun, at landsholdet var hvermandseje, hvilket hun skulle vænne sig til at navigere i.

"Folk var utrolig søde og støttende. Jeg forsøgte at have benene solidt plantet i jorden, men efter jeg stoppede med at spille håndbold på topplan, kunne jeg mærke, at der havde været et pres, hvilket jeg heldigvis ikke tænkte ret meget over, mens jeg var i det."

Gud var med

Anette følte sig velsignet og passet på i de intense år med håndbold på topplan. Mange gange oplevede hun, at tingene flaskede sig, dog ikke altid som hun forventede eller bad om.

Flere gange i bilen, hvor der kunne være sket uheld, oplevede hun, at Gud passede på hende, og i flere situationer følte hun, at Jesus talte igennem hende.

"Det var utroligt dejligt at føle, at Gud var der, både i medgang og modgang," siger hun smilende og fortsætter: "Jeg synes, vi nogle gange som kristne går for meget op i, at man skal være på en bestemt måde. Ligesom vi også kan gå for meget op i de forskellige meninger, der er indenfor kristendommen.

Vi tror på den samme Gud og på, at vi er elsket, som vi er. Vi skal ikke gøre os fortjent til hans kærlighed. Det er for mig det vigtigste budskab. Med en firkantet holdning, tror jeg nogle gange, vi kan afskære os selv fra ting, som vi måske i stedet skulle gå ind i. Vi skal turde at gøre os sårbare i mødet med andre."

"Jeg føler, at mine håndboldevner var givet af Gud. Når jeg tænker tilbage på de ti år fra 1990 til 2000, er det med stor taknemmelighed."

Hvad var det bedste ved din håndboldkarriere?

"Det bedste var sammenholdet. Det værdifulde i at arbejde sammen og kæmpe hårdt for at nå målene. "Vi var som en flok veninder, der mødtes, vi var gode til at bakke hinanden op både på og udenfor banen."

Holdet brugte omkring en fjerdedel af året sammen og flere spillede også på samme klubhold, så de kendte hinanden rigtig godt.

"På det nuværende herrelandshold og kvindelandshold kan jeg se det sammenhold, som vi også havde dengang. Det er en fornøjelse at se den oprigtige glæde, når ens holdkammerater lykkes. Man bakker op om hinanden og hjælper hinanden. Nogen spiller mange flere minutter på banen end andre, og man har forskellige roller, men alle kæmper jo for at få lov til at spille. Det er om at slå til, når chancen byder sig.

Vi kunne rigtig godt lide at være sammen, og vi kunne lide hinanden, og det gjorde også, at vi var bedre på banen. Vi var gode til at klappe hinanden på skulderen, når man havde brændt og fik en skideballe fra bænken.

Vi var gode til at vende en dårlig periode i kampene, og selvom vi var bagud, formåede vi ofte at få det vendt til sejr. Vi stolede både på egne evner og på vores evner som hold."

Anette begyndte at spille håndbold som 7-årig i Jelling. Det var et hold, som holdt sammen gennem alle ungdomsårene, og som vandt DM to gange.

På et tidspunkt blev Anette opdaget som talent og blev udtaget til ungdomslandsholdet. Senere som 19-årig blev hun udtaget til A-landsholdet

"Det var først, da jeg kom tæt på udtagelsen til ynglinge landsholdet, at det gik op for mig, at det kunne blive til noget mere. Det var ikke noget, jeg tidligere havde drømt om, tænkt på eller troet, at jeg kunne. Men fordi det tilrettelagde sig sådan, og fordi jeg havde evnerne og fik mulighederne, tænkte jeg, at det var det, jeg skulle."

"Både min far, mor og mine søskende bakkede mig fuldstændig op, hvilket betød rigtig meget for mig. De var med til de store kampe, men fordi jeg er den mellemste af tre søskende, var især min mor selvfølgelig også optaget af at være der for min storebror og min lillesøster.

Min far var selv meget bidt af håndbold, og det er ikke så længe siden, han fortalte, at der dengang kom nogen, der spurgte ham, om jeg ikke brugte for megen tid på håndbold?

"Vi var gode til at vende en dårlig periode i kampene, og selvom vi var bagud, formåede vi ofte at få det vendt til sejr. Vi stolede både på egne evner og på vores evner som hold."

Det var nok ment godt, men lidt grænseoverskridende at høre, men rigtig dejligt, at de samme folk et par år senere vendte 180 grader og nævnte, at de virkelig bakkede op og syntes, at det var sejt og godt gået.

Jeg brugte rigtig meget tid på håndbold, fordi det var nødvendigt, hvis jeg ville være med på det niveau, og jeg arbejdede også ved siden af."

Accepter andres livsstil

Anette tænker, at når vi har travlt med, hvordan andre skal leve deres liv, kan det have en negativ effekt. Hun synes, det er forkert, fordi vi ikke skal dømme hinanden. Man skal være den, man er, med de evner, man har fået og gøre brug af dem.

I dag arbejder hun med salg af idræts-, trænings- og aktivitetsudstyr til danske klubber, skoler og institutioner i en virksomhed beliggende i Skive.

"Jeg er glad for mit arbejde som salgskonsulent i A-Sport, og jeg vil fortsat give og gøre mit bedste."

Opmuntring gør en forskel

Anette mener, at noget, vi kan tage med i livet, er at acceptere hinanden. At det er okay at gøre sig sårbar og at lave fejl. Det er også vigtigt at støtte hinanden, at give skulderklap og ros til hinanden. Anerkendende ord er væsentlige, og vi bliver faktisk også bedre til det, vi gør, når vi får ros.

"Ved at rose og anerkende hinanden kan vi hæve trivslen og glæden hos andre. Det kan også ændre hele verdenssituationen, som nu er temmelig udfordret," siger Anette.

Anette uddannede sig som pædagog, og selvom hun ikke har arbejdet meget i faget, bruger hun mange af de ting, hun lærte på uddannelsen.

"Det er en almindelig menneskelig tanke at konkurrere med andre, og jeg er også selv et konkurrencemenneske. Det skal man ikke slå sig selv i hovedet over at være, det er med til at udvikle os. Men det er klart, at det gør os bedre, når vi støtter og roser hinanden.

Opmuntrer vi hinanden, skal ordene være ægte og oprigtige både for modtagerens skyld og for vores egen. Opmuntrende ord kan skabe glæde og motivation. Alle mennesker vokser af at modtage anerkendelse, også dem, der har svært ved at tage imod den.

Vi kan alle blive meget bedre til at anerkende hinanden med ord, men det er vigtigt, at det er ægte," slutter Anette.

COMPOUNDERS

MW Compounders er en dansk børsnoteret investeringsforening. Foreningen har investeret i 20-30 globale compounder-aktier.

Læs mere her: www.mwcompounders.dk

Kontakt: Johannes Møller 61 31 64 85

KLUMME

"Jeg frøs aldrig, fordi Jesus omfavnede mig"

Lee var 12 år gammel, da hun, sammen med sine forældre og fire yngre søskende, blev tvangsflyttet fra det varme sydlige Kina til isnende kulde i landets nordøstlige del. Lees far var blevet idømt 20 års straffearbejde i jernminerne i Mantzhuria for sine kristne aktiviteter.

Togrejsen nordpå, hvor temperaturen var 35 minusgrader, varede to uger. Møjsommeligt fik de stablet et skur på benene, da de som "samfundsfjender" fik nægtet en bolig. Faderen blev sendt ned i minerne, hvor sult, kulde og udmattelse efter få uger krævede hans liv.

Midt i deres ubeskrivelige sorg skete noget i Lee. "Vi må få et arbejde, så vi kan få mad," sagde hun til sin mor. "Du kan ikke forlade mine små søskende, men jeg kan."

Efter intens bøn tog Lee afsted for at møde minelederen. Hans hjerte smeltede for den lille pige, hun fik arbejde allerede dagen efter.

Næste morgen forlod Lee hjemmet, iklædt størstedelen af det tøj, familien ejede og et par "papsko", som hendes far havde lavet. Ved ankomsten viste minelederen hende en "telefonstolpe". "Dit arbejde er at holde vagt ved alarmen, som er monteret på stolpen. Den er forbundet med alle minerne. Går alarmen, forlader arbejderne straks minerne. Arbejdet er meget betydningsfuldt. Ingen må røre alarmknappen, et misbrug vil medføre streng straf.

Fra den dag stod Lee vagt, selv i den værste kulde. Men "jeg frøs aldrig, fordi Jesus omfavnede mig hver dag," fortalte hun.

Lee havde stået på vagt i tre uger, da hun hørte en stemme sige: "søster Lee, tryk på knappen!" Men hun så ingen person. Efter få minutter hørte hun igen stemmen, men heller ikke nu så hun nogen. Da blev hun bange og tænkte, "jeg er blevet skør i hovedet af at stå her."

Kort efter beordrede stemmen hende: "tryk på knappen- nu!" Da genkendte Lee Jesu stemme, og i hans navn adlød hun.

Straks strømmede tusindtals arbejdere op fra minerne. De samledes om Lee, som i kulde og frygt stod foran dem. Minelederen var chokeret, men før Lee fik svaret hans spørgsmål, rystedes stedet af et stort jordskælv, som totalt udslettede alle minerne.

Da katastrofen var ovre, løftede taknemmelige hænder Lee op på en forhøjning, hvorfra hun fortalte skaren, hvem som havde bedt hende trykke på alarmknappen. Og mens hun stod der, fik hun den samme kraft og frimodighed, som hendes far havde haft, til at fortælle skaren om Guds store kærlighed. At han elskede dem personligt og ikke ville, at nogen skulle dø, men at de skulle blive reddet og følge ham.

I dyb taknemlighed til Gud overgav tusindvis deres liv til Jesus. Og det blev starten på en enorm vækkelse. Snart fandtes husmenigheder med flere hundrede tusind mennesker i området. Et resultat af Jesu store kærlighed.

Dette skete i det ateistiske Kina, men det kan også ske i Danmark i dag. Jesu personlige kærlighed og omsorg rækker også til dig, som læser dette! Hvis du ikke kender ham, bør du overveje at søge ham!

En enkelt bøn til Jesus om at overtage dit liv er nok! Prøv det - og opsøg andre kristne, i menigheder eller kirker. De vil med glæde, ligesom Jesus, tage imod dig.

Af Jenis av Rana
Færøsk læge og politiker.

Beretningen om Lee er fra det norske blad Tro&Fakta, og med reference til Kinamissionen og den finske missonær Ren, som har rejst rundt sammen med Liu Zhenying, kendt som bror Yun. Bror Yun var involveret i de kristne husmenighedsnetværk i Kina i 1980'erne og 90'erne. Beretninger om hans liv og tjeneste er at finde i hans selvbiografi 'Den himmelske mand', udgivet af forlaget Scandinavia.

Kristen hip-hop-kunstner med på Å-festival

Den kristne hip-hop-kunstner Aaron Cole fra Bristol, Virginia, er et af årets musiknavne på Å-festival i Sdr. Felding. Som altid er der gratis adgang til koncerterne.

Fra 6.-9. juni er der igen Å-Festival i Sdr. Felding. Det er 35. gang, at dørene åbnes til den populære festival.

For rigtig mange er pinsen også lig med Å-festival, og i år er ingen undtagelse. Man har også netop offentliggjort navnet på den første kunstner, som skal optræde på festivalen.

Aaron Cole

Fredag aften kan man opleve Aaron Cole, en kristen hip-hop-kunstner fra Bristol, Virginia.

Aaron Cole begyndte at rappe som treårig og indspillede sin første sang som fireårig. Hans far havde et lydstudie i deres lejlighed, og hans onkel var kristen rapper, hvilket inspirerede Aaron til at forfølge musikken.

Som 15-årig blev han opdaget af den Grammy-vindende kunstner TobyMac og signet til Gotee Records. Hans debutsingle, "Right On Time" med TobyMac, nåede førstepladsen på Billboard's Christian Hot AC Chart i 2017.

Aaron Cole har vundet en Dove Award for Årets Nye Kunstner i 2019 og har haft flere singler som nr. 1 på hitlisterne. Hans musik kombinerer hip-hop, R&B og kristne temaer, og han har optrådt med kunstnere som Lecrae, Andy Mineo og KB. I april 2024 udgav han sit tredje album, "Sorry, I Changed", der udforsker selvopdagelse og åndelig vækst.

Å-festivals eget band

Udover alle de forskellige musikalske gæster, så har Å-festivalen også sit eget lovsangsband, som i år har været i studiet og skabt tre nye sange. Sangene udkommer i løbet af foråret og vil være en del af sætlisten for Å Festival 2025. Musikken skal blandt andet være et bidrag til fællesskabet omkring tro og kristent fællesskab.

"Vi er ekstremt glade for at være en del af at producere og udgive vores egen musik til festivalen," fortæller Kåre Dyhr, formand for Å-Festival.

"Det giver os en unik mulighed for at dele endnu mere fantastisk musik og synge sammen i fællesskab under festivalen."

Man kan læse mere om Å-festivalen og tilmelde sig på www.aa-festival.dk.

Aaron Coles kombinerer i sin musik hip-hop, R&B og kristne temaer. I april 2024 udgav han sit tredje album.

Om Å-festival:

Å-Festival er Danmarks største kristne musikfestival med ca. 2.800 overnattende og 6.000 besøgende hen over Pinsen. Der er gratis adgang til alle koncerter på Å-Festival. Å-Festival drives udelukkende af frivillige ildsjæle.

Å-Festival arrangeres af IMU & Indre Mission ud fra Sdr. Felding Missionshus samt repræsentanter fra Indre Missions arbejde på landsplan.

Eilis

Leif Andersen præsenterede sin hidtil gladeste bog 'Da jeg så Jesus smile'

"Religion ligger ikke til mig, jeg tror ikke, at der er en spirituel knogle i min krop. Jeg er ateist af natur og kristen af overbevisning, hvilket er ret besværligt," fortalte teologen Leif Andersen, som netop har udgivet en bog om en sjælden gudsoplevelse i Rom.

Leif Andersen præsenterede sin nyeste bog i OnlyByGrace-butikken på Ryesgade i Aarhus, hvor omkring 25 personer var mødt op. Ifølge forfatteren kredser den lille bog "Da jeg så Jesus smile" om glæde og kraft, og den fortæller om både Påske og Pinse fra en anderledes vinkel.

Ligesom evangeliet rummer bogen paradokset mellem fylde og enkelhed. Det er en klar, autentisk fortælling, hvor kunst kombineres med en personlig oplevelse, og hvor billeder og ord går op i en højere enhed.

"Jeg tror, at Gud har vidt forskellige veje til at nå den enkelte. Men ved siden af forkyndelse og bøger har jeg fundet både mit medmenneske og min Frelser i kunstens verden. Da jeg i Rom for knap et år siden så et af de tidligste korsfæstelsesbilleder, oplevede jeg noget, som jeg blev dybt berørt over og taknemmelig for," fortalte Leif Andersen.

Påskens budskab fik ny betydning for teologen Leif Andersen. Han præsenterede sin hidtil gladeste bog i butikken OnlyByGrace i Aarhus.

Ateist af natur

Leif Andersen opfatter sig selv som "ateist af natur".

"Det skrev jeg engang en bog om: 'Ateistisk Andagtsbog'. Guds Hellige Ånd må have haft et farligt bøvl med at holde mig på sporet. Jeg har aldrig mærket Guds nærvær under bøn, og det er meget smertefuldt, men er åbenbart et vilkår for mig.

Men jeg kan ikke komme uden om, at Jesus har levet, at han er den, han siger, han er, og at han opfylder alle profetierne i Det Gamle Testamente. At han døde, opstod og lever i dag. Det ligger ikke til mig at tro, og jeg har det svært med religion, men Jesus af Nazaret kan jeg ikke komme udenom."

Leif Andersen kan egentlig ikke lide at bede, fortalte han. Han føler, at han bare snakker ud i et tomt rum, men alligevel beder han hele tiden. Han lærte at bede allerede som barn, og han har gjort det lige siden.

"Jeg har svært ved at tro på Gud, men jeg har faktisk sværere ved ikke at tro på Jesus. Jeg tror på, at Jesus Kristus er Guds Søn, og dermed anerkender jeg også, at der er en Gud."

Bogen er for alle, både dem, som leder efter Kristus, de tvivlende eller dem, der allerede kender ham. Kort sagt for "enhver, som ønsker at vide, om der er en Gud, og i så fald hvem Gud er."

Jesu smil og ord

Leif har set utallige billeder af Jesus, som hænger på korset. Men han fik ikke desto mindre en ny oplevelse og erfaring i Rom i 2024, da han for første gang så et korsfæstelsesbillede, hvor Jesus så ham i øjnene. Det var et smilende blik med ordene: "Velkommen Leif, jeg har ventet på dig."

Denne Guds-erfaring blev omdrejningspunktet i Leif Andersens nye bog. Han har tidligere skrevet meget om lidelsens paradoks og om spændingen mellem tvivl og tro. "Jeg står ved mine andre bøger og har selv brug for det, jeg har arbejdet med. Men denne bog er den gladeste, jeg indtil nu har skrevet," siger han med varm, smilende alvor.

Redaktionen

På Bibliarium bevæger børnene sig rundt mellem magiske lyssøjler med symboler som en tåre, en spire og en rose.

"I dag handler det om at undersøge fortællingernes stemninger," forklarer pædagogisk udviklingsmedarbejder Sofie Nørgaard Jensen, der guider børnene gennem den bibelske labyrint.

Pressefoto: Molly Grønberg

Nyt bibelsk oplevelsescenter i København: Børn på opdagelse i Bibelens labyrint

Af Nanna Endahl Jørgensen

På det nyåbnede oplevelsescenter Bibliarium inviteres børn og unge indenfor i fortællingernes univers. Her møder de livets store spørgsmål og bliver fortællere i deres egen historie.

Da konfirmandholdet fra Lolland træder ind i Sct. Andreas Kirke midt i København, sænker stilheden sig langsomt blandt de unge. Her ligger det nye oplevelsescenter Bibliarium, hvor Bibelens fortællinger præsenteres på en måde, der inviterer børn og unge til selv at skabe mening og fortælle deres egne historier.

I kirkerummets høje loft flimrer filmsekvenser af bibelske scener frem mellem skyer og stjerner, mens pædagogisk udviklingsmedarbejder Sofie Nørgaard Jensen guider børnene gennem oplevelsen og de forskellige opgaver.

"At fortælle er en del af det at være menneske. I dag er det jer, der skal være fortællere," siger hun og byder børnene velkommen.

Bibliarium henvender sig til skoleklasser, konfirmander og andre børne- og ungdomsgrupper. Visionen er at give børn mulighed for selv at opdage de bibelske fortællingers kulturelle spor og lade dem skabe nye fortællinger om dét, der er vigtigt for dem.

Magiske lyssøjler og store spørgsmål

Konfirmandholdet bevæger sig rundt i et rum, hvor magiske lyssøjler med symboler som en tåre, en spire og en rose venter på at blive valgt. En pige peger på tåren og siger lavmælt:

"Det ligner regnvejr. Det føles lidt uhyggeligt."

En anden gruppe vælger rosen og forbinder symbolet med glæde og omsorg.

"I dag handler det om at undersøge fortællingernes stemninger," forklarer Sofie Nørgaard Jensen, mens hun uddeler audioguides til børnene.

Med audioguiden lytter børnene koncentreret til historierne, mens de bevæger sig gennem den dunkle labyrint, oplyst af de udvalgte lyssøjler. En gruppe diskuterer ivrigt fortællingen om Babelstårnet:

"Hvorfor forstod de pludselig ikke hinanden?" spørger en dreng.

En pige svarer hurtigt:

"Fordi de ville være ligesom Gud, og det måtte de ikke."

En vision, der tog 20 år at realisere

Bag Bibliarium står blandt andre direktør Anne-Sofie Aabenhus, som fortæller engageret om det lange forløb, der ligger bag det bibelske oplevelsescenter:

"Der er blevet arbejdet på at realisere Bibliarium i næsten 20 år. Visionen er at åbne bibelske fortællinger for børn og unge, uanset deres livssyn eller baggrund. Vi ønsker at skabe samtaler om vigtige livsspørgsmål som venskab, kærlighed, retfærdighed og svigt."

Anne-Sofie Aabenhus understreger, at Bibliarium er tænkt som et åbent og ikkeforkyndende univers, hvor børnene kan vende og dreje de bibelske fortællinger på deres egen måde.

"Vi ønsker, at børnene oplever fortællingerne gennem leg og fantasi. Vores største succes er, at børnene engagerer sig dybt og tager samtalerne med hjem," siger hun.

Hun nævner også udfordringerne ved at etablere centret:

"Økonomien er altid en udfordring. Vi er dybt taknemmelige for støtten fra Mærskfonden og Borgfonden. Men vi har stadig ambitioner om at udvide konceptet, så flere kan få glæde af oplevelsen."

Alternative fortællinger

I næste fase sidder børnene omkring touchskærme og vælger, hvordan de vil gendigte bibelhistorierne. Her skaber de deres egne fortællinger – historier, hvor Eva blev skabt før Adam, eller hvor Jesus fristes af djævlen.

"Hvad hvis det var enhjørninger, der kom ridende ind over himlen i stedet?" foreslår en dreng grinende.

"Det er præcis sådan noget, vi gerne vil fremme," tilføjer Sofie Nørgaard Jensen, som overhører børnenes samtale. "Vi ønsker, at de skal møde Bibelen med uhøjtidelighed og nysgerrighed."

Fra idé til scene

Dagens højdepunkt er fortællerværkstedet. Børnene går op ad trappen til greenscreen-studiet med storyboards i hånden, klar til at give liv til deres fortællinger. Stemningen er intens, idet en gruppe forsøger at iscenesætte Skabelsesberetningen, som i børnenes hænder er blevet til noget om en mand, der blev sur over et jordbær.

"Du skal ligne Jesus," siger en pige til sin kammerat, mens hun rækker ham en improviseret kappe. De bryder ud i latter, da fortællingen tager form foran den grønne skærm.

Sofie Nørgaard Jensen smiler ved synet: "Vi tror på, at fortællingerne er stærke nok i sig selv. Her er der ikke én sandhed, men mange mulige svar."

Da børnene forlader Bibliarium, summer luften af diskussioner og latter. De har oplevet Bibelen som aldrig før: Ikke som et fjernt ekko, men som levende fortællinger, der stadig rejser vigtige spørgsmål om venskab, retfærdighed og livets mysterier.

"Måske handler det netop om at hvile i undren," siger Sofie Nørgaard Jensen afslutningsvis. "Vi ønsker, at børnene tager nysgerrigheden med sig videre ud i verden."

Artiklen om Bibliarium stammer fra Bibelselskabets hjemmeside og gengives her med tilladelse.

Besøg i Bibliarium

Bibliarium, som findes i Sct. Andreas Kirke i centrum af København, er designet til børn og unge i alderen 7-16 år og henvender sig til skoleklasser, konfirmandhold og andre børne- og ungdomsgrupper.

Besøg skal bookes på forhånd, og grupper kan bestå af 6-28 personer. Varigheden af besøget varierer afhængigt af aldersgruppen.

Man besøger Bibliarium i grupper på 6-28 personer.

Det kan være en skoleklasse, en gruppe konfirmander eller andre grupper, der er klar til at gå på opdagelse i de bibelske fortællinger.

Besøg i Bibliarium bookes via hjemmesiden.

PÅSKEBILLEDER / PRÆDIKEN

Af John Wahl

Major i Frelsens Hær.

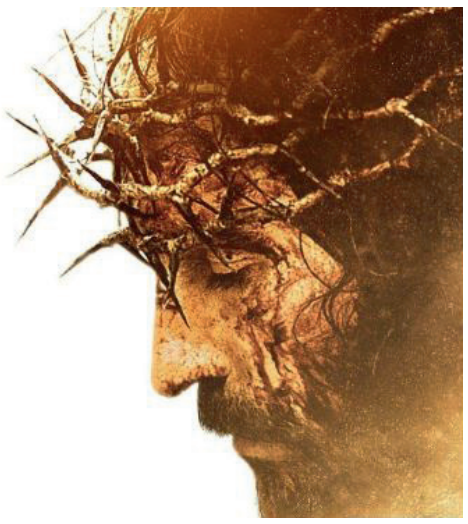

Baggrunden for prædikenens "Den dejligste morgen i 100 år" er det, der skete Skærtorsdag og Langfredag, hvor Jesus blev dømt og korsfæstet. Skærmprint fra filmen 'The Passion of the Christ'.

Skærmprint fra Mel Gibsons film 'The Passion of the Christ'.

Mens Maria Magdalene tidligt søndag morgen stod ved den tomme grav, kom Jesus selv og spurgte, hvorfor hun græd. Hun troede, det var gartneren, indtil han sagde hendes navn, "Maria!" (se Joh. 20,1-18). Foto: Free Bible images,org

Det er den dejligste morgen i 100 år - og jeg lever

Nogle af mine skønneste barndomsminder er fra påskemorgen. Jeg er vokset op i Frelsens Hær. Påskemorgen samledes hele korpset (menigheden) tidligt kl. 8 til påskefryd. I stedet for det sædvanlige goddag, så hilste man hinanden med: "Han lever" eller "Han er opstanden!" og så kunne man svare med et "Amen!" eller et "Ja, han er sandelig opstanden!"

Hornmusikkorpset spillede for og folk sang begejstret: "Hvilken fryd han lever, vor Immanuel". Der blev klappet, sunget og trompeteret, så det var en fryd. Opstandelsesevangeliet blev læst. Solen skinnede altid påskemorgen.

Og så spiste vi morgenmad sammen med blødkogte æg og rundstykker. Bordene var dækkede med grønne løbere, gule lys, påskeliljer og små dekorationer af mos med gule kyllinger og får. Jeg havde været med ude at finde mos i skoven, og de små gule kyllinger og fårene af plastik blev nærmest levende i min fantasi, når de skulle opstilles for at pynte på bordene. Det var festligt, hyggeligt og meget livsbekræftende på samme tid. Traditionen, der her blev formidlet, satte nogle positive spor i mit unge sind.

Påskemorgens vigtighed

Det er først senere i livet, at jeg rigtig har fået tænkt over, hvor vigtig påskemorgens begivenheder er for den kristne tro – og for min tro.

Når jeg nogle gange i livet har prøvet at stå overfor dødens uigenkaldelige farvel til en, som stod mig nær. Og når jeg har erfaret at befinde mig i håbløse situationer uden synlige muligheder, så forstår jeg mere af, hvilket farvespil af håb Kristi opstandelse lægger ind over mit liv, og hvilken forskel det gør.

I dagens tekst læser vi: "Meget tidligt om morgenen den første dag i ugen kommer de til graven, da solen var stået op." Når livet går mig imod og tingene omkring ser sort ud, da er det, at hver ny dags solstråler minder mig om lyset fra opstandelsens morgen.

Da Jesus overvandt alt, der kan fastholde mig i elendigheden, fik jeg en livline til at se en vej ud, få nye muligheder og få mod på livet igen. Proklamationen "Han er opstanden!" er ikke kun et barndomsminde, men en erfaring, der gør en afgørende forskel. Han er ved min side.

Med et 'Jesus lever' i hjertet

Paulus taler om, at Guds magt hos os er den samme, som oprejste Jesus fra de døde (Læs selv Efeserbrevet kap.1, vers 15-23). Et "Jesus lever!" betyder mod til at vise rummelighed, ligeværdighed, inklusion og accept.

Og det betyder inspiration til at vise empati og til at favne og elske. Med et "Jesus lever!" i hjertet kan vi række ud til vores nabo - kort sagt være Jesu efterfølgere. Når vi bekender os til den opstandne og levende frelser, Jesus Kristus, så er det et kald til at følge hans eksempel og gøre, som han ville have gjort. Hans opstandelse åbner muligheder, og hans eksempel kalder på vores engagement.

Stemningen fra min barndoms påskemorgen sidder dybt i mit sind som en lykkelig morgen.

Gnags sang: "Det er den dejligste morgen i hundrede år, og jeg lever. Verden åbner sig, og jeg åbner mig. Det er den dejligste morgen i hundrede år, og jeg lever."

Engang, når jeg ikke længere skal fejre påskemorgen med blødkogte æg og hornmusik, så skal jeg erfare den dejligste morgen i Guds himmel – sammen med ham, der banede vejen for mig, og opleve endnu en dimension i udsagnet: "Han er sandelig opstanden!"

Men indtil det sker, så skal jeg tage det farvespil af håb og muligheder til mig, som Jesu opstandelses lys kaster ind over mit liv hver dag.

Glædelig påske!

Prædikentekst: Markusevangeliet 16, 1-16

Jesus opstår

Da sabbatten var forbi, købte Maria Magdalene og Maria, Jakobs mor, og Salome vellugtende salver for at gå ud og salve ham. Meget tidligt om morgenen den første dag i ugen kommer de til graven, da solen var stået op. Og de sagde til hinanden: »Hvem skal vi få til at vælte stenen fra indgangen til graven?«

Men da de så derhen, opdagede de, at stenen var væltet fra. For den var meget stor.

Og da de kom ind i graven, så de en ung mand i hvide klæder sidde i den højre side, og de blev forfærdede. Men han sagde til dem:

»Vær ikke forfærdede! I søger efter Jesus fra Nazaret, den korsfæstede. Han er opstået, han er ikke her. Se, dér er stedet, hvor de lagde ham! Men gå hen og sig til hans disciple og til Peter, at han går i forvejen for jer til Galilæa. Dér skal I se ham, som han har sagt jer det.«

Og de gik ud og flygtede fra graven, for de var rystede og ude af sig selv. Og de sagde ikke noget til nogen, for de var bange.

Den opstandne Jesus og disciplene

Da Jesus var opstået tidligt om morgenen den første dag i ugen, viste han sig først for Maria Magdalene, som han havde drevet syv dæmoner ud af. Hun gik hen og fortalte det til dem, som havde været sammen med ham, og som nu klagede og græd. Men da de hørte, at han levede, og at hun havde set ham, troede de ikke på det.

Derefter viste han sig i en anden skikkelse for to af dem, mens de var på vej ud på landet. De gik også hen og fortalte det til de andre; men heller ikke dem ville de tro.

Til sidst viste han sig for de elleve selv, mens de sad til bords, og han bebrejdede dem deres vantro og hårdhjertethed, fordi de ikke havde troet dem, der havde set ham efter hans opstandelse. Så sagde han til dem: »Gå ud i alverden og prædik evangeliet for hele skabningen. Den, der tror og bliver døbt, skal frelses; men den, der ikke tror, skal dømmes.«

Bibeltekst bringes med tilladelse fra Det Danske Bibelselskab og er fra den autoriserede oversættelse af Bibelen fra 1992. © Det Danske Bibelselskab 1992.

Laura Kjærgaard var med i den første sæson af X-Factor

Laura Kjærgaard driver sin egen virksomhed, som hun kalder 'One-woman-biksen', hvor hun afholder gospelworkshops, teambuilding,foredrag og meget mere. Foto: Privat

Af Eilis Jokszies

Det sidste show i dette års X-Factor er netop rullet over skærmen. I 2008 kom den første sæson af X-Factor. Her var Laura Kjærgaard med og blev nr. 2. Det nævnes ofte, at de færreste, som deltager i X-Factor, kan leve af musikken bagefter. Men for Laura blev det en døråbner til en verden fuld af musik.

Hvad fik dig til at stille op til X-factor i 2008?

"Jeg var sygemeldt med stress, da jeg stillede op. Jeg havde en længsel efter at finde ud af, om der var plads til mig i musikbranchen; om de professionelle mente, at jeg havde noget at byde på. Udseendemæssigt var jeg lidt anderledes og passede måske ikke helt ind, det betød meget dengang i 2008. Samtidig var jeg jo sygemeldt og havde brug for at gøre noget sjovt. Jeg underviste både solister og gospelkor og var meget optaget af at gøre andre gode, men jeg glemte måske lidt mig selv og havde brug for at prøve mig selv af. Det var vildt sjovt at være med," husker Laura.

Men medieinteressen var voldsom. Programmet var en kæmpesucces.

"Alle medier havde jo meget fokus på os, og vi var på "spisesedlerne" (avisforsider, red.) i langt højere grad end nu. Så jeg var meget træt bagefter, for det havde været voldsomt at blive så kendt. I den periode var vi næsten mere kendte end de kendte. Alle havde jo en holdning til én dengang, og det fyldte meget."

X-Factor har banet vejen

Da Laura var færdig med X-Factor, fik hun tilbudt en pladekontrakt med Sony, som hun valgte at takke nej til.

"Jeg syntes ikke, at der var det bedste fundament for samarbejde, og det føltes ikke rigtigt i maven," fortæller hun. "Remee, som var min mentor, ville, at vi skulle lave noget musik sammen, og vi startede, men det løb ud i sandet. Der kom så mange tilbud til mig efter X-Factor, også fra folk, som ville have mig ud og synge, så det var meget naturligt for mig at kombinere det at give koncerter rundt i hele Danmark og så samtidig have gospelkor og undervisning."

På den måde blev vejen banet for, at Laura fik sin egen virksomhed fyldt med musik.

"Jeg har mødt så mange mennesker, og der har åbnet sig mange døre, som har ført mig videre. Det har været et kæmpe springbræt. På den måde har X-Factor givet mig mulighed for at leve af noget, jeg brænder for."

"Jeg tror ikke, jeg var endt samme sted som nu, hvis ikke jeg havde været med i X-Factor - men så var jeg jo så bare endt et andet sted. Det er de valg, vi tager, der fører os ad livets vej, men mon ikke, at planen hele tiden har været, at jeg skulle noget med musik og formidle et budskab til mange mennesker?"

"I de første mange år søgte jeg Gud i store mirakler, som jeg havde hørt andre fortælle om; at de havde hørt Guds stemme eller set ham i en glasmosaik. Jeg gik og ledte efter alle mulige tegn på, at det var rigtigt, det jeg troede på. Men jeg fandt ikke noget – det var fis i en hornlygte, syntes jeg."

Troende via gospel

Laura er i dag daglig leder af gospelkirken 'The Gospel Fellowship', som hun har været en del af i mange år. Derudover har hun sin egen virksomhed, 'One-woman-biksen', som er en blanding af sangundervisning, kor, koncerter, teambuildingworkshops, foredrag osv., og i alt dette lægger hun ikke skjul på sin tro.

"Jeg er opvokset meget kulturkristent. Min far bad fadervor, når vi blev puttet. Vi havde Bibelen og salmebøger i reolen, men de blev aldrig rigtig brugt. Min tro er kommet igennem, at jeg begyndte at synge gospel. Det var gospelmusikken, der vakte min interesse, og jeg begyndte at tænke over, hvad det var, jeg sang om. Det blev vækket i mig, og jeg tog nogle skridt i den retning derigennem. Til at starte med voksede det frem i mig igennem samtaler og ved, at en gospelinstruktør sagde, at vi skulle tænke over, hvad vi sang om, og hvilken betydning det havde for os enkeltvis. Det kom stille og roligt - og så begyndte jeg at lave Taizé-gudstjenester i Aarhus (en kristen meditationsform, red.)."

Laura Kjærgaard er daglig leder af frikirken 'The Gospel Fellowship' og holder desuden mange gospel-workshops. Foto:Privat

Ledte efter Gud

"I de første mange år søgte jeg Gud i store mirakler, som jeg havde hørt andre fortælle om: at de havde hørt Guds stemme eller set ham i en glasmosaik. Jeg gik og ledte efter alle mulige tegn på, at det var rigtigt, det jeg troede på. Men jeg fandt ikke noget – det var fis i en hornlygte, syntes jeg."

"Men så var jeg med til en Taizé-gudstjeneste, hvor jeg fik et skriftsted, hvor der stod: Jeg er det stille nærvær - en brise, en vind, et frø, der blev sået. Da gik det op for mig, at alle de steder, jeg havde ledt og ledt efter de store tegn, slet ikke var dér, jeg skulle møde Gud. Det var i det stille nærvær, jeg skulle finde ham. Så det var det helt modsatte – og dér oplevede jeg at få mit møde med Gud.

Jeg havde ledt alle de forkerte steder og tænkt, at Gud skulle være på en bestemt måde, men sådan var det slet ikke. Det lærte mig, at Gud eller det guddommelige møder mennesker helt forskelligt. For nogen er det i de store ting, for andre i en sang, en tale eller noget helt andet. Så jeg endte med at acceptere, at det ikke ser ens ud for alle, og det gjorde noget godt for mit trosliv."

Troen er fundamentet

"For mig er min tro ikke kun forankret i, at det er kirkeligt, det jeg laver. Det betyder lige så meget, hvordan jeg behandler folk i køen i supermarkedet, hvordan jeg leder folk, eller hvordan jeg åbner et perspektiv eller et rum, som de personligt kan bruge til noget.

Jeg kan også have en sangtime, hvor jeg kan få mine sangelever til at finde ind til deres potentiale og værdi, eller i et firma, hvor jeg skal lære folk at synge gospel. Jeg har altid et element af næstekærlighed og fællesskab med. Mine værdier er jo en del af mit fundament. Jeg prøver at møde verden, som jeg selv vil mødes."

Et af de steder, Larua gerne vil mødes og bliver mødt, det er i gospelmusikken.

"En af grundende til, at jeg også har taget gospelmusikken med i min 'One-woman-biks', er, at det er blevet så stor en del af mig. Det er hele fundamentet for det, jeg laver. Det er der, mine værdier er forankrede og den ro, det giver og det dybere formål, det giver; et formål med livet."

Alternativ til det negative

For Laura betyder troen også meget i den urolige tid, vi lever i.

"Jeg er da meget bekymret over det, der sker, men jeg tror også på håbet, og jeg tror på, at det starter hos os selv. Jeg tror på, at hvis man sår noget godt, så kommer der også noget godt at høste. Vi skal acceptere, at der er noget, vi ikke kan gøre noget ved. Men vi kan bede for fred, elske de mennesker, vi møder, og være med til at sprede gode nyheder - og det er det, vi alle kan gøre. Vi må give slip og lade Gud tage hånd om det. Det er svært at snakke om de her ting i den her tid, men vi må tænke på, hvad vi giver plads til. Der er et alternativ til det negative, og den må vi hjælpe hinanden med at finde," slutter Laura

Udover 'One-woman-biksen' og arbejdet som daglig leder i 'The Gospel fellowship' kan du også møde Laura i hendes podcast 'Tal om det', som hun har sammen med Rikke Møllnitz.

"(Gud) møder mennesker helt forskelligt. For nogen er det i de store ting, for andre i en sang, en tale eller noget helt andet. Så jeg endte med at acceptere, at det ikke ser ens ud for alle, og det gjorde noget godt for mit trosliv."

Gravkirken i Jerusalems gamle bydel er bygget over de steder, hvor man siden det 4. århundrede har ment, at Jesus blev korsfæstet, begravet og opstod.

Jesus' grav var tom - men hvor i Jerusalem lå den?

For nylig har arkæologer fundet spor af en gammel have nær Gravkirken. Fundet bekræfter tilsyneladende et vers i Johannesevangeliet.

Af Bodil Lanting

Avisen All Israel News skrev i sidste måned, at arkæologer, der udgraver under Gravkirken i Jerusalems gamle bydel, har fundet beviser for eksistensen af en gammel have. Fundet har styrket troen på, at Gravkirken virkelig er bygget på det sted, hvor Jesus blev korsfæstet og begravet.

I forbindelse med renoveringer i Gravkirken har arkæologer fundet tegn på, at der var både oliventræer og vinstokke på stedet for omkring 2.000 år siden. Dette stemmer godt overens med Johannesevangeliets beskrivelse af det sted, hvor Jesus blev korsfæstet og begravet.

"På det sted, hvor han blev korsfæstet, var der en have, og i haven en ny grav, hvori ingen endnu var blevet lagt," skriver evangelisten Johannes i kap 19. vers 41.

Pollenanalyser bekræfter haveteorien

Under udgravningen, som ledes af professor Francesca Romana Stasolla fra Sapienza Universitet i Rom, har man med arkæo-botaniske analyser og pollenanalyser bekræftet spor af både oliventræer og vinstokke.

Udgravningen begyndte i 2022 som en del af et restaureringsprojekt. Denne første større renovering af kirken siden det 19. århundrede krævede en aftale mellem kirkens tre hovedforvaltere: det græsk-ortodokse patriarkat samt de romersk-katolske og det armenske patriarkat. Det var også nødvendigt med licens fra Israels Antiquities Authority.

"I forbindelse med renoveringsarbejdet besluttede de religiøse samfund også at tillade arkæologiske udgravninger under gulvet," sagde Stasolla til Times of Israel.

Arbejdet skal dog blandt andet tage hensyn til den kommende påskefejring, som tiltrækker store skarer af pilgrimme til Gravkirken.

Under basilikaens gulv blev der afdækket lag, der dateres tilbage til jernalderen, herunder keramik, olielamper og gravpladser. Beviserne på, at der lå en have fra før-kristen tid, er fundet i jordprøver. Angiveligt har området været et stenbrud, som herefter blev til dyrket jord, før det endte som gravsted.

Etableret af Konstantin

Den første gravkirke blev etableret af kejser Konstantin i det 4. århundrede, efter at hans mor, Helena, havde identificeret området som det sted, hvor Jesus døde, blev begravet og opstod.

> *"De arkæobotaniske fund har været særligt interessante for os i lyset af det, der er nævnt i Johannesevangeliet, hvis oplysninger anses for at være skrevet eller indsamlet af nogen, der kender til Jerusalem på det tidspunkt. Evangeliet nævner et grønt område mellem Golgata og graven, og vi har identificeret disse dyrkede marker."*
>
> Francesca Romana Stasolla

Under udgravningen fandt Stasollas team en rund marmorplade under *aedicule* - helligdommen, der omslutter graven. Denne menes at være en del af Konstantins oprindelige struktur. Nu tester man marmoren for at kunne fastslå dens oprindelse.

Fra stenbrud til klippegrav og kirke

Stedet har undergået store ændringer i tidens løb. Det oprindelige stenbrud, som på Jesu tid lå uden for Jerusalems mure, blev senere en kirkegård med klippegrave - i overensstemmelse med den almindelige begravelsespraksis i det gamle Israel.

Stedet lå uden for bymurene i det 1. århundrede; men i det 2. århundrede e.Kr. blev området indlemmet i byen som en del af Aelia Capitolina med et tempel for Venus bygget af kejser Hadrian.

Senere erstattede Konstantins kirke fuldstændigt dette tempel, så Gravkirken omsluttede både korsfæstelsesstedet og gravpladserne.

Konstantin byggede den første kirke, men siden er stedet blevet genopbygget flere gange. Perserne brændte kirken i 600-tallet e.Kr., senere blev den angrebet og alvorligt beskadiget under den sjette fatimide kalif, Al-Hakim, i det 11. århundrede.

I korsfarertiden blev kirken så renoveret og givet den indretning og stil, den har i dag.

Grønt område på Jesu tid

Udgravningen har afsløret lave stenmure og opfyldt jord, hvilket tyder på, at man har forsøgt at gøre det tidligere stenbrud til et opdyrket område. Og dette stemmer godt overens med Johannesevangeliet.

"Lave stenmure blev rejst, og mellemrummet mellem dem var fyldt med jord," sagde Stasolla. "De arkæobotaniske fund har været særligt interessante for os i lyset af det, der er nævnt i Johannesevangeliet, hvis oplysninger anses for at være skrevet eller indsamlet af nogen, der kender til Jerusalem på det tidspunkt. Evangeliet nævner et grønt område mellem Golgata og graven, og vi har identificeret disse dyrkede marker."

Man venter nu på resultatet af en kulstof 14-datering af havesporene. Men den arkæologiske kontekst forbinder havesporene til perioden *før* kristendommens opståen, hvilket giver et indblik i et landskab, som Jesus kunne have kendt.

Det arkæologiske hold, der opererede under tilsyn af La Sapienza Universitet, kunne ikke udgrave hele området under gulvbelægningen på én gang. I stedet inddelte Stasolla og hendes team området i zoner, som de afdækkede og udgravede et ad gangen, før de igen tildækkede det.

Multimedierekonstruktion

Arkæologerne planlægger nu at lave en multimediekonstruktion af alle områderne.

"Selvom vi ikke har været i stand til at se hele kirken udgravet med ét blik, giver nye teknologier os mulighed for at rekonstruere det større billede i vores laboratorier," sagde Stasolla. "Hvis vi talte om et puslespil, kunne vi sige, at vi kun udgraver én brik ad gangen, men til sidst vil vi have en komplet multimediekonstruktion af det fulde billede."

Den sidste runde af udgravningen skal genoptages efter påske. Derimod vil dokumentationen og offentliggørelsen af fundene sandsynligvis først være klar om mange år.

Francesca Stasolla ville ikke svare på, om Jesus faktisk blev begravet på stedet.

"Det er troen hos dem, der har troet på helligheden af dette sted i årtusinder, der har tilladt det at eksistere og transformere.

Uanset om man tror på Den Hellige Gravs historicitet eller ej, er det faktum, at generationer af mennesker gjorde det, objektivt," fastslog professoren og tilføjede ifølge All Israel News, at Den Hellige Gravs historie er "Jerusalems historie".

Kristne fra mange forskellige kirker fejrer påske med et besøg i Gravkirken, hvor man tænder Opstandelseslyset allererede påskelørdag. Man fejrer opstandelsen på mange forskellige måder og sprog, men alle hilser hinanden med den gamle påskehilsen: "Kristus er opstanden! - Han er sandelig opstanden!"

Haven med den tomme grav samler pilgrimme fra hele verden til påske-gudstjenester

Gravhaven i Jerusalem er et udendørsmuseum over Jesu død, begravelse og genopstandelse. Her kan man gå ind i en gammel klippegrav nær en klippe, der minder om et kranium. Denne klippeformation overbeviste i 1883 den britiske general Charles Gordon om, at han havde fundet Golgata-klippen, hvor Jesus blev korsfæstet. Yderligere fund af en klippegrav og en perse bestyrkede ham i denne opfattelse. I 1893 etablerede man Garden Tomb Association i England, og området med graven blev købt i 1894.

På billedet ses direktør Simon Holland i februar 2024, da Gravhaven åbnede igen. Haven havde da været lukket i flere måneder efter Hamas' terrorangreb, fordi man ikke har et beskyttelsesrum på stedet.
Åbningen til klippegraven ses i baggrunden til højre for Simon Holland. Inde i graven ses to bænke, der er hugget ud af klippen. Ellers er der intet at se ud over et skilt på døren med teksten "He is not here for He is Risen".

Også i år holdes der påskegudstjenester på flere forskellige sprog i Gravhaven, som ligger nær Damascus Gate i Jerusalem. Påskedag starter den første gudstjeneste allerede klokken 6.30.

Mange kristne, især protestanter, elsker Gravhaven i Jerusalem, som er et historisk udendørsmuseum over Jesu død, begravelse og opstandelse. Men fordi haven ikke har et egentligt beskyttelsesrum af stål og beton, blev den lukket pga. krigen efter Hamas' terrorangreb den 7. oktober 2023.

Raketter fra Gaza fik luftalarmen til at lyde, og der var brag og granatsplinter, fortalte Udfordringens norske medarbejder i Jerusalem, Vidar Norberg, i efteråret 2023. Sammen med sin kone og mange israelere sad han flere gange i bomberum under de kraftige eksplosioner.

Søgte ly i kirke

Gravhavens britiske direktør, Simon Holland, fortalte om sin oplevelse af angrebene:

"Vi gik ind i en kirke, som er forstærket med stål. Der var vi otte gange. Ikke alle nåede dertil. Et par søgte tilflugt et andet sted, hvor de sad og holdt omkring hinanden i frygt.

I begyndelsen var folk bange. Der lød kraftige brag af raketter. Man ved ikke, om de bliver skudt ned af antimissilsystemet "Iron Dome". Derfor må man søge til beskyttelsesrum."

Mens raketalarmen lød i Jerusalem, læste folk fra Bibelens Salme 46,11: "Vær stille og kend, at jeg er Gud" - og da sænkede freden sig over menneskene i kirken, der blev brugt som tilflugtsrum. Men i Gravhaven måtte man tænke på sikkerheden.

"Den 26. oktober bestemte ejerne af Gravhaven, at medarbejderne fra udlandet skulle rejse hjem. Desværre skulle jeg rejse, og Gravhaven kan ikke åbnes, uden at jeg er til stede," tilføjede Holland.

Folk fra hele verden besøger Gravhaven

I begyndelsen af 2024 valgte ledelsen at genåbne Gravhaven. Og det er godt, for stedet har en vigtig mission, mener direktøren. "Vi har et budskab om håb, både til de lokale og alle pilgrimmene," forklarer Simon Holland.

Den første åbningsdag blev den 12. februar, hvor der kom 48 gæster. Næste dag kom der 32. Foruden turisterne kommer der også en mindre strøm af lokale til haven.

"Gravhaven fik også besøg af en gruppe muslimske piger. De spurgte, hvem Jesus er. Vi fortalte, hvorfor han døde og opstod, at Jesus har betalt for alle vore synder," fortalte Simon Holland.

Siden genåbningen har Gravhaven haft besøg af folk fra både Brasilien, USA, Zimbabwe, Filippinerne og Indonesien. Krigen i Gaza har medført, at store dele af flytrafikken til Israel er indstillet, men nogle pilgrimme flyver til Jordan og kører derefter til Israel via landevejen.

Nyrenoveret

Mange protestantiske kristne mener, at Gravhaven i Jerusalem er det sted, hvor Jesus blev korsfæstet, begravet og stod op igen påskemorgen for over 2.000 år siden.

Men selv om det ikke skulle være det rigtige sted, er gæsterne enige om, at atmosfæren i Gravhaven er den helt rigtige. Haven indbyder til personlig bøn og andagt i fred og ro, mellem blomster og fuglesang midt i den travle storby. Der er også mange grupper, som ønsker at holde gudstjeneste og nadver i haven.

For nylig er store dele af haven blevet renoveret, så der kan være et godt *flow* i turiststrømmen. Et nyt stenbelagt fortov med gelænder betyder, at folk går ind på den ene side og videre ud til et sted, hvorfra de kan tage billeder uden at standse strømmen af mennesker.

"Påskens budskab er, at døden ikke er slutningen. Der er håb," slutter Simon Holland.

Bodil

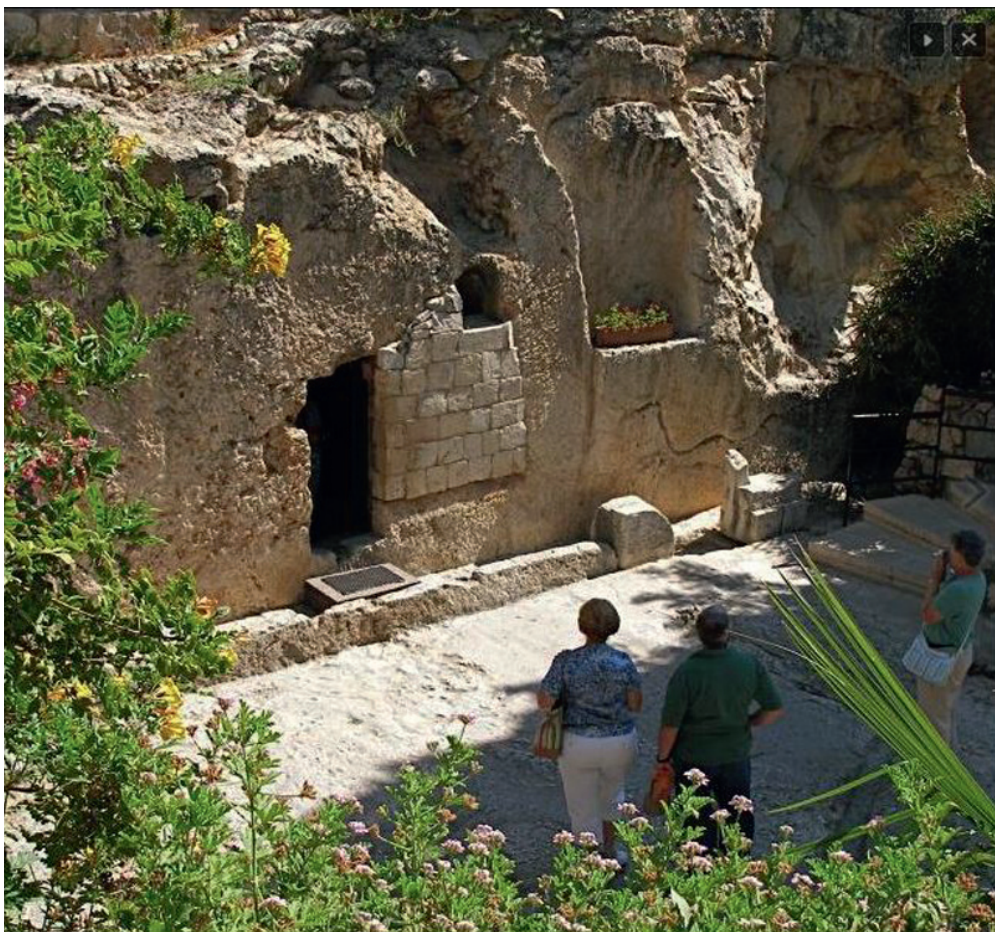

Som besøgende kan man gå ind i den tomme klippegrav. På døren, som åbner indad, hænger et skilt med teksten, som oversat fra engelsk lyder: "Han er ikke her, for han er opstået".

Foto: seetheholyland.net

Påskegudstjenester i Gravhaven

Langfredag den 18. april er der international gudstjeneste fra kl. 9.00 med nadver og prædiken ved Phil Tuttle, president for *Walk through the Bible* USA.

Påskedag den 20. april er der international gudstjeneste kl. 6.30 ved Phil Tuttle.

Skandinavisk gudstjeneste påskedag

Den Danske Kirke i Jerusalem inviterer til **Skandinavisk opstandelsesgudstjeneste** i Gravhaven påskedag kl. 10.00 ved pastor emeritus Tage Rasmussen, tidligere præst ved Sankt Hans Kirke i Odense.

Palmesøndags-scene fra The King of Kings. Skærmprint, Angel Studios

Animationsfilm om Jesus som Charles Dickens fortalte historien til sin søn

I en ny animationsfilm fra Angel Studios med den berømte forfatter Charles Dickens som fortæller kan man opleve beretningen om Jesus fortalt i børnehøjde.

I filmen oplever Charles Dickens det udfordrende at knytte bånd til sin fantasifulde søn, Walter, midt i sin travle karriere. En dag beslutter Dickens derfor at fortælle sønnen historien om "Kongernes Konge", og mens han fortæller, bliver Walter mere og mere optaget af begivenhederne i Jesu liv. Gennem beretningen om Jesus styrkes båndet mellem Walter og hans far.

Stemmecast

Handlingen i The King of Kings er løst inspireret af børnebogen "The Life of Our Lord".

Animationsfilmen er skrevet og instrueret af Seong-ho Jang, og den byder på stemmerne fra Kenneth Branagh (som Charles Dickens), Uma Thurman (som Catherine Dickens), Mark Hamill (som kong Herodes), Pierce Brosnan (som Pontius Pilatus), Roman Griffin Davis (som Walter Dickens), Forest Whitaker (som Peter), Ben Kingsley (som ypperstepræsten Kajfas) og Oscar Isaac (som Jesus Kristus).

Streaming

Filmen havde premiere i en række biografer i USA den 11. april. Man kan streame King of Kings via Apple TV, Google Play Movies eller Fandango At Home.

Bodil

Den bibelske serie The Chosen er nu kommet til sæson 5, som handler om påskeugen med blandt andet Palmesøndag og Den sidste Nadver Skærtorsdag (billedet). Skærmprint

"The Chosen" præsenterer nu den intense påskeuge

Den bibelske dramaserie The Chosen har netop haft premiere på Sæson 5, som følger Jesus og hans disciple gennem de sidste dage før korsfæstelsen.

Skaberen af The Chosen, Dallas Jenkins, fortæller om den nye sæson: "Der er en million mennesker i én by, fjenderne, tilhængerne, vennerne, de troende, modstanderne. De er der alle, og de planlægger ud fra, om de er for eller imod Jesus."

Hele sæson 5 vil være tilgængelig for streaming på Amazon Prime Video i juni.

Ikoniske scener

"Dette er sæsonen, hvor nogle af de mest ikoniske øjeblikke i historien finder sted," siger Dallas Jenkins. "Der er det triumferende indtog i Jerusalem. Bordene i templet bliver endevendt. Der er Den sidste Nadver. Der er Judas' forræderi. Jeg tror, at det mere end nogen anden sæson, vi nogensinde har lavet, kræver at blive set på det store lærred."

Jonathan Roumie, som spiller Jesus, måtte træne sine evner med en pisk før filmatiseringen af tempelrensningen, hvor Jesus driver kræmmerne ud af templet.

Men det er de mere stille og eftertænksomme scener som fodvaskningen og nadverfejringen, der har gjort størst indtryk på både Jenkins og Roumie.

"Jesus fortæller sine nærmeste venner: 'Jeg skal ikke være sammen med jer ret meget længere.' Og de siger: 'Dette må være en metafor. Du kan ikke mene alvorligt, at Messias, verdens frelser, vil forårsage mere splittelse og faktisk vil forlade os. Det giver ingen mening.'"

"Sæsonens nøgletema er: Kan du stadig stole på og følge med, selvom du ikke forstår?" forklarer Jenkins, mens Roumie peger på, hvordan Jesus vasker sine disciples fødder.

"Her har du Herren, der fungerer som tjener for sine disciple, og det var bare dybt uhørt og chokerende," siger han. "Sådanne øjeblikke, som vi genskabte, var dybt, dybt bevægende både for mig og for mange af de andre medvirkende," fortalte Jonathan Roumie, der er spændt på, hvordan folk vil tage imod den nye sæson af The Chosen.

De første sæsoner af 'The Chosen' kan blandt andet streames gratis via en app.

Bodil

I år starter optagelsen af 'The Resurrection of the Christ'

Fans af Mel Gibsons film 'The Passion of the Christ' har længe ventet på filmen om Jesu opstandelse. Nu lover instruktøren, at optagelserne af 'The Resurrection of the Christ' starter i august.

Opfølgeren til The Passion fra 2004 har været længe undervejs, og Mel Gibson mente allerede i 2018, at filmen ville være færdig i 2019 eller 2020. Men nu er aftalerne med Cinecittà Studios i Rom på plads, så optagelserne kan begynde i august. Det fortæller Manuela Cacciamani, der er administrerende direktør for studiet, ifølge Christian Today.

"Jeg kan bekræfte, at den næste film instrueret af Mel Gibson, produceret af Icon Productions, The Resurrection of Christ, vil blive optaget helt i Cinecittà fra august og kræver mange teatre og scenekonstruktioner," udtalte Cacciamani i et interview med Il Sole 24 Ore.

Jim Caviezel, som spillede Jesus i The Passion of the Christ fra 2004, ses her sammen med instruktøren Mel Gibson. Foto: Icon

Tyve år ældre "Jesus"

Mel Gibson har beskrevet projektet som "meget ambitiøst". Hans fortælling strækker sig tidsmæssigt helt fra perioden før skabelsen og indtil den sidste apostels død. I en podcastsamtale med Joe Rogan, uddybede Gibson:

"Jeg tror, at for virkelig at fortælle historien ordentligt, skal du starte med englenes fald, hvilket betyder, at du er et andet sted, du er i et andet rige. Du skal til helvede. Du skal til Sheol," sagde han.

Filmskaberen erkendte vanskeligheden ved at formidle disse elementer for publikum.

"Det handler om at finde en vej ind, som hverken er cheesy eller alt for indlysende," forklarede Mel Gibson.

Men også hovedrollen præsenterer udfordringer.

Jim Caviezel, der spillede Jesus i The Passion of the Christ, vil gentage sin rolle, men de 20 år, der er gået siden den første film, nødvendiggør brugen af særlige teknikker, så han kan fremstå nogenlunde som for to årtier siden.

The Passion of the Christ blev udgivet i 2004, og den blev et kult-fænomen, der til trods for stor modstand indtjente 370 millioner dollars på det indenlandske billetsalg. Filmen menes at have åbnet dørene for flere trosbaserede medier i Hollywood.

Bodil

Gode film til påsken

Hvis man gerne vil se kristne film i påsken, er der flere muligheder. Her skal nævnes tre af dem.

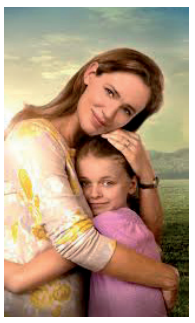

Filmen **'Miracles from Heaven'** fra 2016**,** som er baseret på en sand historie, fortæller om den 10-årige Anna, der lider af en sjælden, uhelbredelig sygdom i fordøjelsessystemet. Hendes mor starter en desperat jagt efter en eller anden form for helbredelse. Efter en underlig ulykke sker der noget, som lægerne ikke kan forklare.

Miracles from Heaven kan blandt andet ses på Netflix.

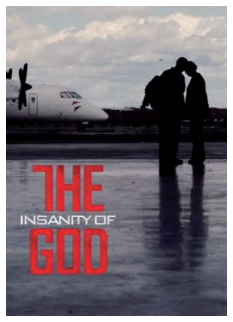

Filmen **'The Insanity of God'** (på dansk kan man læse bogen 'Guds vanvid', udgivet af Åbne Døre) fortæller om kristne, der er villige til at holde fast ved deres tro, selv om det kan koste dem livet.

Man kan streame filmen via New Faith Network, som kan prøves gratis i to uger.

Filmen **'The Shack'** (Hytten) fra 2017 fortæller om Mack, som får en depression efter sin lille datters død.

Mens den sørgende far vakler i troen, modtager han en mystisk, personlig invitation til at mødes med Gud på det sted, der kaldes "The Shack" - en forladt hytte ude i ødemarken.

The Shack findes bl.a. på Viaplay.

KRISTEN EFTERSKOLE MED HÅNDBOLD

– OG 5 ANDRE LINJEFAG

FODBOLD – OUTDOOR OG ADVENTURE – MUSIK
KUNST OG KREA – HÅNDVÆRK – HÅNDBOLD

Frøstruphave Efterskole

Håndbold med op til tre ugentlige træninger, kampe og samarbejde med Skjern Håndbold

Spørg panelet

Anne Manning-Pedersen er teolog, bibellærer og rådgiver og en del af Udfordringens svarpanel. Læs mere om Anne og find yderligere kontaktinfo på www.annemanning.dk.
Skriv dit spørgsmål til info@annemanning.dk. Du vælger selv, om du vil være anonym eller offentliggøre dit navn.
Panelet varierer mellem at tage emner op, som de selv er stødt på, og at svare på spørgsmål fra læsere eller mennesker, de har haft en samtale med.

Har den kristne påske noget at gøre med den jødiske påske?

Kære Anne,
Jeg har hørt nogle af mine troende venner sige, at påsken er det samme som den jødiske påske. Jeg har et par spørgsmål om dette og vil gerne finde bibelske svar. Er det, vi kalder den sidste nadver, det samme som påske? Hvis påsken var en gammeltestamentlig jødisk fest, hvilken betydning har den så for kristne i Det Nye Testamente?
Sine.

Påskelammets blod på dørstolperne reddede jøderne (og egypterne) indenfor døren, fordi dødsenglen gik forbi huset. Herefter fik Moses endelig lov til at føre israelitterne ud af Egypten, og dette fejres i den jødiske påske. Når det gælder den kristne påske, skriver apostlen Paulus i Første Korintherbrev 5,7 om Jesus som vores påskelam:"...også vort påskelam er slagtet, Kristus".

Hej Sine
Ja, det er faktisk i den samme uge, at jøder og kristne fejrer påske.

Påsken nævnes 29 gange i Det Nye Testamente, så påsken må have betydning også i den kristne kirke. Dette er en passende uge for os til at læse om den klare bibelske forbindelse mellem disse to højtider, hhv. den jødiske og den kristne. Det vil hjælpe os til at fejre påsken mere meningsfuldt, når vi kender denne forbindelse.

Gamle Testamentes påske pegede frem mod Kristus

Påsken er en 7-dages fest, som jøder fejrer for at mindes deres mirakuløse udfrielse og flugt fra Egypten og landets farao. De havde boet i landet i mere end 400 år, men endte som undertrykte slaver.

Kristne mindes Jesu død, begravelse og opstandelse i påskeugen fra Palmesøndag til Påskedag.

De særlige forhold ved det jødiske påskemåltid blev beskrevet i detaljer af Gud i 2. Mosebog, kapitel 12. Israelitterne fik besked på at spise det aftenen før deres afrejse fra Egypten.

Jesus fejrede denne påske gennem hele sit liv på jorden, og evangelierne fokuserer især på hans sidste påske natten før, han blev korsfæstet.

Når vi studerer detaljerne i den bibelske påske, har den en symbolsk forbindelse til Jesus og den nye pagt, som han indstiftede under det sidste påskemåltid, han spiste med sine disciple. Det læser vi om i alle evangelierne (Se Matthæus 26,17-30; Markus 14,12-26; Lukas 22,7-23 og Johannes 13,1-2, 21-30).

GT's påske passer med Det Nye Testamentes

Udvandringens påske var blot en skygge af, hvad der skulle ske, da Jesus Kristus blev korsfæstet. For eksempel læser vi i 2. Mosebog 12,13, at påskeofferet - et lam - i Det Gamle Testamente udfriede Israel fra trældom i Ægypten. I Det Nye Testamente forkyndte Johannes Døberen om Jesus som Guds Lam, der skulle fjerne verdens synd og befri os fra trældommen under synden.

Gud besluttede, at Israel ville blive udfriet, efter at israelitterne havde ofret lam og smurt blodet på toppen og siderne af dørkarmene i deres hjem. Enhver - israelit eller egypter - der opholdt sig inde i husene med blodet fra det ofrede lam, ville blive 'forbigået', når dødsenglen gik rundt for at dræbe alle de førstefødte i Egypten (Det jødiske ord *pesach* betyder ligesom det engelske *Passover* netop forbigang).

Dette var kun en skygge af den virkelighed, som Jesus ville gennemføre, da Gud muliggjorde menneskehedens udfrielse fra synd gennem udgydelsen af hans blod. Den jødiske påske var profetisk og viser, at ligesom Gud sendte Moses for at udfri Israel fra

Den jødiske påske var profetisk og viser, at ligesom Gud sendte Moses for at udfri Israel fra fangenskab, syndige omgivelser og trældom i Ægypten, ville han sende sin søn, Jesus, for at udfri hele menneskeheden fra syndens fangenskab.

fangenskab, syndige omgivelser og trældom i Ægypten, ville han sende sin søn, Jesus, for at udfri hele menneskeheden fra syndens fangenskab.

I Matthæus 1,20-21, før Jesu fødsel, var Josef blevet fortalt, at: "han skal frelse sit folk fra deres synder". Tredive år senere sagde Johannes Døberen til alle sine disciple, at Jesus var "Guds lam". Idet Døberen pegede på Jesus, sagde han "Se, dér er Guds lam, som bærer verdens synd" (Joh. 1,29).

Der var et problem med den gamle pagt, som Kristus ville løse med en ny pagt. I den gamle pagt dækkede lammets blod Israels synder i et år ad gangen, og ofringen måtte således gentages hvert år.

Men Jesus blev det fuldkomne offer. Han fjernede alle verdens synder én gang for alle. Han sagde under det sidste påskemåltid, som han spiste sammen med sine disciple (Matthæus 26,28): "...dette er mit blod, pagtens blod..." Dette er tilgængeligt for enhver, der tror på denne bestemmelse og vælger at være hans discipel.

Den Sidste Nadver og Den Nye Pagt

I Tredje Mosebog 23,4-5 læser vi, at påsken var en af de højtider, som Guds folk skulle fejre på et bestemt tidspunkt hvert år.

Jesus sagde i Matthæus 26,18 "Min time er nær; hos dig vil jeg holde påskemåltidet sammen med mine disciple." Under denne sidste påske, som Jesus fejrede med sine 12 disciple, markerede måltidet en vigtig overgang.

I Matthæus 26,19; Markus 14,12,14,16; Lukas 22,8 samt i versene 11,13 og 15 er der meget tydelig fokus på påskemåltidet. Men under måltidet flyttede fokus fra det ofrede påskelam til de nye symboler, brød og vin; for brød og vin hører med til Den Nye Pagt, som Jesus oprettede med dem, der følger ham.

Det var i slutningen af dette måltid, at Jesus takkede Gud og brækkede brødet i stykker og gav det til disciplene med ordene "dette er mit legeme". Han tog også et bæger med vin, takkede Gud og lod sine disciple drikke af det med ordene "dette er mit blod".

Dermed indstiftede Jesus Den Nye Pagt i sit blod, og siden er dette måltid blevet kendt som nadveren eller Herrens nadver.

Fra da af, i stedet for kun at se tilbage for at mindes Israels udfrielse gennem lammets blod på deres dørstolper i Ægypten (2. Mosebog 12,7, 11-12, 13-14), er påsken blevet et minde om Kristi offerdød som Guds Lam, der udfrier os fra synd og død (Joh 1,29).

For kristne er der ikke længere tale om et helt måltid, som det havde været for jøderne, men derimod en ceremoni. I nadveren mindes vi Jesu offer, mens vi spiser lidt brød, symbolet på Kristi krop, og drikker lidt vin, symbolet på hans blod.

I 1. Korintherbrev 5,7b forbinder Paulus påskelammet med Jesus, når han skriver: "… for også vort påskelam er slagtet, Kristus".

For jøder var og er påsken en årlig mindedag, der finder sted den 14. dag i den første måned i den hebraiske kalender.

Men kristne holder nadver året igennem, fordi Jesus sagde: "Så ofte som I gør dette, gør det til minde om mig." Herrens nadver kan holdes så ofte, som vi ønsker at mindes Jesus, hvadenten det sker dagligt, ugentligt, månedligt eller kvartalsvist.

Den Nye Testamentes påske peger på Kristus

Kristne, som fejrer Det Nye Testamentes påske, mindes hvert år på en særlig måde, at Kristus gav sit legeme og blod, så vi kan få tilgivelse for vores synder. Vi husker, at Jesus Kristus betalte dødens pris for at bære vores synder og blive vores formidlende offer, så vi kan blive tilgivet.

Hvert år husker kristne disse ting, når vi holder den nytestamentlige påske. Vi forpligter os igen til at leve i Den Nye Pagt. Vi husker, at "… også vort påskelam er slagtet, Kristus" (1 Kor. 5,7). Vi opfylder Kristi befaling om at "vaske hinandens fødder", så vi tjener hinanden, ligesom han gjorde det i Johannes 13,14.

Hvert år holder kristne påske ifølge Det Nye Testamente med symbolerne på det brudte, usyrede brød og vinen. Paulus opsummerer Jesu Kristi anvisninger med ordene:

"For jeg har modtaget fra Herren og også overleveret til jer, at Herren Jesus i den nat, da han blev forrådt, tog et brød, takkede, brød det og sagde: "Dette er mit legeme, som gives for jer; gør dette til ihukommelse af mig!" Ligeså tog han også bægeret efter måltidet og sagde: "Dette bæger er den nye pagt ved mit blod; gør dette, hver gang I drikker det, til ihukommelse af mig!" (1 Kor 11,23-25).

I Romerbrevet 6,17-18 præciserer Paulus resultatet af det Nye Testamentes påskeoffer: "Men Gud ske tak for, at I, der var syndens trælle, er blevet lydige af hjertet imod den lære, I blev indført i! Befriet fra synden er I blevet trælle for retfærdigheden."

Vi skal altid prise og takke Gud for Kristi offer, der befrier os fra synd og død.

Jeg håber, at dette hjælper med at besvare dine spørgsmål, Sine.

Jeg ønsker dig en velsignet påskeuge!

Anne

Mirakler er Guds magtdemonstration

Som kristne tror vi på, at Jesus kan helbrede, og at han bar vores sygdomme og lidelser på korset. Sygdom og lidelse er dog fortsat en del af dagligdagen, men Bibelen fortæller, at vi skal lægge hænderne på de syge, og de vil blive raske. Som kristne lægger vi derfor nogle gange hænderne på mennesker, som er syge, og nogle gange helbreder Gud dem.

Af Lisbeth Møller Uhd Jepsen

Baseret på Bibelen ved vi, at Gud både kan og vil helbrede mennesker fra sygdom og lidelse. Baseret på erfaring ved vi også, at det ikke altid sker. Gennem tiden har troende kristne forsøgt med forskellige mere eller mindre bibeltro forklaringer at redegøre for, hvorfor miraklerne sker, eller hvorfor de udebliver.

Der er så meget, vi ikke forstår om, hvem Gud er, og hvorfor han gør, som han gør. Den åndelige verden er ligesom den fysiske verden så meget større og mere kompleks, end selv det klogeste menneske er i stand til at forstå. Det korte og mest præcise svar er, vi ved ikke, hvorfor Gud nogle gange helbreder og andre gange ikke gør det.

Ifølge Bibelen har Gud adskillige navne, som hver især beskriver en side af hans karakter. Et af navnene er "Herren, som forsørger", et andet navn er "Herren, som helbreder".

Nogle gange viser Gud sig som Herren, der helbreder, og når han gør det, inviteres vi som troende kristne indimellem til at tage del i helbredelserne. Træder vi ud i det, bliver vi et redskab i Guds hånd til at møde mennesker og lægge hænderne på dem i Jesu navn.

Karin Kühl, som er troende kristen, oplever ofte at tage del i Guds mirakuløse indgreb i andres liv. Hun dokumenterer systematisk miraklerne i et regneark for på den måde at ære Gud, at styrke såvel hendes egen som andres tro på Gud. Her fortæller hun om tre mirakler, og om hvordan man nogle gange skal holde fast i miraklet ved at bruge Jesu navn.

Helbredt springgymnast laver saltomortale

I september 2021 stod Karin Kühl som sædvanligt på Store Torv i Aarhus sammen med et hold af kristne i Gadekirke, som bad for syge og talte med mennesker om troen på Jesus.

Denne fredag oplevede Karin noget, som hun aldrig før havde oplevet. Fire unge mænd i tyveårsalderen kom forbi. Den ene af de unge var springgymnast på ret højt plan. I en periode havde han hverken kunnet træne eller dyrke sin springgymnastik på grund af en meget smertefuld skinnebensbetændelse. Det føltes som at få et voldsomt stød gennem hele kroppen, når han landede efter et spring.

De tre venner kendte til Gadekirke, de havde tidligere erfaret, at Gud kunne helbrede. Derfor håbede de, at Gud ville gøre endnu et mirakel.

Han kom hen til Karin og spurgte, om Jesus også kunne helbrede skinnebensbetændelse, selvom det ikke stod nævnt på skiltet over ting, som man kunne få forbøn for.

"Det var første gang, jeg oplevede, at nogen spurgte mig om det, men det sagde jeg ikke til ham, jeg ved jo, at for Gud er alt muligt. Da han sad på bænken, kunne jeg se, at hans ben ikke var lige lange, så jeg befalede, at de skulle blive lige lange, hvilket jeg tydeligt kunne se, at de gjorde. Derefter lagde jeg mine hænder på hans skinneben og befalede i Jesu Kristi navn, at al betændelse skulle forsvinde."

Da han rejste sig, fortalte han Karin, at han ingen smerter havde, men at det havde han heller ikke haft, før han satte sig. Karins "halleluja, tak Jesus" blev afløst af uforståenhed, fordi han forinden havde fortalt, at skinnebensbetændelsen var meget smertefuldt.

"Det er, når jeg lander fra mine spring, at det giver voldsomme smerter, sagde han. Det føles som at få et voldsomt stød op igennem hele kroppen."

De tre venner pressede på, for at han skulle gøre noget af det, som var smertefuldt før, for ellers kunne man jo ikke vide, om han var helbredt.

Den unge springgymnast stillede sig med samlede fødder på en flise, slog en baglæns saltomortale og landede med samlede ben på en anden flise – uden smerter. Han var jublende glad, enormt overvældet og overrasket over det mirakel, der lige var sket. Han jublede, vennerne jublede, og folk omkring dem så på med dyb overraskelse og forundring

De fire venner løb, hoppede og dansede glædesfyldte rundt på Torvet.

Miraklet bekræftes

Fem uger senere kom en af de tre venner, som havde overværet miraklet og saltomortalen, hen til Karin i Gadekirke og fortalte, at springgymnasten lige var blevet udtaget til et mesterskab. Han bad Karin om lov til at optage en videohilsen, hvilket hun sagde ja til.

"Jeg ønskede ham held og lykke, men jeg opmuntrede ham også på videohilsenen til at invitere Jesus ind i sit liv og i sit hjerte, så Jesus kunne være med fremadrettet i hans sportspræstationer."

Elleve måneder efter at Karin bad for springgymnasten, var han igen i Aarhus på besøg hos sine venner. De tog til Gadekirke, hvor han gik hen til Karin og spurgte: "Kan du huske mig – det var mig med skinnebensbetændelse. Smerterne har været fuldstændig væk, lige siden du bad for mig."

Gud helbreder en kvindelig løber

Samme aften en time senere fik Karin øjenkontakt med to unge kvinder. De fik en kop kaffe. Den ene af kvinderne spurgte: "Hvad oplever I på sådan en fredag aften klokken 23, mens I deler kaffe ud?"

Karin fortalte glædestrålende om springgymnasten, som nu ikke havde haft skinnebensbetændelse i 11 måneder. Den unge kvinde sagde forundret: "Skinnebensbetændelse, det har jeg også."

Karin bad for anden gang i sit liv Jesus om at fjerne skinnebensbetændelse. Kvinden fortalte, at hun grundet betændelsen ikke havde kunnet løbetræne i flere måneder.

Karin sagde til hende: "Lad mig holde din kaffekop, så du kan løbe en tur rundt på Store Torv." Det gjorde hun, og smerterne var pist væk.

Hun blev rørt til tårer, og den anden kvinde var også overvældet over det mirakel, Gud lige havde gjort. De var vældig nysgerrige på, hvem Jesus var og er og på, hvad der står i Bibelen. De fik begge et nyt testamente, inden de i fortsat begejstring forlod Store Torv.

Har alle adgang til Guds kraft ved brug af Jesu navn?

Nogle gange oplever Karin, at miraklerne sker spontant, og at helbredelserne er vedvarende. Andre gange har hun oplevet, at smerter forsvandt spontant og var væk i en tid, hvorefter de kom tilbage. I sådanne tilfælde mener Karin, at mennesker både med og uden tro på Jesus kan søge hjælp i Jesu navn og bruge hans autoritet til at holde fast i helbredelsen.

"Der er to muligheder," siger Karin og fortsætter: "Man kan enten tænke: "Ja, det tænkte jeg nok, det virkede ikke," eller man kan stå fast på sin helbredelse ved med autoritet at sige: "Jeg er helbredt i Jesu Kristi navn, og det står jeg fast på."

En ikke-kristen kvinde, som Karin bad for, oplevede netop dette, at Gud gjorde et spontant mirakel, men at smerterne den efterfølgende dag kom tilbage.

Kvinden kom i tanke om Karins ord, og hun udtalte adskillige gange de næste dage: "Jeg er helbredt, smerte forsvind i Jesu Kristi navn." To-tre dage efter var smerterne helt væk.

Kvinden, som ikke selv er kristen, har efterfølgende flere gange, mens Karin har holdt møder, fortalt andre om, hvordan hun holdt fast i den helbredelse, Gud gav hende.

Dette efterlader os med tanken om, hvorvidt de universelle åndelige principper eller love, som er omtalt i Bibelen, er tilgængelige for alle og enhver. Har alle, kristne såvel som ikke-kristne, adgang til Guds kraft og autoritet ved brug af Jesu Kristi navn?

Er Torino-ligklædet det tætteste, vi kommer et bevis på Jesu opstandelse?

Ligklædet i Torino er for nogle det ultimative bevis for Jesu opstandelse. For andre et kuriosum, et uforklarligt mysterium, og for andre igen et muligt vidnesbyrd om opstandelsen. Ligklædet passer på alle måder med den bibelske beskrivelse af Jesu død og har flere umiddelbart uforklarlige detaljer - medmindre man medregner overnaturlige forklaringer.

Uddrag af bogen 'Påsken år 30 - hvad var det, der skete' af Johnny Oslo Tidemand

Ligklædet i Torino er en af de allermest undersøgte genstande overhovedet, og derfor bliver beskrivelsen her også omfattende, selvom her kun levnes plads til en kort omtale. Men hvis ligklædet virkelig er Jesu ligklæde, som Peter fandt i graven påskemorgen, så står vi med et meget stærkt vidnesbyrd om troværdigheden i Jesu opstandelse. Derfor er det værd at bruge lidt plads til.

Historien

Den første kirkehistoriker Euseb skrev sidst i 300-tallet en beretning om kong Abgar i byen Edessa, som lå på grænsen mellem det nuværende Tyrkiet og Syrien. Historien er formentlig blot en legende, men med en kerne af sandhed. Kong Abgar levede samtidig med Jesus og havde hørt om ham. Så da han blev alvorlig syg, sendte han bud efter Jesus. Men Jesus kunne ikke komme, fordi han havde travlt med at fortælle mennesker i Israel om Guds Rige. Men senere, sagde han, ville han sende en af sine disciple. Det blev Thaddeus, som efter Jesu himmelfart blev sendt dertil af apostlen Thomas. Thaddeus lagde hænderne på kong Abgar, og denne blev rask.

Euseb fortæller ikke om noget klæde, men allerede kort tid efter, når kunstnere har malet denne historie, indgår der altid et klæde med et billede af Jesu ansigt. Ligeledes fortæller det apokryfe skrift 'Thaddeus' læresætninger' (ca. 400 e.Kr.), at Thaddeus medbragte et klæde med et billede af Jesu ansigt.

Klædet med Jesu ansigt forsvandt i 400-tallet, men i 500-tallet fandt man det i forbindelse med et byggeri i Edessa. Det var åbenbart blevet muret inde i byporten. Nu havde man det så igen. I 544 blev Edessa belejret af perserne, og kirkehistorikeren Evagrius Scolasticus fortæller, at "man bragte det guddommeligt skabte billede, som ikke er lavet af menneskehænder, frem; det, som Kristus sendte til Abgar, da han længtes efter at møde ham."

Her 150-200 år efter, Euseb første gang fortalte historien, har vi altså et klæde, der knyttes til historien om kong Abgar. Denne gang dukker det op midt i en krig. Da billedet blev vist frem, gik der ild i de angrebstårne, perserne havde bygget udenfor Edessas bymure. Perserne så straks, at der var overnaturlige kræfter på spil, og de flygtede. De overnaturlige kræfter blev tilskrevet klædet…

På klædet var altså et billede, som, sagde man, er skabt af Gud selv, og som er overleveret af Jesus, eller i hvert fald af hans apostle.

I foråret 943 blev Edessa belejret af 80.000 soldater sendt af kong Romanos i Konstantinopel, Istanbul, i det vestlige Tyrkiet. Den øverstkommanderende lovede ikke at røre byen. Til gengæld ville han betale byen 12.000 sølvpenge og løslade 200 krigsfanger, hvis de ville udlevere 'Edessa-klædet'. Byens kristne var meget imod denne handel, men klædet endte med at blive sendt til Konstantinopel.

Der var åbenbart i 900-tallet et kendt og værdifuldt stykke klæde, som blev forbundet med byen Edessa, den samme by, hvor vi tidligere hørte om et klæde med et billede af Jesus, måske det billede, hvorom det siges, at det er skabt af Gud selv.

Sådan kom klædet til Konstantinopel, som på dette tidspunkt var muslimsk. I 1200-tallet sendte franskmændene et korstog mod Jerusalem, men på vejen plyndrede de også lige Konstantinopel i 1204 og ødelagde eller stjal alle byens skatte, inkl. Edessa-klædet. Korstogene var kristne riddere, sendt eller i hvert fald godkendt af paven.

Allerede året efter sendtes et brev til pave Innocens d. 3. Brevet fortalte, hvad der skete med skattene fra Konstantinopel, og brevet omtalte også 'det linnedklæde, som vor Herre Jesus Kristus blev svøbt i efter sin død'. Dette må formodes at være omtalte klæde med billedet af Jesus, og det er første gang, klædet forbindes med Jesu død. Brevet antyder, at klædet er bragt til Athen i Grækenland.

En fransk Tempelridder fortalte, at han i 1287 blev bragt til 'et hemmeligt sted, hvor kun tempelbrødrene havde adgang'. Her blev han vist 'et langt linnedklæde, hvor skikkelsen af en mand var prentet ind'. Dette kunne tyde på, at klædet nu var kommet i hænderne på den berømte og berygtede Tempelridderorden og var blevet bragt til Frankrig. En ridderorden omgærdet af mystik og med masser af kristne referencer. Men tempelridderne blev mere og mere ustyrlige. Fredag den 13. oktober 1307 havde den franske konge Filip d. 4. derfor arrangeret, at alle tempelridderne på én gang skulle arresteres. Det lykkedes.

Helt tilbage fra 300-tallet har kunstnere malet et klæde med Jesu ansigt.

Derfor taler man om fredag d. 13. som en uheldig dag. Men det var altså kun for tempelridderne. De øverste ledere blev tortureret og efter 7 år brændt på bålet i Paris, og de afviste selv alle anklagerne imod dem.

Interessant nok dukker det kendte klæde op igen ca. 30 år senere hos en efterkommer, Geoffrey I de Charny, til en af Tempelridderordenens ledere. Han beder om tilladelse til at bygge en kirke i sin landsby øst for Paris, og her udstiller han for første gang det påståede Jesu ligklæde i 1357. Siden da ved man med sikkerhed, hvor klædet har været, og man ved, at det ikke har været udenfor Europa. Siden da er ligklædet jævnligt blevet vist frem og udstillet.

Omkring 1450 overdrager de Charny's datter klædet til Hertugen af Savoy, hvis slægt ca. 400 år senere bliver den italienske kongeslægt fra 1848 og frem til 1946, hvor kongen afsættes. Savoy-slægten kom til at eje klædet i mere end 500 år.

I 1578 flytter Savoy-slægten klædet til Torino i Italien. Her udstilles det indimellem. I 1898 udstilles det i anledning af, at Savoy-slægten har siddet på kongemagten i Italien i 50 år. I denne anledning blev klædet fotograferet første gang – en vigtig detalje, når vi senere skal se på de videnskabelige undersøgelser af klædet.

Da ekskonge Umberto II af Savoy-slægten døde i 1983, testamenterede han klædet til paven. Klædet tilhører derfor nu Vatikanet, og det har det gjort lige siden.

Dette er, hvis den er sand hele vejen, historien om klædet med et billede af Jesu ansigt. Et klæde, som angiveligt er skabt af Gud selv. Et klæde, som siges at være det ligklæde, Jesus blev lagt i, da han blev begravet. Hvis alt dette er rigtigt, så er det altså det klæde, Peter fandt, da han løb ind i graven påskemorgen.

Hvordan ser det ud?

Ligklædet i Torino er 4,42 m langt og 1,14 m bredt. Grunden til, at det ofte vises i sort-hvid billede, er, at det er den måde, billedet ses tydeligst. Ligklædet viser aftrykket af en mand, som man har vurderet til at være ca. 35 år gammel. Han er 175 cm høj, og man anslår, at han vejede ca. 75 kg. Hans hår kunne godt stamme fra en ortodoks jøde i det. 1. årh.

Hvis det er et ligklæde, blev manden lagt på klædet med hovedet ind mod midten af klædet, derefter er den anden halvdel lagt

Manden, der er afbilledet på klædet, havde en mønt på hvert øje. Der er forskellige tolkninger af, hvad det betyder. Det vigtige for os lige nu er, at mønter altid fortæller os et årstal. På disse mønter står der Pontius Pilatus. Han var guvernør, statholder, i Israel fra 26-36 e.Kr.

Ligklædet i Torino er 4,42 m langt og 1,14 m bredt. Grunden til, at det ofte vises i sort-hvid billede, er, at det er den måde, billedet ses tydeligst. Ligklædet viser aftrykket af en mand, som man har vurderet til at være ca. 35 år gammel. Han er 175 cm høj, og man anslår, at han vejede ca. 75 kg. Hans hår kunne godt stamme fra en ortodoks jøde i det. 1. årh.

henover ham.

Man kan se på mandens krop, at han er blevet pisket voldsomt. Der er identificeret 372 sår efter piskeslag, og man kan endda sige, hvilken type pisk, der blev brugt: en romersk flagrum med 2-3 læderremme med små blylodder på. Slagmønstret viser, at der har stået en på hver sin side af ham og pisket.

Han har fået en del slag i hovedet og har mange sår. Især bemærkes sår i hovedbunden efter en tornekrone, men ikke sådan en krans, som den vi plejer at forestille os. Det har snarere været en hjelm flettet af torne. Tornene stammer fra 2 forskellige buske, som begge vokser i Jerusalem og har 5-10 cm lange torne.

Man har også fundet mærker efter noget tungt, han har båret på skuldrene. Man kan se, at det er sket efter piskningen. Man gætter på, at det kan være tværbjælken fra et kors. Man har fundet træsplinter fra egetræ omkring mandens skuldre.

Man kan påvise på hans sår, at han må være faldet forover uden at kunne tage fra med hænderne – det kan jo forklares, hvis hans hænder er fastgjort til en tværbjælke på skuldrene. Han har gruspartikler fra en særlig kalksten, som findes ved den ene byport i Jerusalem.

Man kan også se naglemærker fra korsfæstelse. De er i håndleddene og i fødderne.

Man kan se, at han døde af kvælning, som korsfæstede typisk gjorde.

Man kan se et stort sår i højre side på 4,5 x 1,1 cm, hvilket er den nøjagtige størrelse på et romersk spyd. Men man kan se, at manden må være død, før han blev spiddet, for blodet sivede langsomt ud. Hvis han havde været levende, da han blev ramt af spyddet, var det i stedet fosset hurtigt ud. Dette passer nøjagtigt på beskrivelsen af Jesus i evangelierne.

Manden havde en mønt på hvert øje. Der er forskellige tolkninger af, hvad det betyder – det er lige meget her. Det vigtige for os lige nu er, at mønter altid fortæller os et årstal; derfor er mønter meget vigtige for arkæologer og historikere. På disse mønter står der Pontius Pilatus. Han var guvernør, statholder, i Israel fra 26-36 e.Kr. og var ifølge Bibelen og andre historiske kilder ansvarlig for Jesu korsfæstelse.

Manden ser ikke angst eller skræmt ud, men rolig og værdig. Dét er mærkeligt med de ting, han har været udsat for op til sin død!

Som nævnt tidligere blev klædet fotograferet i 1898 af italieneren Secondo Pia, og dette fotografi blev startskuddet til alle de moderne undersøgelser, der er gjort af ligklædet. For fotografen gjorde en vanvittig opdagelse.

Gammeldags fototeknik fra før digitalkameraets tid er noget med, at i det øjeblik, man trykker på knappen, dannes der et billede på et lysfølsomt materiale, det, vi kaldte for 'filmen' i gamle dage. Denne film lægges ned i en særlig væske i et mørkekammer, og derved omdannes den til et fotografisk negativ. Dette negativ har nogle mærkelige farver, og det er spejlvendt. Men på baggrund af dette negativ fremkalder fotografen et positiv billede, der gengiver virkeligheden, som vi kender den. Men man må altså først igennem processen med et negativ, hvor det hele på en måde ser lidt uklart ud.

Den opdagelse, som Secondo Pia gjorde i 1898, var, at billedet på dette klæde svarer til et fotografisk negativ. For da han fik filmen ud af sit kamera for at fremstille positiv-billedet, så var det allerede positivt. Det betyder, at det, der skulle have lignet et negativ, var faktisk et klart billede, som var meget tydeligere end selve klædet. Han havde med andre ord taget billede af et negativ. Seconodo Pia udbrød straks: "Jeg har set Guds ansigt!"

Denne opdagelse understregede, hvor mystisk dette klæde var. For indtil engang i 1800-tallet kendte man ikke til denne teknik med fotografisk negativ, men her stod man tilsyneladende med et flere hundrede år gammelt negativ. Dette blev startskuddet til de moderne undersøgelser af klædet.

De videnskabelige undersøgelser kort fortalt

Der er lavet grundige undersøgelser af dette klæde, ikke mindst i 1970'erne.

I 1973 undersøgte man klædet for pollen, dvs. blomsterstøv. Man fandt pollen efter 58 forskellige planter, hvoraf de 33 kun vokser i Israel og et par steder i Tyrkiet, nogle enkelte af dem findes endda kun i Jerusalem. Alle planterne på ligklædet vokser omkring Jerusalem og blomstrer i marts-april. Dette er interessant, fordi vi ved med sikkerhed, at siden år 1357 har klædet ikke været udenfor Europa. Det må med andre ord have været i Israel, Jerusalem, i foråret engang før 1357.

Man har undersøgt stoffet og fundet ud af, at både vævestilen og den bomuld, stoffet er lavet af, stammer fra Mellemøsten.

I 1976 fandt man ud af, at billedet er i 3D; dvs. der er dybde i billedet. Ligesom fototeknikken er dette også en ret ny teknik, som ingen har kendt til tidligere. Det betyder bl.a., at det ikke kan være et malet billede, men snarere et aftryk.

I 1978 besluttede man at lade 24 videnskabsfolk undersøge klædet. De fik 120 timer, dvs. 5 døgn, til at tage prøver og analyser. De arbejdede i døgndrift. De tog 30.000 billeder med alle kendte teknikker. De havde grundlæggende 3 spørgsmål: Hvad består billedet af? Hvordan blev det skabt? Og er blodet ægte? Det tog dem 3 år at bearbejde alle de prøver, der var blevet taget i de 5 dage. Ca. 400 forskere fra 50 forskellige typer videnskaber deltog. De brugte tilsammen ca. 150.000 timer på deres arbejde. Her er nogle af deres konklusioner:

Billedet kan umuligt være malet på klædet. Og det er heller ikke et aftryk, altså som hvis en mand havde smurt sig ind i maling og lagt sig på klædet. Men det kan muligvis være et brandmærke, for det ligner den slags mærker, der fremkommer på tøjstykker, der har været i en brand. Men varmeudviklingen som skulle have forårsaget det, har kun varet i 1/1000 sekund, ellers ville der være brændt hul i klædet, og det er der ikke.

Mens billedet af manden er i negativ, så er blodet i positiv, dvs. blodet ses klart. Det skyldes, at det er ægte blod, og man kan endda bestemme mandens blodtype (AB). Man kan endda se, at der ikke er aftryk af billedet under blodet. Det betyder, at blodet er kommet på klædet, før billedet af manden. Man har fundet ud af en hel masse andre ting om de her blodmærker, men det vil vi ikke bruge plads på her.

Manden har kun været død i nogle få dage, inden han forlod ligklædet, for der er ingen tegn på forrådnelse. Forrådnelsen begynder typisk efter 3-4 dage. Manden er forsvundet meget pludseligt fra klædet; det ser ud til, at han bare er tryllet væk; dvs. han har ikke taget klædet af sig og andre har ikke taget det af ham; det kan man se på blodpletterne, på den måde som de har klistret til kroppen og til klædet.

Forskergruppen i denne undersøgelse bestod af både kristne, jøder og ateister. De blev efterfølgende spurgt, om dette passer med Bibelens beskrivelse af Jesu opstandelse, og de svarede alle sammen – også jøder og ateister: Ja, det passer perfekt!

Nogle vil fremføre, at en kulstof 14 prøve (C14), der blev taget i slutningen af 1980'erne, har bevist, at klædet er fremstillet omkring 1300-tallet. Dette er naturligvis irriterende, når nu så meget andet peger i retning af Jesus i påsken år 30.

Andre forskere har efterfølgende påvist, at det hjørne, man har klippet af klædet for at lave C14-prøven, er del af en lap, der åbenbart er blevet syet på senere. Dette kan skyldes, at der ca. år 1530 blev klippet et hjørne af, fordi den daværende ejer ønskede at forære et stykke af klædet som relikvie til sin kirke. Man kan se på fibrene i klædet, at dette hjørne, hvor C14-prøven er taget, har en anden vævestil end resten af klædet. Vatikanet har ikke ønsket at give tilladelse til en ny C14-prøve fra et andet sted på klædet.

Påskemorgen og ligklædet

Lad os prøve at forestille os, hvad der skete påskemorgen år 30, inden kvinderne kom ud til graven.

Jesus blev lagt ind i et lagen, et ligklæde, da han blev begravet om fredagen, sådan som det var skik. Søndag morgen giver det et kæmpe blitz-agtigt lys inde i graven, og Jesus er blevet levende igen. Han rejser sig ikke langsomt op, men i et tusindedele sekund står han op i graven og går ud. Dette stærke lys har lavet brandmærket på lagnet, så der blev et aftryk af Jesus i 3D, for lyset udgik fra hele hans krop. Ligklædet lod han ligge som et vidnesbyrd til eftertiden. Senere kom Peter og Johannes og fandt ligklædet, og resten kender vi.

Jeg mener, ligklædet er et stærkt vidnesbyrd om Jesu opstandelse. Alt ved det peger i retning af en korsfæstelse og begravelse i Jerusalem år 30, og så en begivenhed, som ingen kan forklare, hvis ikke det er en opstandelse fra de døde, som den vi kender fra Bibelen. Der findes ganske enkelt ikke alternative forklaringer på det mystiske klæde i Torino.

Artiklen på denne side er et uddrag af bogen 'Påsken år 30 - hvad var det skete?', som er udgivet på Udfordringens Forlag og kan købes på hosianna.dk

Birthe Rønn Hornbech – en politisk kæmpe og kæmper

Foto: ft.dk

Af Kirsten Krog

Tidligere folketingsmedlem for Venstre, kirkeminister og mangeårig formand for kirkeudvalget, Birthe Rønn Hornbech, ser i sin nyligt udgivne bog "Rodfæstet – med evigheden for øje" tilbage på et liv der - trods det, at hun skriver, at politik aldrig var meningen med hendes liv - har været fuld af politik.

Livserfaring og troen som grundlag

I modsætning til mange politikere i dag havde Birthe Rønn Hornbech et almindeligt job som vicepolitimester, inden hun gik ind i politik, og havde, som hun siger, en lang erfaring med mennesker både fra barndommens præstehjem, hvor der kom mange forskellige mennesker, og fra sit politiarbejde:

"Al erfaring og livsgrundlag går ind i det politiske arbejde, og kristentroen vedrører jo alle dele af det. Det er ikke noget, man kan skille ud, og det er en stor fordel, at man har en fast klippegrund at gå ud fra: At man både har øjet himmelvendt og lysvågent for alt stort og skønt hernede på jorden, som Grundtvig skriver det."

Må hverken adskilles eller sammenblandes

Derfor taler Birthe Rønn Hornbech heller ikke om, at politik og tro skal adskilles:

"Luther siger, at man ikke må sammenblande evangeliet og politik, men det kan heller ikke adskilles. For en jurist som mig er det helt oplagt at bruge ordet 'skelne' eller 'sondre'. Det gælder både med hensyn til kristendom og politik og for politik overfor de uafhængige domstole, at det er meget vigtigt, at man hele tiden skelner mellem og gør sig klart, hvad det er, man taler om lige nu.

Der er forskel på at prædike rundt omkring i landets kirker, stå i forsamlingshuset og stå på Folketingets talerstol. Jeg er den samme alle steder, men har forskellige funktioner i mit liv, og det er meget vigtigt, at man gør sig klart, hvad det er for en funktion, man nu udøver."

Et land kan ikke være kristent

I bogen understreger Birthe Rønn Hornbech, at et land ikke kan være kristent, for som hun siger:

"Et land kan jo ikke have en tro - det er faktisk noget, jeg har stjålet fra Niels Jørgen Kappelørn - og det bør ikke stå i et regeringsgrundlag, for så gør man sig til kirkemagt og pavemagt."

Det får mig til at spørge, om et land dog ikke kan have et kristent værdigrundlag. Men det afviser hun også:

"Jeg ved ikke, hvad et kristent værdigrundlag er! Jeg bygger på det, som står i trosbekendelsen. Det er at tro på den hellige Treenighed og syndernes forladelse, men det kalder jeg ikke et værdigrundlag.

Troen og værdigrundlaget er noget den enkelte må finde ud af.

Tre socialdemokratiske præster i den socialdemokratiske folketingsgruppe stemte forskelligt, da abortloven blev vedtage. Den ene stemte for, den anden imod og den tredje undlod at stemme. Det viser jo netop, at selv tre præster indenfor samme parti drager en forskellig politisk konsekvens af deres ståsted. For mig er det utrolig vigtigt at holde fast ved det.

Det er et godt eksempel på, at man ikke kan tage Gud til indtægt for sine holdninger Desværre er der nogle politikere, der gør det. Det værste eksempel er USA, hvor man spænder Vorherre for sin egen politiske vogn. Man skal være meget varsom med at gøre sin tro til en politisk facitliste."

Hold fingrene væk fra folks tro

For Birthe Rønn Hornbech går det rent galt, når staten blander sig i den enkeltes trosliv. Det gælder fx, når man indkalder folk til sindelagssamtaler:

"Så nærmer vi os en totalstat som i Rusland. Når staten ikke bare forkynder, at Danmark er et kristent land, men også begynder at gå ind i de enkeltes tro og sætter spørgsmålstegn ved, om det er kriminelt at have en samvittighed, må jeg tage afstand. For, hvor der er ånd, er der frihed, som Paulus siger."

Sindelagssamtalerne er blot ét af de eksempler, hun kommer med, hvor staten har bevæget sig ind på området for den enkeltes personlige trosfrihed. Det gælder også det seneste, hvor man vil forbyde bederum på uddannelsessteder:

"Der skal ikke lovgives om bederum. Det rager ikke staten. Det må universiteterne selv finde ud af."

Et andet eksempel er Socialdemokratiets forslag om, at prædikener, der ikke holdes på dansk, skal censureres, som dog end ikke er blevet til noget:

"Sådan noget viser en total mangel på respekt for alt, hvad der har med ånd at gøre. Mennesket er nedskrevet til et regneark."

Den danske åndløshed

"Det er én af mine pointer, at man tror, at man skader muslimer med forbud, og det, som sker hver eneste gang, er, at man generer de kristne.

Jeg blev nødt til at stemme imod stramningen af udlændingeloven om udenlandske forkynderes adgang til Danmark. Jeg stemte imod mit eget parti, fordi det kom til at gå ud over katolikkerne, der rejser over landegrænser. Man har jo ikke fattet, at mens Folkekirken er en slags nationalkirke, er Den Katolske Kirke verdensomspændende med 1.4 milliarder mennesker.

Religionsfriheden og herunder åndsfriheden for dem, der ikke tror, ligger mig meget på sinde. Det skyldes nok oprindeligt mit forhold til jøderne pga. mit fødselstidpunkt, og at min morfar var i tysk fangenskab i Horserød under krigen, men jo også, at jeg er blevet opdraget med israelitternes historie. Jeg har følt mig meget nært forbundet med mine jødiske landsmænd.

Det piner mig i den grad, at vi er blevet så åndløse, at vi ikke har den åndelige styrke, så vi kan rumme muslimerne og tage debatten med dem."

Afskaffelsen af Bededagen

I 2023 blev det for meget for Birthe Rønn Hornbech. Hun meldte sig ud af Venstre. Det, der fik bægeret til at flyde over, var afskaffelsen af Bededagen. Hun forklarer, at der både var tale om afskaffelse af en fridag og en helligdag:

"Den regulerede lov, som blev vedtaget i Folketinget, var under beskæftigelsesministeren, men kirkeministeren henvendte sig så til dronning Margrethe med en indstilling til at ændre den kongelige resolution om helligdagen. Og det var det, jeg blev vred over.

At afskaffe en fridag er jo med mit liberale sindelag totalt i strid med den danske model. Men samtidig var der efter min mening tale om et uhyrligt overgreb over for Folkekirken og tilsidesættelse af Folkekirkens bekendelsesgrundlag.

I forskellige skriverier opfordrede jeg derfor til, at alle kirker skulle fortsætte med en gudstjeneste kl. 10 Store Bededag."

Det er blevet værre

"Som kirkepolitiker og kirkeminister har jeg hele tiden kæmpet for og været meget opmærksom på, at staten ikke må begå overgreb overfor kirken.

Selvom afskaffelsen af bededagen var dråben, der fik mig til at melde mig ud af Venstre, har jeg i årevis været imod indblanding i kirkens indre anliggender og den enkeltes trosliv."

Birthe Rønn Hornbech mener imidlertid, at tendensen til at lovgive for og imod menneskers holdninger er blevet værre de seneste år:

"I gamle dage var det en grundlov i det liberale parti, at man lovgiver om handlinger, ikke holdninger.

Det er jo selvmodsigende udover alle grænser, at man vil diktere, at et land skal have en tro, og så underminerer man den enkelte borgers frie åndsliv. Det er det, den nuværende regering gør mere end nogensinde."

Det er nu snart 10 år siden, at Birthe Rønn Hornbech forlod Christiansborg. Men på trods af at hun nu har fyldt sit liv med meget andet end politik - bl.a. med hendes kærlighed til bøger - har den politiske glød ikke forladt hende.

BØGER til PÅSKE

LEIF ANDERSEN FIK EN GRIBENDE OPLEVELSE I ROM

Med afsæt i en oplevelse i Rom åbner Leif Andersen for påskens helt centrale budskaber.

»Jeg blev både beriget, opbygget og provokeret!«
NIELS NYMANN ERIKSEN

KÆRLIGHEDSROMAN OM DIETRICH BONHOEFFER

»Det er en spændende historie, som giver et udvidet og nuanceret indtryk af en seriøs teolog, som sætter Gud højere end staten.«
UDFORDRINGEN

★★★★★
»Glimrende roman.«
KRISTELIGT DAGBLAD

Forlagsgruppen Lohse | 7593 4455 | lohse.dk

Oplevelser med Felix Rejser

Danmark

Skønne Nordjylland

- 12. – 15. maj
- fra kr. 5.295,-
- Bjarne Hvidberg
- Tilmelding: Forhør om plads

Vi dykker ned i fortiden ved Lindholm Høje og Aggersborg, mærker stemningen i Løkken og Blokhus, nyder den storslåede natur ved Rubjerg Knude og får et indblik i fiskerlivet samt besøger Aabybro Mejeri og historiske Børglum Kloster.

Normandiet

Oplevelser på alle fronter

- 13. – 20. juli
- fra kr. 9.800,-
- Jørn Lauridsen og Heinrich W. Pedersen
- Tilmelding inden d. 12. maj

Oplev det bedste af Normandiet på denne rejse! Der venter dig store historiske oplevelser, smuk natur og spændende fælles udflugter. Overalt hvor vi færdes, mærker vi historiens vingesus, og hver dag byder på nye uforglemmelige oplevelser.

Nordkap

Rundrejse på Europas top

- 26. juli – 9. august
- fra kr. 24.550,-
- Karen og Kurt Kristensen
- Tilmelding inden d. 20. maj

Kom med på en fascinerende busrejse til Nordkap og Lofoten. Oplev midnatssol, fjorde, fjelde og farverige byer. Hør blandt andet om nordisk historie, samernes levevis og kristendommens indførelse – alt sammen krydret med sang, andagt og hyggeligt fællesskab.

Sverige

For hele familien

- 27. juli – 2. august
- fra kr. 6.550,-
- Sofie og Sonnich N. Thacker
- Tilmelding inden d. 23. juni

Familierejse til den svenske skærgård, hvor der er plads til hygge, krabbefiskeri, lave perler og synge sange. Vi oplever også, hvad Sverige har at byde på, når vi tager på udflugter sammen. Resten af tiden kan I selv tilpasse aktiviteter efter, hvad I har lyst til som familie, og I kan vælge til og fra.

Sverige

Med Lina Sandell tema

- 21. – 27. august
- fra kr. 8.975,-
- Vibeke og Bjarne Hvidberg
- Tilmelding inden d. 23. juni

Glæd dig til udflugter til charmerende øer, museer og seværdigheder. Oplev steder knyttet til Lina Sandell, sejltur til Visingsö, besøg i Växjö, Gränna og Jönköping samt mulighed for en heldags sejltur på Götakanalen. Det hele er krydret med sange af Lina Sandell og dejligt fællesskab.

Armenien

Verdens første kristne land

- 27. august – 5. september
- fra kr. 13.595,-
- Anahit Karapetian og Jørgen Løvstad
- Tilmelding inden d. 10. juni

Tag på en 10-dages rejse til et yderst spændende land, der på mange måder adskiller sig fra vores eget, men deler vores kristne rødder.

Vi udforsker landets natur, kultur og oplever dets kirker, klostre samt kirkelige traditioner og højtider.

I samarbejde med Kristeligt Dagblad

Norditalien

Comosøen til alpeidyl

- 7. – 12. september
- fra kr. 11.595,-
- Mona Kjær
- Tilmelding inden d. 20. maj

En uforglemmelig rejse hvor vi udforsker området omkring Comosøen, oplever Alpernes storslåede landskaber med den ikoniske Bernina Express, besøger den elegante by St. Moritz og afslutter med et besøg i Milano. Rejsen kombinerer naturskønhed, kultur og italiensk charme i én oplevelse.

Prag

Og Det Bøhmiske Paradis

- 7. – 14. september
- fra kr. 9.995,-
- Mikkel Erik Keis Søtbæk og Bjarne Hvidberg
- Tilmelding inden d. 10. juli

En oplevelsesrig rejse, gennem Europas fascinerende historie og storslåede natur. Undervejs vil vi opleve alt fra de imponerende Prachov-klipper i Det Tjekkiske Paradis til Prags historiske skatte og de tankevækkende mindesmærker i Theresienstadt.

Læs mere på felixrejser.dk eller ring på 7592 2022

Hvor gik Moses og israelitterne over havet efter den første påske?

Flere hjul fra egyptiske stridsvogne er fundet på Det Røde Havs bund, og nye spor efter Moses og israelitterne dukker frem i MIdjans ørken. Vi var med en gruppe researchere i Saudi-Arabien.

Viveca Pontén fra Sverige fandt og fotograferede dette hjul fra en stridsvogn, da hun som sygeplejerske i Saudi-Arabien for 30 år siden dykkede i Det Røde Hav, som kan være op til 1.600 meter dybt. Men på dette sted - syd for Haql - er der en "vej" under havet fra Egypten til Saudi-Arabien.

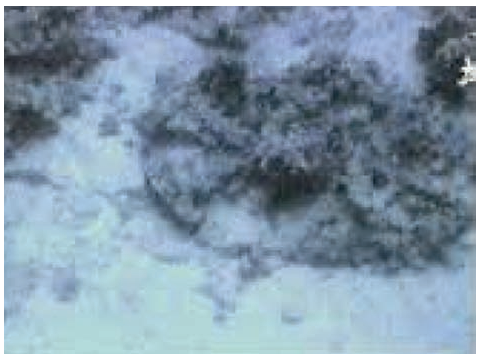

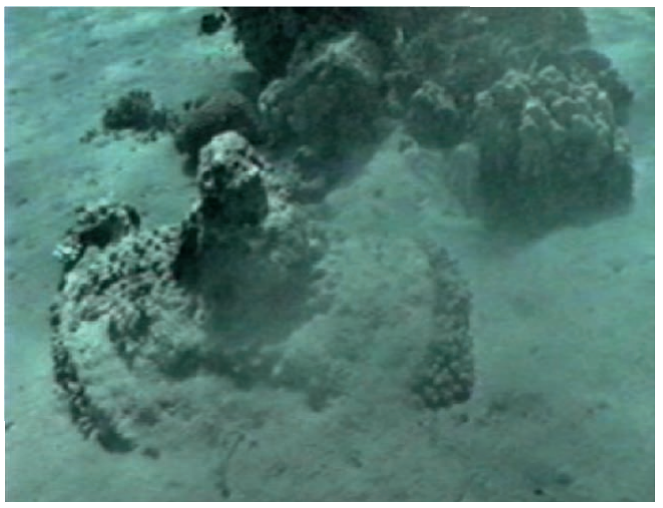

***Hjulet**: Herover til venstre ses et originalt billede af et hjul fundet på den egyptiske side af havet ud for Nuweiba. Til højre er billedet bearbejdet, så konturerne fremstår tydeligere. Der er fundet flere stridsvogne-hjul på den egyptiske side af vejen under Det Røde Hav.*

Til venstre herfor ses det hjul som Viveca Pontén fandt og fotograferede med et undervands-kamera på den saudiske side af Det Røde Hav.

Af journalist og dr. i religiøse studier Henri Nissen

I mange år var Saudi-Arabien et meget lukket land. Nu har kronprinsen åbnet det, også for turister. Det gør det muligt at besøge de steder, hvor Moses for 3.500 år siden førte de israelittiske slaver fra Egypten til det nuværende Israel – gennem en del af Saudi-Arabien.

Gruppen af norske, svenske og danske deltagere havde hyret fire terrængående biler og en erfaren fransk ekspert.

Israelitterne havde boet i Egypten i 430 år. De ankom oprindeligt under en sultkatastrofe. Men i Egypten var der mad, fordi Josef indsamlede korn for Farao i syv gode år før en syvårig sultkatastrofe. De første mange år nød israelitterne Egyptens goder, men så blev de gjort til slaver og var formentlig med til at bygge nogle af pyramiderne.

Men den hebræisk-egyptiske prins Moses fik af Gud besked på at befri folket og lede det ud af Egypten gennem ørkenen til Kanaan - det nuværende Israel.

Den første påske

Farao ville ikke slippe sine slaver, men i et dramatisk opgør nedkaldte Moses ti plager (katastrofer) over Egypten.

Den sidste plage var Dødsenglen, som slog alle Egyptens førstefødte ihjel. Moses gav israelitterne besked om være rejseklar. De skulle slagte et lam og smøre blodet på dørstolperne, så Dødsenglen ville se blodet og gå forbi deres hjem.

Lammet skulle spises den sidste aften - rejseklar før afrejsen. Siden har jøderne fejret påske til minde om udgangen af Egypten.

Ligesom meget andet i det Gamle Testamente var det et forbillede på det, der senere skulle ske i påsken, hvor Jesus som et uskyldigt lam blev korsfæstet. Herefter opstod den kristne påske.

Endelig slap Farao slaverne fri, og de vandrede i tre dage, indtil de kom til Det Røde Hav.

Farao fortrød nu, at han havde ladet slaverne rejse. Han sendte sit elitekorps efter israelitterne, som nu stod fortvivlede på stranden. De anklagede Moses for at have bragt dem i en umulig situation, fortæller 2. Mosebog.

Følger man beskrivelserne i Bibelen, tyder det på, at de stod ved *Nuweiba*. Her ligger en stor sandbanke, som tydeligt ses på satellitbilleder fra Google Earth. For at komme ud til denne sandbanke måtte israelitterne gå igennem et bjergpas. De var altså lukket inde ved havet, da Faraos hær hastigt nærmede sig fra vest. De havde virkelig brug for et mirakel...!

Miraklet ved Det Røde Hav

I moderne tid har man forsøgt at finde en "naturlig forklaring". Man forestiller sig, at israelitterne bare vadede igennem et lavtvandet område nordpå.

Men Bibelen fastholder, at Gud var aktivt med i det, der skete, og at en kraftig østenvind blæste en vej gennem havet, så folket kunne gå over på sandbunden, mens vandet stod højt på begge sider.

Da de var kommet over, styrtede vandet igen sammen om de forfølgende egyptiske krigere og druknede dem.

Så vidt bibelhistorien. Er der også arkæologiske tegn?

Rejsen til Saudi-Arabien

Flere dykkere har set og fotograferet vognhjul af samme slags, som sad på Faraos stridsvogne i det 18. dynasti. Fundene er gjort på den egyptiske side af Rødehavet, og en enkelt har set og fotograferet et vognhjul i havet på den saudiske side af Rødehavet. Det er den svenske sygeplejerske Viveca Pontén, som arbejdede på det lokale hospital for 30 år siden.

Viveca var med på den undersøgelsesrejse, som vi i marts 2025 deltog i sammen med norske og svenske bibelresearchere og filmfolk. Rejsen var arrangeret af dansk-norske *Elin Tourniaire Haugvik Berglund,* som har researchet bibelarkæologiske emner i en menneskealder.

Vores guide var den franske akademiker og forfatter *Sylvain Romain,* som har besøgt området gennem ca. 15 år.

Sylvain Romain taler også arabisk og har rejst i Mellemøsten i 40 år. Hans bøger om islam og kristendom er udkommet i en halv million ekspl. på 40 sprog.

Sylvain var her så tidligt, at han blev arresteret af myndighederne ligesom andre af de første besøgende i det dengang meget lukkede muslimske Saudi-Arabien. Amerikaneren Ron Wyatt og hans to sønner sad i fængsel i seks uger, fordi de ulovligt rejste ind i landet. Wyatt har gjort mange overraskende opdagelser.

Overgangsstedet

Sammen besøgte vi nu bl.a. det sted ved Dødehavet, hvor mange mener, at israelitterne må være gået over. Dødehavet er nemlig ned til 1.600 meter dybt og lige så bredt som Lillebælt.

Men ét enkelt sted ved *Nuweiba* på den egyptiske side går der en "vej" over til den saudiske side under havet. Denne vej skråner i dag ned til ca. 300 meters dybde, før den går op igen på den saudiske side. Da overgangen skete for ca. 3.500 år siden, kan vandstrømmen have gjort vejen dybere med årene. Måske var her ikke så dybt ca. 1500 f. Kr.

***Søjlen** blev opdaget af amatørarkæologen Ron Wyatt i 1978. To søjler stod på hver sin side af Det Røde Hav – en i Nuweiba, Egypten, og en på den saudiske side af Aqaba-bugten. Da Salomons navn optræder i inskriptionen på den saudiske søjle, er teorien, at den mægtige Kong Salomon (ca. 1000 f.Kr.) opsatte søjlerne til minde om overgangen. På den egyptiske side var søjlen faldet om og lå i havet. Dets inskriptioner var slidt af. Søjlen på den saudiske side var indskrevet med ordene: Jahve, Farao, Mizraim (det jødiske navn for Egypten), Moses, Død, Vand, Salomon og Edom (Esaus område i Jordan og Saudi-Arabien). Den saudiske søjle er blevet fjernet af ukendte tyve eller af myndighederne.*

Vi fandt stedet, hvorfra søjlen var fjernet.

***Ruten**: De fleste kort over, hvor israelitterne vandrede, forsøger at indlemme det traditionelle Sinaj-bjerg i ruten. På dette kort er flere kandidater til Sinaj-bjerget indtegnet. Vi har her tilføjet den røde streg for at vise den rute, som stemmer med Bibelens beskrivelse. Ifølge 2. Mosebog fik israelitterne fx. besked på at rejse til Pi-ha-Kirot (Nuweba) mellem Migdol og havet, selv om de så var i en umulig situation. Gud ville ifølge Bibelen redde dem gennem et mirakel, så de i stedet for at tro på Egyptens guder og dæmoner begyndte at tro på den almægtige Gud.*

***Klippen**: Mange bibel-researchere mener, at dette må være "Klippen ved Horebs bjerg". Den spaltede klippe ligger netop ved det, der nu anses for Horebs bjerg; der er også et alter nedenfor og tegn på, at vand har lavet en rende til højre for klippen.*

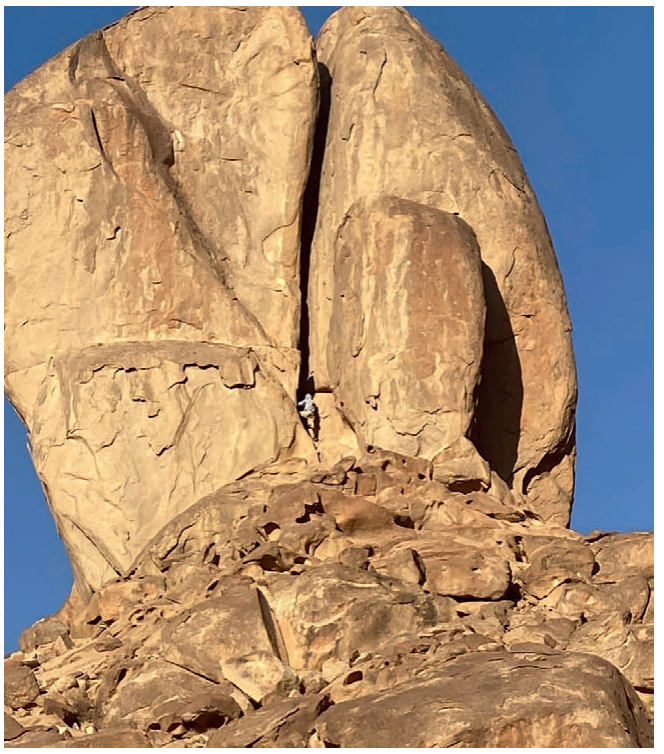

***Enorm**: Den spaltede klippe er større, end man først tror. Her ses en af deltagerne kravle ind i revnen. Ifølge Bibelen skulle Moses slå med sin stok på "klippen ved Horebs bjerg", hvorefter vand strømmede ud og slukkede folkets brændende tørst.*

Salomons søjler

Med den nye åbenhed i Saudi-Arabien kunne vi nu fuldt lovligt også besøge den saudiske side af overgangsstedet. Her stod tidligere en marmorsøjle på hver side af Rødehavet, som Kong Salomon (1037–998 f.Kr.) skulle have opstillet for at markere stedet, hvor det israelitiske folk gik over.

Søjlen nåede at blive fotograferet af de første besøgende, før den blev fjernet – måske fordi man ikke ønsker at anerkende jødernes tilstedeværelse her. Eller måske er den solgt på det sorte marked. Men der er stadig en søjle på den egyptiske side.

Ny opdagelse?

En ung norsk deltager på vores hold, Naomi Samsing, dykkede ca. 100 meter fra kysten og opdagede noget, der lignede en vognaksel rage op fra bunden i ca. 3 meters dybde. Den var fyldt med koraller og hård som sten. Hun havde ikke et undervandskamera med, men dagen efter dykkede flere fra gruppen med undervandskamera og metaldetektor for at genfinde stedet. De konstaterede, at der ikke var metal i stangen og konkluderede derfor, at det ikke var en vognstang.

At man i det hele taget finder noget her – 3.500 år senere – er imponerende. Vogne og andre artefakter er formentlig drevet med strømmen mod syd, hvor der er så dybt, så man ikke umiddelbart kan dykke.

Midjans land

Efter overgangen over Det Røde Hav opholdt israelitterne sig i **Midjans land**, fremgår det af Bibelen. Hertil var Moses tidligere flygtet, og han havde mødt kvinden Sippora ved en brønd og hjulpet hende imod nogle lokale bøller. De to blev gift og fik børn, mens Moses arbejdede for sin svigerfar Jetro i 40 år. Nu vendte han som 80-årig tilbage med hele sit folk til et område nord for Jetros by, der nu hedder Al Bad.

Allerede i det 2. årtusinde før Kristus var her en bystat med navnet Midjan i det nordlige Saudi-Arabien. Området kaldes stadig Midjan, og på et museum i Al Bad så vi gravkamre ind i klippesiderne. På gamle kort er "Moses brønd" markeret – og brønden er indhegnet som et arkæologisk område (Der var dog hul i hegnet, så nogle af os krøb ind og så den store brønd på nært hold...).

En kilometer derfra gik vi på den gamle bymur, som omkransede den by, hvor Moses' svigerfar Jetro og familien boede.

Al Bad er den ældste permanente bebyggelse i Midjan – mere end 3.500 år. Nord for byen ligger en bjergkæde. Og ifølge Bibelen var det her, at Moses modtog De Ti Bud, og at andre dramatiske begivenheder skete.

Syvarmet lysestage

På det arkæologiske museum i Al Bad mødte vi den koreanske *Dr. Sung Hak Kim*, som har været læge for borgmesteren i muslimernes hellige by Mekka.

Dr. Kim har derfor haft mulighed for at søge efter tegn efter Moses og israelitterne. Han har bl.a. fundet en helleristning på en klippe af en jødisk *menora* – en syvarmet lysestage, som Moses fik besked på at fremstille (2. Moseborg 25,31-40). Den stod i Tabernaklet – et midlertidigt 'tempel' i et telt i ørkenen.

Denne syvarmede lysestage er et af de tydeligste tegn på, at israelitterne var her, og at det netop var her, Moses fik besked på at fremstille lysestagen.

Desværre er tegningen af lysestagen fjernet fra klippen ved hærværk. Men dr. Kim har fundet en anden tegning, som han viser os et foto af på sin iPad.

Dr. Kim kunne også hjælpe os med længde- og breddegrader

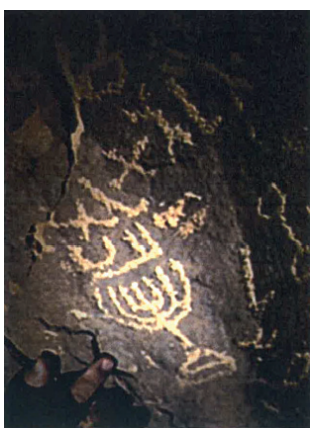

Helleristning af bl.a. en syvarmet lysestage.

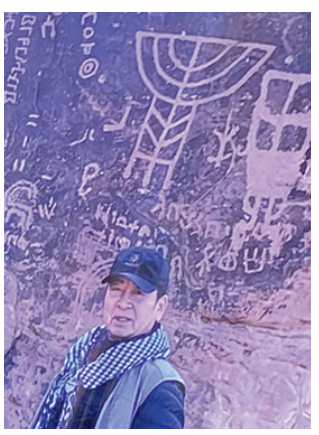

Dr. Kims nyopdagede syvarmede lysestage.

Dr. Kim og vores norske guide Elin Tourniaire Berglund.

på stedet, hvor Salomons søjle havde stået. Vi tog hen til stedet og fandt den stenbunke, som dr. Kim havde samlet ca. 600 meter fra Rødehavet for at markere stedet, hvor søjlen havde stået.

Det bitre vand - Mara

Fra overgangen fortsatte folket ind i landet. Og Sylvain Romain viste os frem til det sted, som han mener er **Mara**, hvor israelitterne klagede over bittert drikkevand. Mara betyder bitter.

Moses fik besked på at kaste et bestemt træ i vandet, hvorved det blev frisk.

Og Gud lover gennem Moses folket, at de ikke skal lide af sygdomme som egypterne, *hvis* de følger hans love og regler.

Elim - oase med 12 brønde

*"Så kom de til **Elim**. Dér var tolv kilder og halvfjerds palmer. De slog lejr dér ved vandet,"* fortæller 2. Mos. 15, 27.

I nærheden er der netop en oase med mange palmer – og stadig 12 brønde...! Det er meget usædvanligt her i ørkenen, hvor der næsten ikke bor nogen mennesker. Hidtil har man kunnet besøge stedet. Men lige nu er det afspærret, fordi myndighederne er i gang med et kæmpe byggeprojekt, som kaldes Neom.

Halvanden måned efter udgangen af Egypten drager folket fra oasen i Elim til ***Sins ørken***, "der ligger mellem Elim og Sinaj", fortæller 2. Mos. 16,1.

Her klager folket over, at de ikke har mad. Og Gud lader et nyt mirakel ske: Der falder et hvidt lag **manna** hver morgen. "Det lignede hvide korianderfrø, og det smagte som honningkage" (v.31). Noget af denne ukendte manna blev lagt i Pagtens Ark, som mange forsøger at finde.

Vagtler fløj også i et tæt lag ned over lejren, så israelitterne kunne få kød, ligesom i Egypten.

Klippen ved Refidim

Israelitterne brød nu op fra Sins ørken og drog fra sted til sted. De slog lejr ved **Refidim**. Men her var ikke vand, så det tørstige folk var tæt på at stene Moses.

Moses fik i bøn besked på at tage de ældste med og slå med sin stav på "klippen ved Horeb" (2. Mosebog 17,6).

Vi brugte mange timer i den bagende sol på at finde frem til **Refidim** i vores terrængående biler.

Området er fyldt med klipper og bjerge. Derfor virkede det som at søge efter en nål i en høstak. Men Sylvain og Viveca opgav ikke eftersøgningen. Og endelig fandt vi frem til denne enestående klippe, som skiller sig ud. Den er ca. 15 meter høj og slank, og ned gennem den går der en revne.

En del af gruppen klatrede op til klippen, som ligger ovenpå et lille bjerg med store sten. Jarle fra Norge nåede først op. Han kunne bagefter bekræfte, at der var en rende efter et vandløb i klipperne fra den store klippe nedad mod højre – i en knastør ørken.

Dalen, hvor de kæmpede imod amalekitterne

Tæt på denne klippe findes en stor dal, som oplagt kunne være stedet, hvor israelitterne kæmpede imod amalekitterne. Dette folk angreb israelitternes bagtrop, og Moses sendte derfor sin væbner Josva i kamp mod dem. Moses selv fulgte kampen fra et bakkedrag, mens han løftede armene i bøn. Han blev dog træt og lod armene synke. Moses' bror Aron og lederen Hur holdt Moses' arme oppe, indtil Josva havde besejret amalekitterne. Gud hjalp ifølge Bibelen til fra det høje ved at lade det regne med store hagl ned over amalekitterne (Sådanne kæmpehagl oplevede mange danskere faktisk i 2023 i Norditalien).

Og netop på det sted, hvor Moses måske fulgte kampen, findes der ældgamle helleristninger på sten.

Stenalteret stod der

Ifølge Bibelen ofrede Moses efter sejren på et alter. Tæt ved den spaltede klippe viste Viveca Pontén os et ældgammelt firkantet stenalter på ca. 5,5 x 5,5 meter.

Når alteret ligesom de andre artefakter har fået lov at stå urørt, skyldes det, at landsdelen har været næsten ubeboet. Når vi har spurgt lokale muslimer om vej, har de udtrykt stor ærefrygt for 'Moses bjerg' og ikke turdet nærme sig. Da Saudi-Arabien desuden har været et lukket land i nyere tid, er det først nu, at turisterne kommer. Forhåbentlig ødelægger de ikke de bibelske fortidsminder.

Du kan støtte Bibelsk Arkæologi og Research gennem Missionsfonden.dk. Bankkonto 9570-06139450 eller MobilePay 81558. Husk at skrive: Projekt 6133.

Læs i en kommende artikel om Horebs bjerg, hvor Moses fik De Ti Bud, om hvor de dansede om Guldkalven og om gravene efter 3.000 oprørere.

Peter gik fra nyateist til kristen

Peter var i mange år inkarneret nyateist og var sikker på, at det var det eneste fornuftige, hvis man var et rationelt og sandhedssøgende menneske – men pludselig fandt han ud af, at han selv var blevet noget af det, han ikke ønskede at være.

Artiklen er fra kampagnen 'Han lever' - www.hanlever.dk

"Hvis man skal være lidt hård ved ateister, så er nyateismen lidt en gruppe af mennesker, der siger: Kom her hen, for så er du smartere end andre. Man taler til andre som om: Du er lidt dum, og du er lidt fjollet, at du tror på det her. Og du burde være lidt ligesom mig, der er rationel og intelligent."

Sådan begynder videoen med Peter, der beskriver, hvordan han som nyateist oplevede et stærkt fællesskab blandt ligesindede, hvor rationel tænkning og videnskabelig nysgerrighed var i fokus.

Videoen kan man finde på hjemmesiden hanlever.dk, som er en kampagne, Indre Mission har sat i gang her op til påsken 2025.

Peter fortæller, at han troede, at sandheden altid kunne findes uden for sig selv – i det objektive og målbare. Alligevel begyndte han at lægge mærke til uoverensstemmelser i de fortællinger, han tidligere havde accepteret.

Han dykkede ned i debatter, læste om universet og menneskets oprindelse og undersøgte, hvad der virkelig kunne forklare livets store mysterier. På et tidspunkt begyndte han også at udforske kristendommen – og ikke mindst udforske ateismen med samme kritiske tilgang, som han tidligere havde tilgået kristendommen med.

Betaget af nyateismen

"Jeg droppede ud af gymnasiet, og da jeg var 19 år, fik jeg mit første rigtige job inden for IT. Nu har jeg været selvstændig de seneste 12 år. Jeg har en stor trang til at finde ud af, hvad der er sandt. Altså hvordan ting fungerer uden for mig, ikke hvad jeg har lyst til, men hvad der er sandt. Så jeg har altid, siden jeg var teenager, dykket ned i bøger omkring fx, hvordan jorden er bygget, hvordan universet hænger sammen, hvordan stjernerne hænger sammen, hvor vi kommer fra, og hvorfor kommer vi derfra, hvordan hænger naturen sammen?

Og da jeg ramte begyndelsen af mine 20'ere – måske lidt senere, så sprang nyateismen ud, som jeg blev meget fanget i, fordi den gav det her indtryk af, at hvis du var et rationelt, sandhedssøgende menneske, så var du ateist. Jeg brugte meget tid på at se debatter og læse om nyateismen. Og det kom også til et sted, hvor jeg valgte at støtte, så jeg har også puttet penge i forskellige dokumentarer."

Enig med kristne værdier

"Jeg har været enormt interesseret i verden – også politisk og historisk. Omkring valget i 2016 (*i USA, red.*), begyndte jeg at lægge mærke til, at de kommentatorer, som jeg lyttede til, og som, jeg synes, havde de samme værdier, som jeg havde, de var kristne. I modsætning til dem, jeg ikke kunne lide, de var som regel ateister.

Jeg begyndte at tænke, hvorfor er der den her værdiforskel, hvor mine værdier egentlig stemmer mere overens med de kristne?

Den måde jeg og andre i "YouTube-alderen" tit har lært ting på, er ved at se debatter (*på YouTube, red.*) eller se folk, som "debunker" (*forsøger at modbevise, red.*) andre ting for ligesom at kunne sige, "det her er ikke rigtigt, og det her er heller ikke rigtigt".

Så begyndte jeg at tænke, hvad nu hvis jeg gør det ved at kigge på nogle kristne, som prøver at "debunke" ateismen? Der gik det op for mig, at der var rigtig meget af det, jeg var blevet fortalt, som ikke var sandt.

Det gjorde, at jeg tænkte, at måske burde jeg undersøge, hvad kristendommen reelt er. I stedet for at gå rundt og tænke, hvad den er ud fra, hvad jeg er blevet fortalt. Jeg havde rent faktisk ikke sat mig ned og begyndt at læse Bibelen eller sat mig ned og lyttet til nogen, som prøvede at forklare, hvad det her gik ud på.

Jeg fangede mig selv i at være præcis det, som jeg ikke kunne lide: En, der bare havde hørt andre fortælle om noget og så gå rundt og sige det samme.

"Jeg har ikke angst. Jeg glæder mig til hver dag. Jeg glæder mig til, hvad fremtiden den byder mig. Det kommer lidt bag på mig, at det skete, og at det rent faktisk skete så hurtigt, den ændring inden i mig."

Så da jeg begyndte at læse Det Nye Testamente og begyndte at forstå, hvad det var for et budskab, og hvem Jesus var, og at Jesus er og var Gud, som valgte at komme ned på jorden som menneske, begyndte jeg at se kristendommen ikke som en religion, ikke som nogle folk, der vil have mig til at tænke noget bestemt, men at det her er en Gud, som gerne vil have et forhold til os.

Jeg synes ikke, at jeg rigtig kan se noget smukkere end en Gud, der vælger at tage form som et menneske og gå igennem den lidelse, han gik igennem, for at have et forhold til os, for at have kærlighed til os."

Et helt forandret liv

Når jeg har søgt sandheden, har det jo altid været ud fra, at sandheden var uden for mig. At det var det, sandhed betød. Det var, hvad der var objektivt og ikke subjektivt. Så når nogen har fortalt mig, at de har mødt Jesus, og det har hjulpet deres liv, har jeg altid tænkt, at det kan jeg ikke bruge som en sandhedsviden.

Men jeg kan konstatere, at fuldstændig det samme nu er sket for mig, efter jeg er blevet kristen, og efter jeg er begyndt at bede – og efter jeg er begyndt at forstå, at Gud og Jesus er sand, og at han lever. Jeg har det meget bedre åndeligt – eller sindsmæssigt kan du kalde det.

Jeg er slet ikke så bekymret, som jeg plejer. Jeg har meget mere tålmodighed. Jeg er meget mere glad. Jeg har meget nemmere ved at sige nej til ting, som, jeg ved, er skidt for mig.

Jeg har ikke angst. Jeg glæder mig til hver dag. Jeg glæder mig til, hvad fremtiden den byder mig. Det kommer lidt bag på mig, at det skete, og at det rent faktisk skete så hurtigt, den ændring inden i mig."

Nutidsviden i Bibelen

"Hele samtalen om, hvorvidt der findes en gud, uafhængigt af om det er kristendommen, så kan jeg helt klart anbefale at lytte til en engelsk matematiker, som hedder John Lennox. Han er videnskabsmand og matematiker.

Han mener, at grunden til, at vi overhovedet har en verden, som vi kan undersøge og være sikker på, er, fordi der er en gud, som har skabt den. Han vil være et spændende startsted, hvis du er ateist.

Jeg har været enormt interesseret i, hvordan mennesker fungerer, og så kommer man jo ret hurtigt ind omkring psykologi og undersøgelser. Hvad gør os glade, og hvad gør os ikke glade i forhold til, hvordan vi opfører os, i forhold til, hvad vi gør i verden, hvordan vi interagerer med verden?

"Det gjorde, at jeg tænkte, at måske burde jeg undersøge, hvad kristendommen reelt er. I stedet for at gå rundt og tænke, hvad den er ud fra, hvad jeg er blevet fortalt."

Da jeg begyndte at forstå, hvad det er, Bibelen fortæller, så fandt jeg ud af, at der er – som jeg ser det – ret stor overensstemmelse mellem, hvad Bibelen fortæller os, der er det gode liv, og hvad vi har fundet ud af ved hjælp af undersøgelser, der rent faktisk gør os glade. Og især det modsatte: Hvad Bibelen fortæller os, vi ikke burde gøre, og hvad undersøgelser fortæller os ikke gør os glade," slutter Peter.

Simon

Du kan se videoen med Peter på hanlever.dk eller ved at scanne QR-koden. Det er en kampagneside, Indre Mission har lavet i forbindelse med deres "Han Lever"-kampagne.

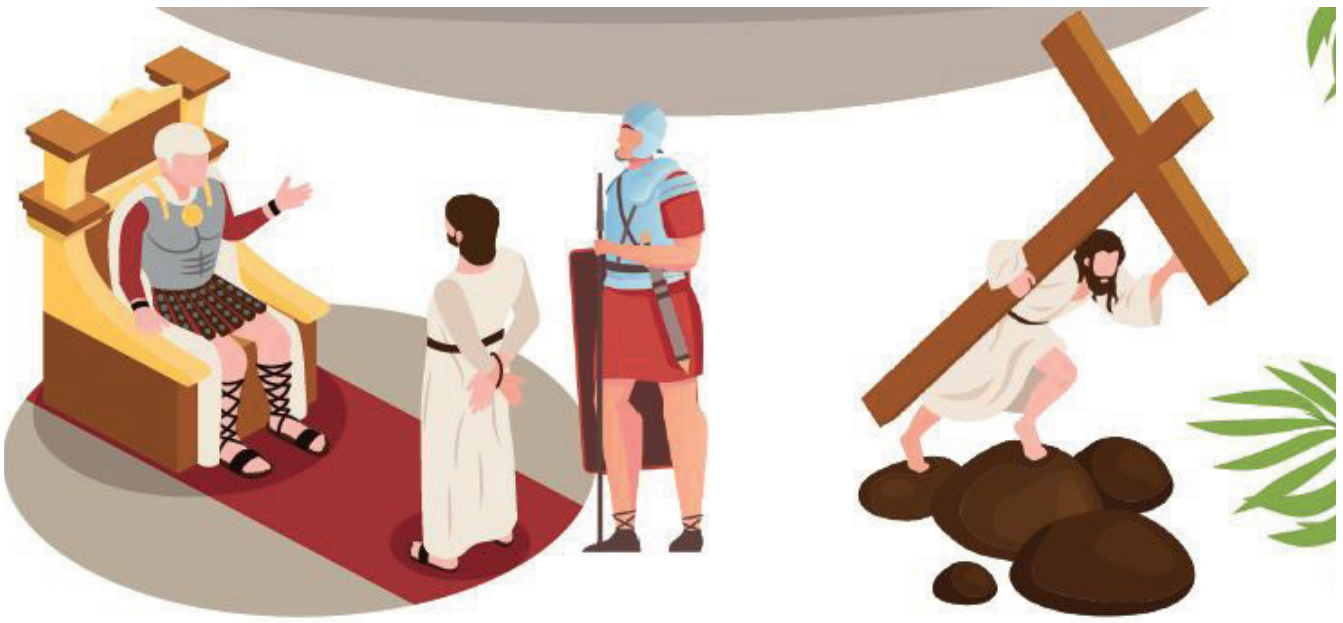

Jesus var blevet dømt af Pilatus, derefter havde han båret sit kors ud til det sted, hvor han blev korsfæstet. Nu var han begravet. Det vidste de romerske legionærer, som havde været i Jerusalem under den hektiske påskeuge. Illustration: Joash Manning

Fire legionærer skulle bevogte graven, men efter et jordskælv og besøg af en engel var graven tom. Illustration: Joash Manning

Gravvagten - en påskenovelle

Af Ole Bering

Det var påske i Jerusalem. Jeg havde været på vagt inde i Antoniaborgen ved siden af templet. Alt tydede på, at det ville blive en rolig dag, for det var jo jødernes sabbat.

Ifølge deres besynderlige religion måtte de stort set intet foretage sig på denne hviledag, hverken udføre arbejde eller bære en vandkrukke, endsige en hat på hovedet.

Det havde ellers været hektisk nok i de foregående dage. En oprører, én af deres egne, som vist havde mange tilhængere, var af Pilatus blevet dømt til korsfæstelse. Nu lå han, som jeg forstod, i en grav, og så ville verden ikke høre mere til ham. Rom havde endnu engang vist sin styrke og skabt ro, Pax Romanum.

Jeg sad med mit krus vin og følte mig stolt over at være romer. Vi havde magten og dermed sandheden. Det mente jeg i hvert fald dengang. Jeg var én af de yngste legionærer og følte mig uovervindelig. Jeg havde svoret kejseren troskab, og var eventyrlysten draget ud fra Den Evige Stad.

Jeg smilte ved mig selv. Det betød vel, at romerriget ville bestå i al evighed. Jeg rakte ud efter kanden med vin, da en lille deling soldater med en officér i spidsen kom marcherende hen til os, der sad omkring bålet blot for at få denne kedelige dag til at gå.

Vi rejste os øjeblikkeligt og stod ret over for centurionen. Hans blik gled fra den ene til den anden. Hvad var der sket?

”Jeg skal bruge fire af jer til en særlig opgave. Den oprører, som de kaldte Jesus, er død og lagt i en grav. I skal marchere ud og bevogte den grav med jeres eget liv!”

Jeg forstod intet. En grav med en død forbryder kunne vel umuligt true Roms sikkerhed?

”Jeg skal bruge fire af jer til en særlig opgave. Den oprører, som de kaldte Jesus, er død og lagt i en grav. I skal marchere ud og bevogte den grav med jeres eget liv!”

Jeg forstod intet. En grav med en død forbryder kunne vel umuligt true Roms sikkerhed?

”Pilatus har givet ordre til det. De jødiske ledere har sagt, at oprørerens disciple vil komme og stjæle hans lig og derved udbrede det rygte, at manden er vakt til live igen.”

I hast iførte jeg mig det fulde udstyr: sværd, daggert, rustning, spyd og skjold. Så burde jeg da være rustet til at bekæmpe en død forbryder og hans ubevæbnede tilhængere. Det ville blive en let opgave, som kunne skabe lidt afveksling på en begivenhedsløs dag.

Men det skulle vise sig at gå helt anderledes, end jeg i min vildeste fantasi havde kunnet forestille mig.

Vi marcherede derud under en delingsførers kommando. Vi fire legionærer kendte hinanden godt og udvekslede overbærende blikke, da vi stod ved gravhulen. Den var allerede blevet forseglet og en stor sten rullet for efter jødisk skik.

Vi delte os, da vi mente, at to ad gangen måtte være mere end rigeligt til at bevogte graven. Antonius og Titus tog den første vagt. Imens satte Brutus og jeg os et lille stykke derfra med ost, brød og vin. Det ville blive en lang aften og nat. Godt, at vi kunne fordrive tiden med terningspil.

Ved midnat overtog Brutus og jeg vagten. Delingsføreren havde beordret os til at stå vagt som var det kejseren selv, vi skulle passe på. Med rank ryg og beredt til at gribe ind ved den mindste bevægelse.

Duggen faldt. Det duftede af blomster i gravhaven. De eneste fjender, vi kunne høre, var puslen fra en mus og en svag nattevind i løvet. Det begyndte at lysne. Ved Jupiter, tænkte jeg lettet. Nu var denne kedsommelige opgave da snart forbi.

Med ét rystede jorden voldsomt. Da så jeg noget, som jeg den dag i dag ikke kan eller vil bortforklare. En lysende skikkelse kom som et lyn oppe fra himlen, gik hen og rullede den tunge sten fra graven og satte sig på den. Han var klædt i blændende hvidt tøj og udstrålede et lys så stærkt, som jeg aldrig havde set det før.

Brutus og jeg blev ramt af en voldsom skræk og faldt lamslåede og blændede til jorden ude af stand til at foretage os noget som helst.

Da vi kom til os selv og atter kunne se, var englen væk. Der faldt ro over os, men det var med yderste forsigtighed vi bøjede hovederne og gik ind i graven. Den var tom! Kun ligklæderne var tilbage.

Vi var med det samme klar over, hvad det her kunne betyde for os. I værste fald henrettelse for at have sovet på vores vagt. Ingen af os fattede, hvad der var sket. Men kendsgerningen stod lysende klar: Jesus, oprøreren, var forsvundet!

Da vi ingen steder havde at flygte hen, kunne vi lige så godt gå ind i byen og fortælle de jødiske ledere, hvad der var sket.

”Hvad er det, I siger,” skreg én af ypperstepræsterne. ”Det burde have været en nem opgave. Nu kan vi risikere, at Jesus får endnu flere tilhængere, end da han var i live. I er dog komplet uduelige!”

Vi blev sendt ud, mens lederne holdt krisemøde. Mens vi ventede, kastede vi nervøse blikke til hinanden. Vi stod i al Roms magt og vælde iklædt det fulde udstyr. Alligevel måtte vi indrømme, at en fremmed magt havde besejret os, uden at vi nåede så meget som at trække vores sværd. Vi var klar over, at hvis det kom landshøvdingen for øre, var vores sidste time kommet.

Døren gik op og en strengt udseende farisæer kom hen til os.

”Hør her,” sagde han. ”Vi vil bede jer tie med det, I har set og hørt. Det må for alt i verden ikke komme ud. Derfor får I nu hver en stor pose penge for at sige, at bedragerens disciple kom og stjal liget, mens I sov. Vi skal nok sørge for, at I ikke får problemer med Pilatus.”

Vi kiggede på hinanden, nikkede så til farisæeren og tog hver imod en ret tung lærderpose med klirrende mønt. Jeg følte, at jeg havde fået livet igen, ovenikøbet nu som en velhavende legionær.

Solen var kommet op over husene. Den lyste stærkt, men englens lys havde været om muligt endnu stærkere.

Jeg gik fortumlet hen ad vejen. Før denne mærkelige morgenstund ville jeg have gjort alt for Roms stolte ry. Den, der havde magten, ejede også sandheden, havde jeg ment.

Men hvilken magt havde besejret fire legionærer uden kamp, og hvor havde disciplene gjort af denne Jesus?

Jeg mindedes at have hørt, at Pilatus under forhøret af Jesus skulle have stillet spørgsmålet: Hvad er sandhed? Pilatus? Denne magtfulde mand!

I det samme stod Jesus lyslevende foran mig, jeg var sikker på, det var ham. Jeg kunne se naglemærkerne i hans hænder og fødder. Instinktivt faldt jeg på knæ dér midt på vejen.

”Fred være med dig, Cato. Jeg er Jesus, vejen og sandheden og livet, følg mig!”

Jeg overvandt min frygt og kiggede op i det mildeste ansigt, jeg nogensinde har set. Jeg mærkede hans hånd på min skulder og følte min forvirring forsvinde. Der var kun fred i mit hjerte. Så forsvandt han igen.

Det er nu mange år siden, at jeg oplevede den første påskemorgen. Efter mødet med Jesus gav jeg alle pengene til de fattige. Min flugt fra den romerske hær er et kapitel for sig, men det lykkedes mig at slippe væk og slutte mig til Jesu disciple i Rom.

Jeg havde mistet alt, men vundet mig selv. Jeg havde mødt kærligheden og sandheden som verdens stærkeste magt. Og jeg har gennem årene været vidne til, at det, der begyndte svagt i en forseglet grav, er blevet til en bevægelse, som ingen jordisk magt kan standse.

Møder & Arrangementer

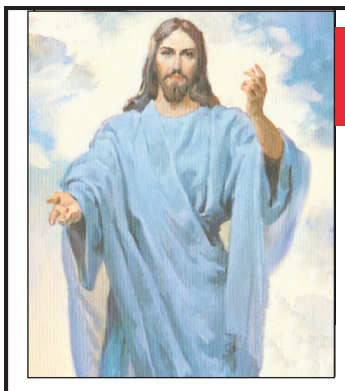

Velkommen i PERLEPORTEN

i Pinsekirken NYT HÅB Damhus Boulevard 28, Rødovre

til Helligåndens aften

HVER SØNDAG AFTEN kl. 19.00

Bus 21 holder udenfor - gratis kaffebord kl. 18.30

Dansk Gospelsang og musik - Bibelord - Tilbedelse
Forbøn for frelse - Åndsdåb og syges helbredelse

Kom og hør

Peter Kjær taler

OBS. Gudstjenesten starter kl.10.00

- Søndag 20. April 2025 Kl. 10:00
- SOZO Gospel Kor synger

www.Nyt-Haab.dk
Tlf. 71 95 79 17
Damhus Boulevard 28
2610 Rødovre

PINSEKIRKEN
NYT HÅB

Lovsang og bedemøde hver onsdag kl 18:30
Alle er velkommen!

Kom og hør

Egon Falk taler

OBS. Gudstjenesten starter kl.10.00

- Søndag 27. April 2025 Kl. 10:00
- SOZO Gospel Kor synger

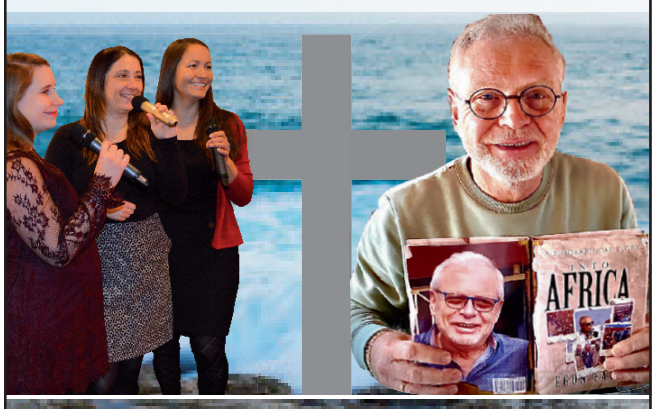

www.Nyt-Haab.dk
Tlf. 71 95 79 17
Damhus Boulevard 28
2610 Rødovre

PINSEKIRKEN
NYT HÅB

Lovsang og bedemøde hver Onsdag kl 18:30
Alle er velkommen!

MISSIONSFEST

Velkommen i Christiansfeld
Søndag den 25. maj kl. 10-16:30

Gæst: Edouard Nsengiyumva, Burundi

Festgudstjeneste m. prædiken af biskop Steen Skovsgaard, rapporter fra arbejdslande og derefter generalforsamling.

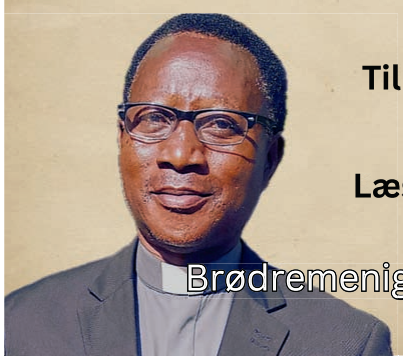

Tilmelding senest 18. maj på bdm@bdm-dk.dk

Læs mere på www.bdm-dk.dk

Brødremenighedens Danske Mission

VORT LAM HAR SEJRET · LAD OS FØLGE HAM ·

Udfordringen udkommer 47 uger om året

Se oversigt over priser og deadlines her:
Udfordringen.dk/Annoncer
Kontakt annonceafd.:
Tlf.: 2681 7717
Mail: annoncer@udfordringen.dk

Følg Udfordringen på Facebook...

... og Instagram, hvis du vil holde dig opdateret på historier og indhold fra avisen

Lyset skinner i mørket

National Aglowkonference - 16.-17. maj 2025
TALERE: FRA MELLEMØSTEN OG ARMENIEN

Sted: Apostolsk Højskole, Lykkegårdsvej 100, Kolding
Tid: 16. maj kl. 15.00 - 21.30 og 17. maj kl. 10-18
Konferencegebyr: 350 kr.
Tilmelding: senest 2. maj til ellen.pedersen@mvb.net eller på tlf./sms 2133 8642

AGLOW INTERNATIONAL

www.aglow.dk • facebook.com/aglowinternationaldanmark • tlf. 5126 5263

Bolig

Landbrug til salg

9.5 Ha skønt beliggende på Midtsjælland i flot natur nær skov. 15 km fra Roskilde. Mange muligheder, f.eks. velegnet til gård-butik og hestehold, grøntsagsdyrkning, hobbylandbrug.

For nærmere info, kontakt 40116113.

Erhverv

Genbrugsbyg.dk

Salg af brugte byggematerialer 20 62 81 58

AXELTEK
Industri Elektronik

Reperation af frekvensomformere og Cnc-drev

Nørresundby 25 21 31 67

Udlejning

Sommerhus udlejes

Dejligt hus ved Gerå, nær Aså (Vendsyssel).

Otte sovepladser:
To dobbeltsenge
+ køjerum med fire køjer.

- God stue
- Børnevenlig
- Til vand-siden.
- Godt feriested.
- Pris fra 2.100-3.000 kr./u.

www.østerhavshytten.dk
Tlf. 2343 7231. Holdensen.

Find din nærmeste
Mission Afrika Genbrug på
missionafrika.dk/genbrug

MISSION AFRIKA
Genbrug

Bed&Breakfast oven på Udfordringen i verdensarvbyen Christiansfeld

Bo på Det Gamle Posthus i Jernbanegade 1 i verdensarvs-byen Christiansfeld 15 km syd for Kolding. 1 værelse med dobbeltseng eller 2 senge på 1. sal med adgang til køkken og bad. Kun 400 kr. pr. døgn. Morgenmad kan evt. købes i Café Morgenstjernen i samme bygning.

Bestil hos Margit: mobil 40 31 02 50

Stillinger

Vi søger en barselsvikar i en 85% lærerstilling eller evt. mere efter aftale.

Er det dig, så er stillingen klar pr. 1. august 2025. Stillingen ophører til april måned 2026.
Vi søger en barselsvikar, som har hjerte, lyst og energi til at arbejde med vores målgruppe af specialelever, som er fagligt og/eller socialt udfordret.
Vi er en prøvefri efterskole.
Vores ønske til dig er, at du kan indgå i lærerteams i nogle af fagene Engelsk og Dansk og evt. Idræt samt valgfag. Du vil også skulle have 1:1 støttekontakttimer ugentligt med udvalgte elever. Derudover aften- og weekendvagter, samt mange andre fantastiske opgaver og ture med kollegaer og elever.
Vi arbejder med en anerkendende tilgang til børn, forældre og kollegaer. Vores kristne værdier og menneskesyn præger vores hverdag.
Se mere om skolen på www.sdrborkefterskole.dk

Ansættelse efter gældende overenskomst mellem Finansministeriet og LC.
Ansøgningsfrist 18/5-25 på mail: info@sbe.dk
Der vil være løbende samtaler

Hvad sker der, når vi dør?

- Livet efter Livet - temaavis om nærdødsoplevelser

Poul Erik Jørgensen blev genoplivet efter at have været død i ca. 10 minutter. Mens hans krop var fysisk død, fortsatte hans personlighed med at leve, og han huskede bagefter en fantastisk oplevelse: Et besøg i himlen.

Nærdøds-beretningerne bekræfter, hvad Jesus lovede røveren på korset, som skulle dø, men bad Jesus om hjælp: *"I dag skal du være med mig i Paradiset".*

Det er virkelig sandt, som Jesus sagde, at vi ikke skal se døden. I dødsøjeblikket går vi over fra livet til det evige liv. Det er din himmelfart, hvis du er kristen. Alt er ikke forbi med dette liv – og hvis vi tror på og tager imod Jesus, har vi kun godt i vente. Ufatteligt meget godt.

Læs Poul Eriks og flere andre artikler om evigheden i temaavisen 'Livet efter Livet'. 12 sider. Udgivet af Udfordringen.

Poul Erik Jørgensen. Privatfoto

Se hele avisen som pdf og bestil på Hosianna.dk. Avisen koster 5 kr. + forsendelse.

Stillinger

SKOLELEDER TIL JAKOBSKOLEN, FREDERIKSBERG

Vil du stå i spidsen for en kristen friskole i hjertet af København?

Vil du sammen med vores ledelsesteam skabe rammer, der får elever og medarbejdere til at blomstre? Vil du være en del af en særlig skolekultur, hvor alle kender alle på tværs af alder og klassetrin - en skole præget af *Fællesskab* og *Fordybelse*? Deler du vores ambition om at sikre et kristent fundament og et højt fagligt niveau på en rummelig friskole, hvor alle elever løftes med den faglighed og personlighed, de hver især besidder?

Hvis ja, vil vi rigtig gerne høre fra dig!

Vi forventer, at du:
- trives med at stå i spidsen for og udvikle medarbejdere og ledelsesteam
- er en tydelig, empatisk og visionær leder
- har talent for ledelse og gerne erfaring med skoleverdenen
- har en positiv og involverende tilgang til elever, forældre, medarbejdere og lokalsamfund
- er personlig kristen

Vi tilbyder en skole:
- med 150 elever og 25 engagerede ansatte, som brænder for skolens liv
- med dygtige medarbejdere og høj faglighed
- med ét spor fra 0. til 9. klasse
- med en velfungerende SFO og klubtilbud
- med en sund økonomi
- som elsker at benytte byens tilbud og inddrager byrummet i undervisningen

Dine arbejdsopgaver bliver blandt andet:
- skolens drift, herunder personale, økonomi og pædagogisk retning
- at sætte rammerne for skolens fortsatte udvikling i samarbejde med bestyrelse, ledelsesteam og medarbejdere
- at understøtte elevernes demokratiske dannelse
- at drive en skole, hvor den kristne tro og det kristne menneskesyn præger hverdagen med respekt for alle

For flere informationer besøg skolens hjemmeside: www.jakobskolen.dk, Instagram eller facebook side "Hovedstadens Privatskoler Jakobskolen". Du er også velkommen til at kontakte formand for fællesbestyrelsen Martin Vestergård, tlf: 40 15 05 10, martinvestergaardandersen@gmail.dk eller formand for skolebestyrelsen Miriam Wejse, tlf: 60 17 29 35, miriamwejse@hotmail.com

Ansættelse ønskes med tiltrædelse 1. august.

Ansøgningsfrist er d. 20. april 2025. Løn- og ansættelsesvilkår iht. gældende overenskomst mellem Finansministeriet og LC. Ansøgning og CV sendes til martinvestergaardandersen@gmail.com

JAKOBSKOLEN

KØKKENCHEF

VI SØGER EN PERSON MED PASSION FOR RÅVARER OG FLAIR FOR PÆDAGOGIK

Se stillingsopslaget på vores hjemmeside www.frostruphave.dk

Ansøgningsfrist: 28. april

Frøstruphave Efterskole

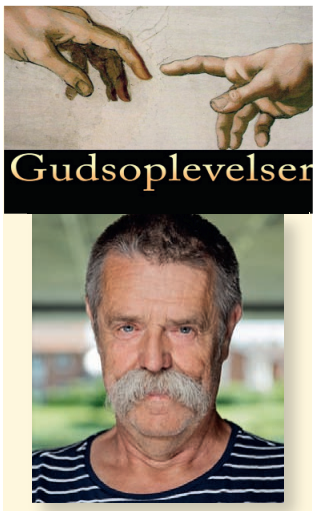

På Facebookgruppen GUDSOPLEVELSER kan du se og høre fortællinger fra mennesker, der har oplevet Gud i hverdagen.

Produceret af Per Bracher

Bofællesskabet TreHusE

Er du enten til de stille nætter eller de glade dage? Og - er du pædagogisk eller sundhedsfagligt uddannet, så har du nu muligheden for at bidrage med netop dine talenter og kompetencer i et skønt bofællesskab.

Tjek to stillingsopslag ud her:

www.trehuse.dk

Kristelig Handicapforening

Tjek udfordringen.dk/job

Stillinger i avisen eksponeres også på Udfordringens JOBMARKED

FØLG OS PÅ FACEBOOK
facebook.com/Udfordringen.dk

Besøg vores webshop på Hosianna.dk

Find gaven til:
- brudeparret
- bryllupsdagen
- fødselsdagen
- jubilæet

… og meget mere!

Udfordringens webshop
Hosianna.dk / Bøger / Film / Musik

Løs ugens kryds og tværs - og vind et gavekort!

Træn hjernecellerne – og vind måske et gavekort!

Vinder i kryds & tværs i uge 14:

S. Rasmussen
2610 Rødovre

Kodeord: *Køkkenrulle*

Du kan også vinde et gavekort på 150 kr. til Hosianna.dk, hvis du finder kodeordet i denne uge ved at sammensætte de bogstaver, der står i felterne med tal.

Skriv kodeordet og send det sammen med dit navn og din adresse til mail@udfordringen.dk eller til Udfordringen, Jernbanegade 1, 6070 Christiansfeld.

Kodeordet skal være Udfordringen i hænde senest tirsdag den 29.4. Vinderen får direkte besked og offentliggøres her på siden den 4.5.25.

Obs! Du kan IKKE benytte Udfordringens portofri kupon til at indsende koden.

Blandt de indsendte løsninger trækkes hver uge lod om et gavekort på 150 kr. til Hosianna.dk, vælg mellem bøger, bibelord i træ, cd'er og film.

Kryds og tværsen leveres af bureauet Kehlet Aps, Varde.

God fornøjelse!

Find bøger fra mange forskellige forlag på
Hosianna.dk
*Fast fragt på 35 kr. uanset hvor meget du bestiller**
**Gælder ved levering i DK*

Giv et abonnement i gave!

Et abonnement på Udfordringen er en gave som varer længe!
- Med den trykte avis har man også adgang til alle artikler på nettet.

Bestil pr. mail på abonnement@udfordringen.dk eller ring på tlf. 7456 2202.

Kristne TV-kanaler

KKR-TV i DK

Se kristent tv døgnet rundt her:
1. I hele landet på dit tv med en KKR tv-boks. Bestilles på www.kkr.dk / seerklubben@kkr-tv.dk eller tlf/sms: 35 31 00 57.
2. På MoreTV via TV, mobil og tablet i hele landet. Læs mere og bestil på moretv.dk eller ring 69 16 16 20 for mere info. Programoversigt på: kkrtv.dk/programmer.

GOD TV

Tlf. 98 90 91 50 - Email: info.scandinavia@god.tv
GOD TV kan ses overalt. Download en app til iPhone, iPad eller Android eller se www.god.tv, hvor der findes 20 web kanaler 24/7.GOD Channel kan også ses 24/7 via parabol: ASTRA 4A 5º Ø Frekvens: 11.996 GHz, Polarisation: H, Symbol Rate: 27,500 Symbol/s: FEC: ¾. Kan også modtages fra Hotbird 13° øst og Eurobird 28,5° øst. Indgår i TV-pakken hos MoreTv. Findes i mange bredbånds- og kabelnet.

FGP-TV

FGP-Huset, Nygade 17,
3782 Klemensker, Tlf. 40870533
Mail: post@FGP.dk
Udsendelserne kan ses på FGP-TVs hjemmeside www.FGP.dk (Menupunkt: FGP-TVs IT-kanal)
Derudover minimum fire gange ugentlig på GospelChannel. Blandt andet onsdage kl. 19.00 og lørdage kl. 11.30.
GospelChannel er en gratis kanal på bl.a. CanalDigital.

Kanal 10

Kanal 10 er en norsk tv-kanal, der viser, hvad der sker i kirkerne i Norge. Kanalen sender også danske programmer.
Se mere på www.kanal10.no

Loveworld TV

Kanal ASTRA 2a, 2b, 2d
28,2 grader E= øst. Engelsk kanal. Undervisning og helbredelsesudsendelser. Ekstra parabol muligvis nødvendig. Program og yderligere info.: www.loveworldtv.co.uk/

Revelation

Kanal ASTRA 2a, 2b, 2d - 28,2 grader E= øst. Engelsk kanal. Undervisning / forbøn for syge. Ekstra parabol muligvis nødvendig. Program og teknisk support: www.revelationtv.com

Airport UCB TV

Sender på regionale digitale net
www.ucb.dk/ucbtv.htm
Hovedstaden (Airport TV)
Mandag 07.30-08.00, torsdag 05.30-06.00, søndag 08.30-09.00, søndag 15.30-16.00.

More 2 life TV

Regionalt TV i MUX 1. Kanal Nord: Mandag - tirsdag 8:30, onsdag 23:00, torsdag 21:00, lørdag 10:00, søndag 11:00. Kanal Øst: Mandag - torsdag 8:30, lørdag 11:30, søndag 15:00.
Kanal Hovedstaden: Tirsdag 11:00, onsdag 15:30, torsdag 11:00, fredag 05:00.

SAT-7

Fire tv-kanaler som kan ses på Appen SAT-7 Plus:
• SAT-7 ARABIC (for familier på arabisk)
• SAT-7 KIDS (for børn på arabisk)
• SAT-7 PARS (for persisktalende seere i primært Iran, Afghanistan og Tadsjikistan)
• SAT-7 TÜRK (for tyrkisktalende seere i primært Tyrkiet og Aserbajdsjan)
Se mere på www.sat7.org og facebook.com/SAT7Network

Tysksproget TV

Tysksprogede TV-Kanaler med satellitmodtagelse: Canal Digital: Via Astra modtages bibeltv.de og hopechannel.de.
Hopechannel.de:
Onsdag kl. 13.00 og kl. 19.30.
Torsdag kl. 16.00. Fredag kl. 10.00 og kl. 20.15. Lørdag kl. 9.15.
Die Bibel-Das Leben - en kristen gæst fortæller i interview om sin tros-vandring.
Bibeltv.de: Tirsdage kl. 22.00 - 22.30: ICEJ - Faszination Israel med Gottfried Buhler.
BibelTv er en afdeling af Evangeliums Rundfunk, som udsendes fra Wetzlar.
Hope Media (Stimme der Hoffnung) = Hope Channel udsendes fra Alsbach-Hähnlein i Sydtyskland.

Web-tv

GOD TV: www.god.tv
DKNET.TV www.dknet.tv
TBN - Trinity Broadcasting Network: www.tbn.org

Andre kanaler

På Thor 1o vest:
Vision Norge, Gospel Channel
Fr. 11247 Pol V Sr 24500 Fec 7/8.
På Astra 1 19,2o øst: Bibel TV Fr. 10832 Pol H SR 22000 Fec 5/6.
Astra 2 28,5o øst:
TBN Europe Revelation

Podcasts

På Udfordringen.dk/podcast/ finder du forskellige podcasts om tro, Jesus og kristendom. De mange podcasts udgives af forskellige kirker, organisationer og private udgivere.
Info. om podcast kan sendes til: redaktion@udfordringen.dk

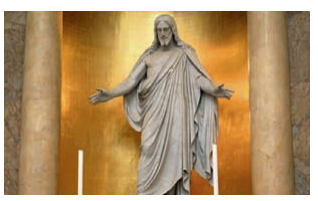

Morgenandagten

Morgenandagten fra Domkirken i København sendes på P2 og DR 2 alle dage fra mandag til lørdag kl. 8.05. Den 20 minutters udsendelse varetages på skift af kirkens præster.

Ny dokumentar om Jonas Petersen

Forsanger i bandet Hymns From Nineveh, Jonas Petersen, står overfor at udgive sin næste plade, som han skrev under sin depression. Arbejdspresset gør ham bekymret for at blive syg igen, og snart står han overfor at skulle spille sit livs vigtigste koncert. Musikken og hans kristne tro bliver en redningskrans.

Dokumentaren i to dele har premiere på DR2 palmesøndag kl. 21.00. Andet afsnit sendes 2. påskedag kl. 21.30.

Foto: Julie Montauk/Grafik: Phoebus A. D. Moreleón

Kristen lokalradio

Nordsjællands Kristne Radio & Radio KUR

Egen antenne: FM 92,8 MHz
Stofa net: 96,8 MHz
Netradio og podcast
Radio KUR (Kristen Ungdomsradio): Sender via egen YouTube kanal og via Facebook
www.nkradio.dk

København Rhema Radio

Morgenradio fra 06.00 til 10.00 på 106.3 FM. Lørdag kl. 06.00 til 13.00 Søndag kl. 06.00 til 21.00 på 106,3 FM. Natradio fra 00.00 til 06.00 på 103.4 FM
UCB Media på nettet 24/7: ucb.dk

Radio Ådalen

Egen antenne: Opsund: 96.4 MHz | Lønborg: 107.1 MHz
Fællesantenne
Skjern: 97.0 MHz samt netradio: www.radio-aadalen.dk

Lumi Radio Aalborg

Sender prædikener, bibelundervisning, mødereportager og musikudsendelser med kristen musik 33 timer om ugen: lumiradio.dk, facebook.com/lumiradio. FM 92.2 MHz, 106.5 MHz, 107.4 MHz

Radio fri-born.dk

Pinsekirken Bornholm, Sagavej 5, Rønne, internet-radio 24/7. Kan høres ved at hente den globale lydstreaming-tjeneste TuneIns radio-app i PLAY og APP-Store - søg efter fri-born.

Arkens radio

Kanal 2 i Esbjerg
Frekvens: 93.5 MHZ
Sydenergi: 90.3 MHZ
Web: arkensradio.dk

Norea Radio Danmark

Webradio - http://norea.dk

ANNONCE:

UDVALGTE PROGRAMMER I PÅSKEN
PÅ MORETVS KANALER
TV TIL PÅSKEN – TRO, MUSIK OG STORE FORTÆLLINGER

Jonas genopstår: (DR2, palmesøndag og påskedag kl. 21.00)
Dokumentar om Jonas Petersen (Hymns From Nineveh), hans tro, musik og vej tilbage fra depression. En personlig fortælling om mørke og håb i påskens ånd.

Pilgrimsvandringer:
Følg moderne pilgrimme i Portugal (SVT Kunskapskanalen, 14. & 21. april kl. 20.00) og til Canterbury (SVT Kunskapskanalen, 19. april kl. 16.50)

Verdens historie:
Jesus (SVT2, 15.–18. april kl. 20.00 (sidste afsnit kl. 19.00))
En fire afsnit lang dokumentarserie om Jesus' liv i en verden præget af magtspil, håb og desperation. Fra Maria og Josefs flugt til Egypten til Jesu opgør med farisæerne. En visuelt stærk og dramatisk genfortælling af en af verdenshistoriens mest kendte livsforløb.

Johannespassionen: (SVT2, langfredag kl. 13.35)
En poetisk og kraftfuld opførelse af Bachs passionsværk – 300 år efter uropførelsen – med Ensemble Pygmalion og Julian Prégardien. Passionen ledsages af påsketidens musik og hymner i en visuel og auditiv totaloplevelse fra Bordeaux.

Leonard Cohen og Hallelujah: (SVT2, 19. april kl. 12.00)

Musik til påske:
Bach og Zelenka (SVT2, påskedag kl. 8.15 & 2. påskedag kl. 11.10)

Påske i Rom: (ARD Das Erste, påskedag kl. 10.00)

Kirche zu – was jetzt?: (ZDF, 2. påskedag kl. 17.30)

Se mere om påskens programmer på www.moretv.dk

MoreTV er ejet og drevet af kristne med en vision om at levere kristent TV samlet i én pakke - sammen med public service kanaler fra Danmark og Nabolandene - nemt tilgængeligt og let at betjene.

MoreTV

MED SEKS KRISTNE KANALER DIREKTE PÅ DIT TV
NYHEDER - DEBAT - UNDERVISNING - GUDSTJENESTER - LOVSANG - BØRNE & UNGDOMS-TV - ISRAEL TEMA - LIVSSTIL - ANDAGT

Danske: DR1, DR2, DR Ramasjang, dk4, Folketinget, KKRtv, Alle 8 TV 2 regioner*
Norske: NRK1, NRK2, NRK3, NRK Super, TV 2 Direkte, Kanal 10, Visjon Norge
Svenske: SVT1, SVT2, SVT Kunskapskanalen, TV4, Vision Sverige
Tyske: ARD Das Erste, ZDF, 3sat, ARTE, KiKA, MDR, NDR, RTL, SAT.1, VOX
Engelsksprogede: euronews., GOD TV, NRBTV

FÅ DANMARKS
BILLIGSTE TV-PAKKE

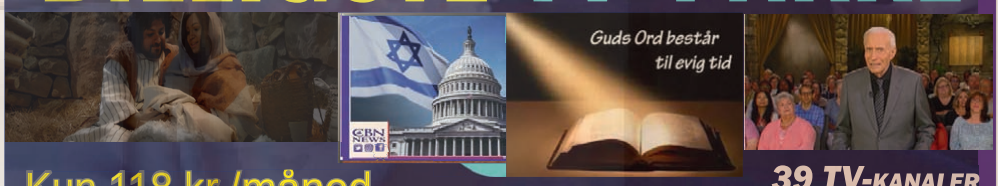

Kun 118 kr./måned
39 TV-KANALER
40 RADIOKANALER
*Forbehold for prisændringer

Køb TV-pakken nu på
eller RING på 69 16 16 20 og hør mere!
MORETV.dk

Gaver til konfirmation – og meget andet...

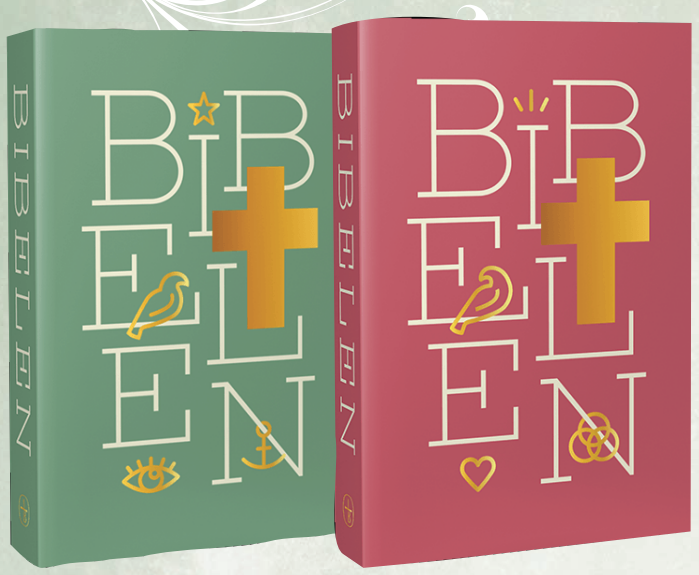

Konfirmandbibelen fremhæver også Velsignelsen, Trosbekendelsen og Fadervor på kolorerede sider.

Konfirmandbibel fra Bibelselskabet

Ud over selve bibelteksten i autoriseret oversættelse fra 1992 indeholder konfirmandbibelen hjælperedskaber til at trænge ind i Bibelens univers. På 20 overskuelige sider finder man en introduktion til Bibelen samt et større emneregister, der viser vej til fx centrale hændelser, personer og vigtige temaer i den store bog. Forlag: Bibelselskabet. Pr. stk.: 269,95 kr.

Nyhed!

Nyhed!
178,-

Påsken år 30
– hvad var det, der skete?

Jesus døde på korset i påsken år 30. e.Kr. og opstod fra graven igen på tredjedagen.
I denne bog undersøger forfatteren de ting, der skete, suppleret med bibelteksten og noget af det, vi ved fra historiske kilder, fra geografien, traditionen osv.

Læs med, og få en dybere forståelse af den første kristne påske.

Af Johnny Oslo Tidemand.
128 sider.
Udkommet 4. april 2025

Bestil senest 20. april og få bogen til intro-pris 149 kr.

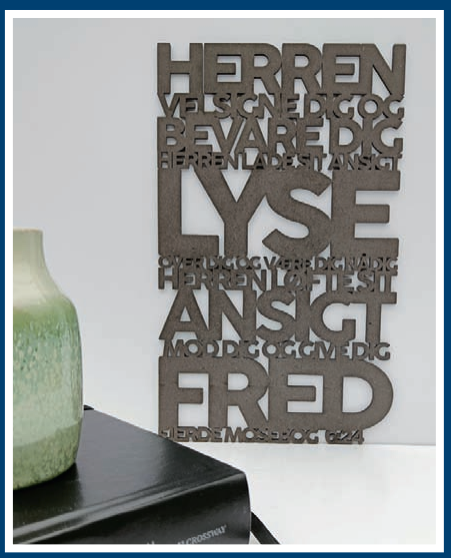

Bibelord til væggen

Mange forskellige bibelord, også de, som ofte bruges som konfirmandord - se udvalget på Hosianna.dk

Materiale/pris: egetræsfinér 299 kr. eller sort MDF 199 kr.
Mål: 17,5 x 28 cm.

Billedet kan stilles på en hylde, hænges op med små søm eller man kan bruge nano-tape. Bibelordet kommer pakket på kraftig karton og i cellofan.

Bibelteksten er fra den autoriserede oversættelse, © Det Danske Bibelselskab 1992.

Find gode gaver til mange anledninger – se mere på hosianna.dk

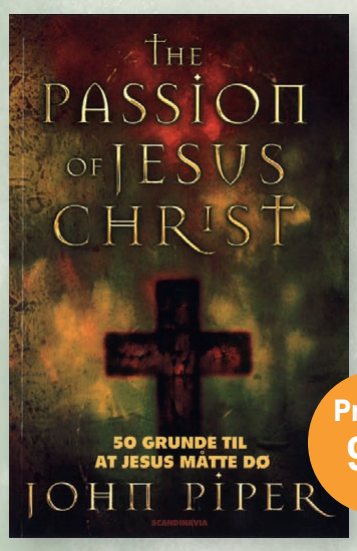

Pr. stk.
98,-

THE PASSION OF JESUS CHRIST:
Hvorfor kom Jesus Kristus til verden for at dø? Hvorfor måtte han lide - ikke blot en fysisk, men også en åndelig død?

TORINO-LIGKLÆDET:
Overskuelig sammenfatning af fakta om det mystiske ligklæde i Torino, som forskere gennem mere end 30 år har undersøgt.

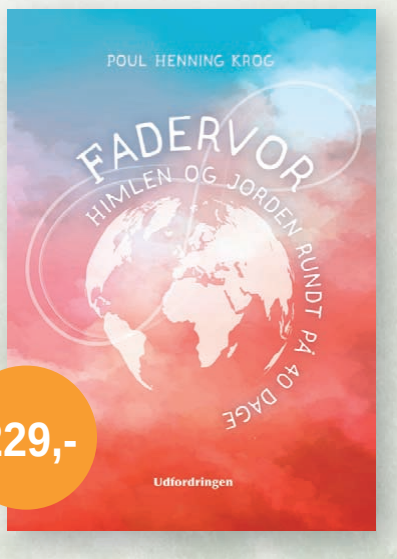

229,-

FADERVOR OVER 40 DAGE:
Fadervor rummer en dybde og en visdom om forholdet mellem Gud og mennesker. Tag med Poul Henning Krog på 40 dages læsning.

Nyhed!

149,-

Søn af en tjenestepige

- Nasiry startede sit liv som søn af en tjenestepige i Afghanistan. Et usselt liv i et land fanget i fattigdom, håbløshed og årtiers krig.

Men da han kom til tro på Jesus som Guds søn og frelser, begyndte et nyt liv som barn af kongen over alle konger...

181 sider.
Af Cristian Nani

Autentisk beretning fra Afghanistan

Birthe Rønn Hornbech ser tilbage, men har evigheden for øje

Anmeldt af Kirsten Krog

I "Rodfæstet – med evigheden for øje" - som er første bind i en ny serie på Kristeligt Dagblads Forlag kaldet "Vendepunkter" - ser tidligere folketingsmedlem og minister for Venstre tilbage over et liv, der har formet hende selv og hendes holdninger.

Som krigsbarn med en morfar og en morbror, der var med i modstandsbevægelsen - hendes morfar endda interneret i Horserød i nogle måneder - har krigen sat sine spor, bl.a. i hendes kamp for jødernes rettigheder. Hun var således arg modstander af forslaget om at forbyde omskæring.

Også sin opvækst med en far, der var præst, har formet hende, og troen har altid været grundtonen i alt, hun har gjort - også som politiker. At leve med i hendes fars præstegerning satte spor i form af, at hun meget tidligt besluttede sig for at læse teologi og selv blive præst. Til den beslutning føjede sig også beslutningen om ikke at ville gifte sig. Der holdt dog kun til hun mødte sin senere mand, Kaj, og heller ikke hendes planer om at blive præst holdt, da de første års undervisning i græsk og hebræisk kvalte hendes entusiasme, og hun skiftede til jurastudiet. Hun understreger imidlertid, at hendes interesse for teologi kom hende til hjælp i hendes senere virke i Folketinget.

Politik i familien

Morfaren, der var i Folketinget for Venstre i syv år, og en diskussionslysten familie lagde også grunden til Rønn Hornbechs interesse for politik, ligesom den rustede hende til at stå ved sine holdninger, også når de er gået imod flertallet og endda holdningen i hendes eget parti. Som hun udtrykker det: "Hvis man løber efter tidsånden, vil man opdage, at man kommer for sent og samtidig mister sit eget fodfæste" (s. 88).

Denne holdning har betydet, at hun til sidst besluttede sig for at melde sig ud af det parti, som har været så stor en del af hendes liv, og som hun har været medlem af i næsten 50 år. Årsagen har ikke mindst været Venstres beslutning om at være en del af den nuværende midteregering. Dennes politik, mener hun, strider mod Venstres frihedsgrundlag ved at blande sig ikke bare i menneskers handlinger, men også i deres holdninger, bl.a. i integrationspolitikken.

Troens betydning

At hendes kristne tro har haft betydning ikke bare i hendes livsholdning og politik, men også for hende personlig, kommer klart til udtryk mod slutningen af bogen i det - jeg vil kalde hendes "trosbekendelse" - hvor hun skriver: "Essensen af Kristi forkyndelse er for mig […], at menneskets skyldighed overfor Gud aldrig kan tilbagebetales ved menneskets egen indsats. Derfor sendte Gud sin søn for at løskøbe os fra al vor skyld. Gældsbrevet afskrevet og bliver til stadighed afskrevet." (s. 184)

Bogen er læseværdig og et spændende indblik i en personligheds liv og tanker. Desværre er der ikke mange politikere af hendes karat.

Birthe Rønn Hornbech: Rodfæstet - med evigheden for øje
200 sider, kr. 249,95
Kristelig Dagblads Forlag

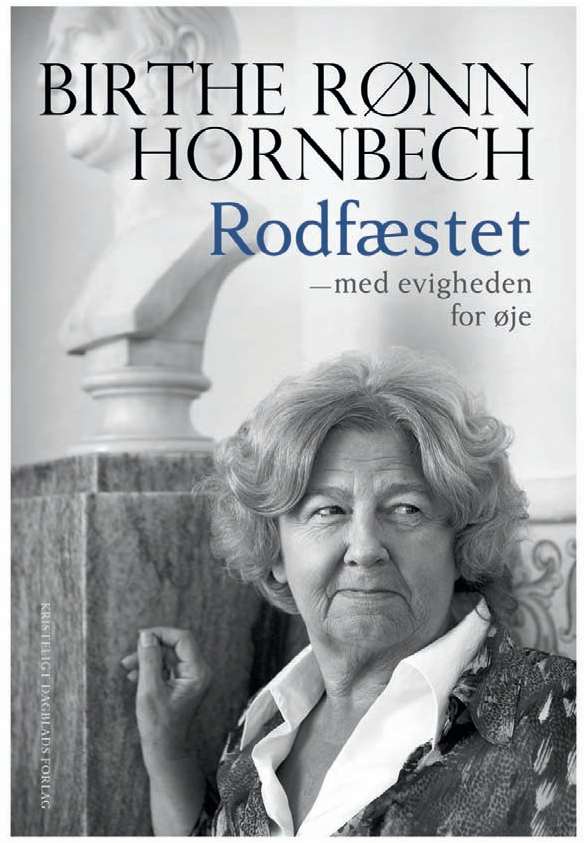

Birthe Rønn Hornbech (født 18. oktober 1943) var integrations- og kirkeminister for partiet Venstre i perioden 2007-11. Foto: Leif Tuxen

Oplevelse blev til ny bog:

"Da var det, jeg så Jesus smile ned til mig fra korset..."

Den, der kender Leif Andersens forfatterskab, ved, at mange af hans bøger beskæftiger sig med tunge, mørke emner som tvivl, det onde og lidelsens problem. Dette er imidlertid ikke tilfældet med hans nye bog, "Da jeg så Jesus smile", hvad der allerede stråler igennem i bogens titel.

Bogen tager udgangspunkt i en rejse til Rom sidste sommer. Her var han bl.a. på besøg i kirkeruinen Santa Maria Antiqua, der er fra 6. århundrede. Leif Andersen var ivrig efter at se et maleri af Jesus som korsfæstet, som befinder sig i kirken. Da han endelig fandt det, "da var det, jeg så Jesus smile ned til mig fra korset og hviske: 'Velkommen, Leif. Jeg har ventet på dig'" (s. 10).

Denne oplevelse har sat dybe spor i ham, og som han skriver, *vidste* han jo godt i forvejen, at Jesus er den villigt og med glæde tilgivende, men han havde ikke *set* det før.

Tårer fik en ny betydning

Udover denne scene inviterer Leif Andersen os med ind i endnu en scene, som udspiller sig nogle uger efter oplevelsen i Rom. Han fortæller, hvordan han har let ved at blive bevæget, og hvordan han har syntes, at det er pinligt, når det sker, bedst som han står på en talerstol og pludselig ikke kan styre sin stemme. En søndag er han så til gudstjeneste hos sin søn, der også er præst, og netop denne søndag er prædiketeksten fortællingen om synderinden, der

græder og vasker Jesu fødder med sit hår uden at føle sig pinligt berørt.

Med udlægningen af denne beretning får Leif Andersens tårer pludselig en anden betydning for ham - de bliver en salvning af Jesu fødder, og - som han skriver: "Han er en tåresalvning værd" (s. 21).

Kunsten og den lidende Kristus

Leif Andersen tager derudover læseren med tilbage i den kunsthistoriske fremstilling af Jesus, hvor kunstnerne den første tid efter Jesu død og opstandelse veg tilbage fra at afbillede ham på korset. Senere, da korsfæstelserne ikke længere fandt sted, kunne man så småt begynde af male Jesus som korsfæstet, men stadig undlod man at vise den lidende og afmægtige Jesus. Den mand, man fra den tid ser på korset, er den gode hyrde eller den herskende.

Forsonings lærens tre tolkninger

Samtidig føres vi også ind i teologiens tale om tre forsoningslærer: Den klassiske, den objektive og den subjektive.

Denne fremstilling af de tre måder at tolke Jesu korsdød på er den mest letforståelige og mest afbalancerede, jeg endnu har læst. Her spilles de tre forsoningslærer ikke ud mod hinanden, som det ofte ses. I stedet viser Leif Andersen, hvordan hver af dem peger på én side af, hvad der skete, da Jesus døde på korset.

"Da jeg så Jesus smile" er en på alle måder smuk og opløftende bog. Især forfatterens egne erfaringer med Jesus' godhed og kærlighed er med til at vække en fornyet taknemlighed og kærlighed til vores frelser og forløser.

Anmeldt af Kirsten Krog

Leif Andersen: "Da jeg så Jesus smile". 64 sider. 149,95 kr. Forlaget Lohse

Annonce:

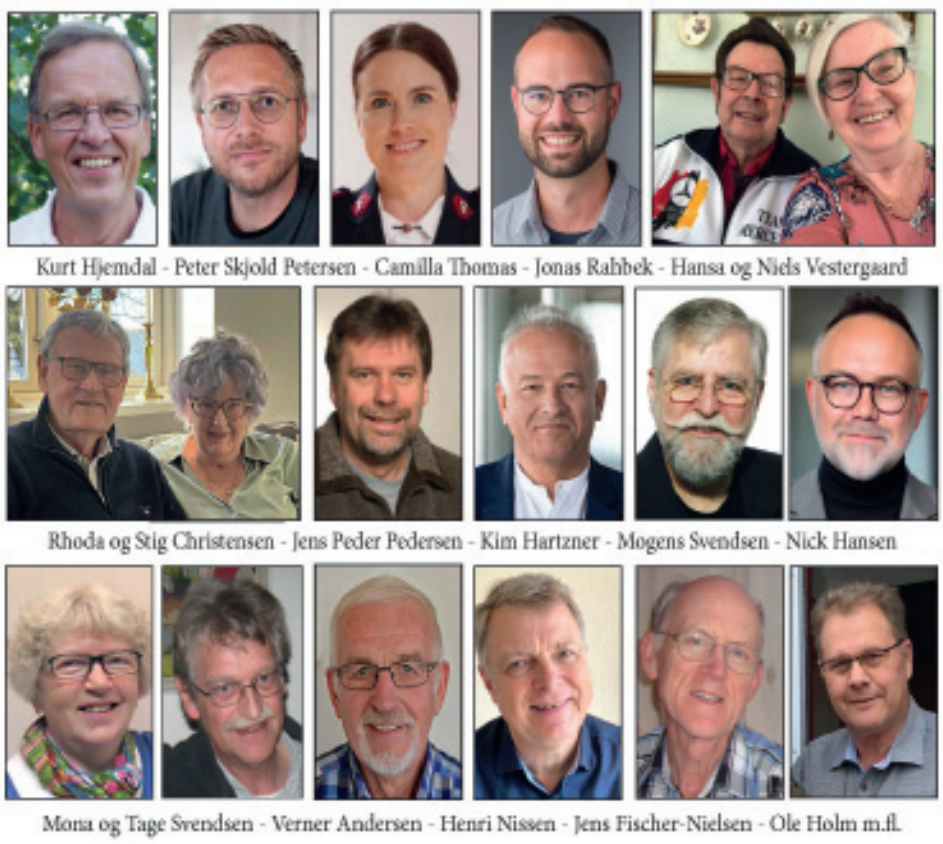

Velkommen til Plus-Oase
i uge 28 på Rudehøj Efterskole

Plus-Oase er en overskuelig sommerlejr med ca. 200 deltagere. Her er nye spændende talere hele ugen. Alle er vi sammen om det samme. Alle bliver set og hørt. Og venskaber opstår på kryds og tværs.

Det overordnede tema er hvert år: *Liv og Kraft ved Helligånden.*

Læs mere og tilmeld dig mens der er plads på plus-oase.dk

Påskekonkurrencen 2025:

Svar rigtigt på 10 spørgsmål, og vind et gavekort på 250 kr.

Vær med i konkurrencen om 5 gavekort á 250 kroner til webshoppen Hosianna.dk
Svarene findes i denne påskeavis.

1. Hvilke konge-ord har Dorthe Christensen skrevet med runer?
A) Kongen længe leve; B) Rigsfællesskabet længe leve eller C) "Forbundne" og "Forpligtet"

2. Hvor gammel var Anette Hoffmann, da hun kom på A-landsholdet?
A) 19 år; B) 18 år eller C) 21 år

3. Hvad sagde folk i Frelsens Hær til hinanden påskemorgen, da major John Wahl var barn?
A) "Han lever" eller "Han er opstanden!"; B) Det er den dejligste morgen i 100 år eller C) Glædelig påske

4. Hvad er teksten på døren til den tomme grav i Gravhaven?
A) Du er gået forkert, prøv næste dør; B) Privat eller C) Han er ikke her, for han er opstået

5. Hvad mindes man i den jødiske påske?
A) De Ti Bud; B) Udvandringen fra Egypten eller C) Påskelammet

6. Hvad fandt Viveca Pontén i Det Røde Hav?
A) Et skelet af en kamel; B) Et hjul fra en stridsvogn eller C) En lysestage

7. **Hvad blev springgymnasten helbredt for?**
A) Springfinger; B) Øjenbetændelse eller C) Skinnebensbetændelse

8) Hvad fik Birthe Rønn Hornbech til at melde sig ud af Venstre?
A) Nedlukningen; B) Afskaffelsen af Bededagen eller C) Forbud mod bederum

9) Hvad hedder den gravvagt, som fortæller sin historie i novellen?
A) Cato; B) Brutus eller C) Titus

10) Hvad hedder Leif Andersens nye bog?
A) 'Jeg mødte Jesus'; B) 'Da jeg så Jesus smile' eller C) 'Påsken år 30'

Svarene skal være Udfordringen i hænde senest den 28. april 2025. Send dine svar på email til Redaktion@Udfordringen.dk eller pr. brev til Udfordringen, Jernbanegade 1, 6070 Christiansfeld.

Prøv Udfordringen uforpligtende

Jeg vil gerne prøve den kristne ugeavis Udfordringen gratis i to måneder. Derefter får jeg et girokort for den kommende periode, som jeg kun betaler, hvis jeg vil fortsætte.

Jeg bestiller (sæt kryds): ☐ **2 måneders GRATIS prøve-abonnement***
☐ **½ år for kun 459 kr.** **eller** ☐ **et helt år for 849 kr.**

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr. _____ By: _____

Tlf.: _____ E-mail: _____

PS: Du kan også bestille på **mail@udfordringen.dk**
- eller på hjemmesiden **udfordringen.dk/bestil**

***Gratis prøve-abonnement gælder kun i Danmark**

POST
Sendes ufrankeret
Modtageren
betaler portoen

Udfordringen
+++ 24849 +++
7993 Sydjylland-Fyn USF B

(16/2025)

KLUMME

Set fra den gamle præstegård:

Om barmhjertighed og dagmartærter

Det er onsdag eftermiddag og tid til et af ugens mange gode møder med mine sognebørn. Et noget "lukket fællesskab" må man sige, for i dagens tilfælde drejer det sig om mit besøg i den lokale arrest, som det også er min pligt at betjene, som det så fint hedder. Arresten er fyldt til bristepunktet med mænd i varetægt, og enkelte er begyndt deres afsoning.

Sammen med en af de indsatte har vi kaldt onsdagens møde for "bibelskole for banditter", efter han resolut afviste mit forslag om bare at kalde det for kirkehøjskole. "Det er sådan noget, der kun lyder spændende i din verden, præst." Så var den navnestrid bilagt.

Men intet godt kristent møde uden det, der for os lutheranere og danskere læner sig op af at være det tredje sakramente: Kaffe og kage. Jeg har købt to store sukker-glinsende dagmartærter, der hurtigt blive fordelt imellem de fem nye medlemmer af min lille "cellegruppe". Jeg takker nej, da det jo er fastetid, og jeg har ovenikøbet forkyndt fra prædikestolen den forgangne søndag, at jeg i fastetiden vil afholde mig fra alkohol og sukker. Men tænker alligevel, at ingen jo behøver at finde ud af det, hvis jeg nu plumper i. Der er vel andre, der i dette selskab har mere på samvittigheden. Men nej, jeg lader de tomme kalorier passere.

Dagens tekst er den barmhjertige samaritaner, som de indsatte kaster sig glubske over med samme appetit som over tærterne, der nu går rundt for anden gang. "Du skal da ha´ en stykke kage, præst," siger min sidemand og flekser sine overarme, der er tykkere end mine lår. Jeg ryster på hovedet, men kommer straks i hu, at jeg en time tidligere blev budt et stykke varm hjemmebagt græskarkage, bagt af en af de indsatte, som havde været på bagekursus. Et tilbud, man som præst naturligvis ikke kunne afslå.

Efter en god udlægning af dagens lignelse og samtale om, hvad det vil sige at være barmhjertig, summerer en af de indsatte, der for første gang i femten år er blevet clean, det op for os alle: "Ja, det er bedre at være kriminel og have et godt hjerte, end at være et lovlydigt røvhul." Bibelkredsens medlemmer nikker bekræftende og skænker mere kaffe i de hvide plastickopper. Jeg forsøger stilfærdigt at påpege det problematiske i at være kriminel, men modsvarene kommer hurtigt den anden vej. "Du ved præst, hæleren er lige så god som stjæleren." Og en anden tilføjer, "Tag nu et stykke kage mere, præst."

Og, ja, når først diget er brudt….
Og hellere bære sin lidt runde farkrop med værdighed, være en hyggelig præst, end at være en tynd lovlydig stivstikker, tænker jeg og tager næsten modvilligt et stykke dagmartærte mere.

Af Jesper Oehlenschläger,
sogne- og arresthuspræst
ved Hillerød kirke

